

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

ZALECENIA

ZALECENIE KOMISJI (UE) 2019/1658

z dnia 25 września 2019 r.

dotyczące transpozycji obowiązków oszczędności energii na podstawie dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unia jest zobowiązana do rozwijania zrównoważonego, konkurencyjnego, bezpiecznego i niskoemisyjnego systemu energetycznego. W Strategii na rzecz unii energetycznej wyznaczono ambitne cele unijne. Należą do nich przede wszystkim: redukcja emisji gazów cieplarnianych o co najmniej kolejne 40 % do 2030 r. w porównaniu z 1990 r., zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych do co najmniej 32 % oraz osiągnięcie ambitnego poziomu oszczędności energii, co służy poprawie bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności i stabilności Unii. W dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE⁽¹⁾ („dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej”) zmienionej dyrektywą (UE) 2018/2002⁽²⁾ wyznaczono główny cel, tj. osiągnięcie oszczędności energii wynoszących co najmniej 32,5 % na poziomie UE do 2030 r.
- (2) Ograniczenie zapotrzebowania na energię jest jednym z pięciu wymiarów strategii na rzecz unii energetycznej ustanowionej w komunikacie Komisji z dnia 25 lutego 2015 r. w sprawie strategii ramowej na rzecz stabilnej unii energetycznej opartej na przyszłościowej polityce w dziedzinie klimatu. Osiągnięcie celów UE w dziedzinie energii i klimatu zależy od priorytetowego potraktowania efektywności energetycznej, zastosowania zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” oraz rozważenia stosowania odnawialnych źródeł energii.
- (3) W komunikacie w sprawie europejskiej długoterminowej wizji strategicznej dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki⁽³⁾ podkreślono, że środki w zakresie efektywności energetycznej powinny odegrać kluczową rolę w osiągnięciu neutralnej dla klimatu gospodarki do 2050 r. W rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999⁽⁴⁾ („rozporządzenie w sprawie zarządzania unią energetyczną”) nałożono na państwa członkowskie obowiązek przestrzegania zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”.
- (4) W swojej ocenie skutków dotyczącej zmienionej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej⁽⁵⁾ Komisja oceniła, że wdrożenie art. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zapewni ponad połowę oszczędności energii, jaką państwa członkowskie powinny osiągnąć zgodnie z dyrektywą w sprawie efektywności energetycznej.
- (5) Zmieniona dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej ma wpływ zarówno na obecny (2014–2020), jak i (głównie) na przyszłe okresy objęte obowiązkiem (2021–2030 i kolejne lata). Państwa członkowskie powinny być wspierane we wdrażaniu nowych wymogów (istotnych dla obu okresów objętych obowiązkiem), we wdrażaniu istniejących wymogów w inny sposób (istotnych dla obu okresów objętych obowiązkiem) oraz w określaniu wymogów, które zostały wyjaśnione, ale nie zostały zmienione.

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2002 z dnia 11 grudnia 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 210).

⁽³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego – „Czysta planeta dla wszystkich – Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki” (COM(2018) 773 final).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (UE) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).

⁽⁵⁾ SWD(2016) 402 final.

- (6) W zmienionej dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej rozszerzono obowiązek oszczędności energii na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2030 r. i kolejne lata (z zastrzeżeniem przeglądu przeprowadzonego przez Komisję). W każdym roku okresu objętego obowiązkiem 2021–2030 i później państwa członkowskie muszą osiągnąć łączne oszczędności końcowego zużycia energii odpowiadające nowym oszczędnościom w wysokości 0,8 % zużycia energii końcowej w tym okresie i w kolejnych latach. W drodze wyjątku Cypr i Malta są zobowiązane do osiągnięcia łącznych oszczędności końcowego zużycia energii odpowiadających nowym oszczędnościom w wysokości jedynie 0,24 % zużycia energii końcowej w tym okresie i w kolejnych latach.
- (7) Zmieniona dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej zawiera również wyjaśnienia dotyczące obliczania wielkości oszczędności energii. Zmiany mają na celu wyjaśnienie, że systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej i alternatywne środki z dziedziny polityki są równoprawne i mogą być łączone. Państwa członkowskie dysponują marginesem swobody w zakresie wyznaczania stron zobowiązanych i zatwierdzania wielkości oszczędności energii, jakie mają osiągnąć poszczególne strony. W zmienionej dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej zapewniono państwom członkowskim elastyczność w wyborze spośród różnych rodzajów rozwiązań systemu najlepiej dopasowanego do ich szczególnej sytuacji i okoliczności.
- (8) Jeżeli państwa członkowskie mają osiągnąć obowiązek oszczędności energii, należy zwiększać świadomość społeczeństwa i udzielać dokładnych informacji na temat korzyści płynących z efektywności energetycznej. W tym celu można wykorzystać szkolenia lub programy edukacyjne.
- (9) Zmiany wyraźnie umożliwiają państwom członkowskim stosowanie środków z dziedziny polityki ukierunkowanych na konkretne sektory, na przykład sektor budynków lub gospodarki wodnej.
- (10) Efektywne zarządzanie wodą może przyczynić się znacznie do osiągnięcia oszczędności energii a państwa członkowskie powinny zbadać potencjał kolejnych środków w tym obszarze. Państwa członkowskie zachęca się również do opracowania środków z dziedziny polityki, które dotyczą jednocześnie innych celów związanych z ochroną środowiska i zasobów naturalnych.
- (11) Aby zwiększyć wysiłki na rzecz łagodzenia ubóstwa energetycznego, państwa członkowskie powinny wdrożyć pewne środki z dziedziny polityki w zakresie efektywności energetycznej stosowane na zasadzie priorytetu wśród gospodarstw domowych w trudnej sytuacji oraz ustanowić kryteria dotyczące sposobu zwalczania ubóstwa energetycznego.
- (12) Zmieniona dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej zawiera bardziej przejrzyste wymogi dotyczące okresu obowiązywania środków. Podczas obliczania wielkości oszczędności energii państwa członkowskie powinny uwzględnić długość okresu, w jakim środek będzie nadal przynosić oszczędności, ale również możliwość, że osiągnięte dzięki niemu oszczędności zmniejszą się z upływem czasu.
- (13) W zmienionej dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej wyjaśniono, że podczas obliczania oszczędności energii państwa członkowskie nie powinny brać pod uwagę działań, które podjęłyby tak czy inaczej, oraz że mogą zgłaszać wyłącznie oszczędności, które przekraczają minimum wymagane zgodnie ze szczegółowymi przepisami UE. Istnieje wyjątek dotyczący oszczędności energii osiągniętej dzięki renowacji budynków.
- (14) W zmienionej dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej podkreślono znaczenie monitorowania i weryfikacji dla zapewnienia osiągnięcia celów systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki. W wytycznych zawartych w niniejszym zaleceniu przedstawiono sposób, w jaki państwa członkowskie mogą ustanowić skuteczne systemy pomiaru, kontroli i weryfikacji.
- (15) Z uwagi na znaczenie energii wytworzonej na budynkach lub w budynkach za pomocą technologii energii odnawialnej w wytycznych zawartych w niniejszym zaleceniu wyjaśniono sposób, w jaki państwa członkowskie mogą uwzględniać oszczędności końcowego zużycia energii wynikające ze środków z dziedziny polityki propagujących instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej w obliczeniach obowiązku oszczędności energii.
- (16) Państwa członkowskie mają wprowadzić w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne transponujące obowiązek oszczędności energii do dnia 25 czerwca 2020 r. Z chwilą wejścia w życie zmiany w art. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zaczynają wpływać na wdrażanie obowiązku oszczędności energii w okresie objętym obowiązkiem 2014–2020. Wytyczne zawarte w niniejszym zaleceniu będą zapewniać państwom członkowskim wsparcie również w tym zakresie.
- (17) Pełna transpozycja i skuteczne wdrożenie zmienionej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej są konieczne, jeżeli UE ma osiągnąć wartości docelowe efektywności energetycznej na 2030 r. i wypełnić zobowiązanie polegające na umieszczeniu konsumentów w centrum unii energetycznej.
- (18) Państwa członkowskie dysponują marginesem swobody w zakresie transpozycji i wdrażania zmienionych wymogów dotyczących ich obowiązków oszczędności energii w najbardziej dopasowany do okoliczności krajowych sposób. W niniejszym zaleceniu wyjaśniono zmienione wymogi i przedstawiono sposób, w jaki można osiągnąć cele dyrektywy. Celem jest w szczególności zapewnienie, aby państwa członkowskie, opracowując swoje środki transpozycji, interpretowały dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej w jednolity sposób.

- (19) Wytyczne zawarte w niniejszym zaleceniu uzupełniają i częściowo zastępują wytyczne wydane wcześniej przez Komisję w odniesieniu do art. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej⁽⁶⁾. Należy podkreślić wpływ przepisów zmieniających na okres objęty obowiązkiem w latach 2014–2020. Należy odzwierciedlić informacje zwrotne, które Komisja otrzymała od państw członkowskich od momentu transpozycji dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej.
- (20) Niniejsze zalecenie nie zmienia skutków prawnych dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej i pozostaje bez uszczerbku dla wiążącej wykładni przepisów tej dyrektywy dokonanej przez Trybunał Sprawiedliwości. W zaleceniu skoncentrowano się na przepisach dotyczących obowiązku oszczędności energii oraz odniesiono się do art. 7, 7a, 7b, dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej i załącznika V do tej dyrektywy.
- (21) Załącznik do niniejszego zalecenia ma zapewniać państwom członkowskim wsparcie, m.in. przy obliczaniu wymaganych oszczędności energii, określaniu kwalifikowalnych środków z dziedziny polityki i przedkładaniu poprawnych sprawozdań z osiągniętych oszczędności energii oraz zawiera zestaw objaśnień i praktycznych rozwiązań dotyczących wdrażania,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

Państwa członkowskie powinny stosować się do wytycznych zawartych w załączniku do niniejszego zalecenia przy transpozycji wymogów wprowadzonych dyrektywą (UE) 2018/2002 oraz określonych w art. 7, 7a i 7b dyrektywy 2012/27/UE oraz załączniku V do tej dyrektywy.

Sporządzono w Brukseli dnia 25 września 2019 r.

W imieniu Komisji,

Miguel ARIAS CAÑETE

Członek Komisji

⁽⁶⁾ COM(2013) 762 final i SWD(2013) 451 final, Bruksela, dnia 6 listopada 2013 r.

ZAŁĄCZNIK

1. WPROWADZENIE

Niniejsze zalecenie wyraża jedynie stanowisko Komisji; nie zmienia ono skutków prawnych dyrektyw i rozporządzeń oraz pozostaje bez uszczerbku dla dokonanej przez Trybunał Sprawiedliwości wiążącej interpretacji art. 7, 7a i 7b zmienionej dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej oraz załącznika V do tej dyrektywy. Podstawę niniejszego zalecenia stanowią informacje zwrotne, które Komisja otrzymała od państw członkowskich od momentu transpozycji dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej oraz informacje uzyskane przez Komisję z powiadomień państw członkowskich oraz z oceny krajowych planów działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii oraz sprawozdań rocznych⁽¹⁾.

Streszczenie: Istotne zmiany dyrektywy 2012/27/UE

1. Struktura obowiązku oszczędności energii i powiązane przepisy

- art. 7 (uwagi ogólne dotyczące wymogu w zakresie oszczędności), 7a (przepisy dotyczące systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej) oraz 7b (przepisy w odniesieniu do alternatywnych środków z dziedziny polityki),
- załącznik V (wspólne metody i zasady obliczania), oraz
- obowiązki dotyczące planowania i sprawozdawczości zgodnie z rozporządzeniem w sprawie zarządzania unią energetyczną.

2. Zakres obowiązku oszczędności energii (lata 2021–2030)

- nowy okres obowiązywania obowiązku oszczędności energii 2021–2030 oraz przedłużenie obowiązku na okres po 2030 r. bez daty końcowej, ale z zastrzeżeniem przeglądu do 2027 r. i od tego momentu co 10 lat,
- obowiązek osiągnięcia łącznych oszczędności końcowego zużycia energii w latach 2021–2030 równoważnych nowym rocznym oszczędnościom wynoszącym co najmniej 0,8 % zużycia energii końcowej (oprócz Cypru i Malty, które muszą osiągnąć nowe oszczędności wynoszące 0,24 % zużycia energii końcowej), tj. wyższego poziomu, niż w obecnym okresie,
- opcje dla państw członkowskich w zakresie obliczania oszczędności w inny sposób, o ile osiągają one wymagane łączne oszczędności końcowego zużycia energii, oraz
- wymóg w odniesieniu do państw członkowskich dotyczący uwzględnienia potrzeby łagodzenia ubóstwa energetycznego podczas opracowywania środków z dziedziny polityki, zgodnie z kryteriami, które mają one ustanowić.

3. Obliczanie wpływu środków z dziedziny polityki

- państwa członkowskie nie mogą zgłaszać oszczędności energii wynikających z wdrożenia prawa Unii, oprócz przypadków ich powiązania z renowacją budynków. W drodze odstępstwa oraz z zastrzeżeniem pewnych warunków mogą one zaliczać oszczędności w ramach krajowych wymogów minimalnych dotyczących nowych budynków tylko na poczet oszczędności wymaganych w pierwszym okresie objętym obowiązkiem (lata 2014–2020).

⁽¹⁾ Zob. m.in. Economidou i in., Assessment of the Second National Energy Efficiency Action Plans under the Energy Efficiency Directive [Ocena drugich krajowych planów działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii na podstawie dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej], EUR 29272 EN, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2018, ISBN 978-92-79-87946-3, doi:10.2760/780472, JRC110304 (sprawozdanie dostępne na stronie <https://ec.europa.eu/jrc/en/eur-scientific-and-technical-research-reports/assessment-second-national-energy-efficiency-action-plans-under-energy-efficiency-directive>) oraz Tsemekidi-Tzeiranaki et al., 2019. Analysis of the Annual Reports 2018 under the Energy Efficiency Directive [Analiza sprawozdań rocznych z 2018 r. na podstawie dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej], EUR 29667 EN, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2019, ISBN 978-92-79-00173-7, doi:10.2760/22313, JRC 115238 (sprawozdanie dostępne na stronie <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC115238/kjna29667enn.pdf>).

4. Wyjaśnienia

- systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej i alternatywne środki z dziedziny polityki są jednakowo ważnymi środkami transpozycji dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej,
- oszczędność energii wynikające z każdego rodzaju środków z dziedziny polityki mają być obliczane zgodnie ze wspólnymi zasadami i metodami zawartymi w załączniku V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej,
- wyjaśnienie środka i weryfikacja wymogu oraz znaczenie pobrania reprezentatywnej próby środków poprawy efektywności energetycznej,
- państwa członkowskie mogą utworzyć krajowy fundusz efektywności energetycznej zgodnie z art. 20 ust. 6 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej jako alternatywny środek z dziedziny polityki albo jako część systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej zawierającego wymóg, aby strony zobowiązane wniosły wszystkie swoje oszczędności lub ich część jako wkład do funduszu,
- wyjaśnienie wymogu dodatkowości (oszczędności energii powinny być dodatkowe w stosunku do oszczędności, które zostałyby zagwarantowane w każdym przypadku bez działalności strony zobowiązanej lub uczestniczącej), w tym pewnych czynników – „gapowiczów”, efektów rynkowych i wpływu istniejącej polityki,
- przy obliczaniu oszczędności energii bierze się pod uwagę cały czas obowiązywania środków oraz tempo, a jakim oszczędności maleją wraz z upływem czasu, oraz
- oszczędności energii wynikające z małoskalowych technologii energii odnawialnej zainstalowanych na budynkach lub w budynkach mogą kwalifikować się z zastrzeżeniem zgodności z załącznikiem V.

2. OBLICZANIE OSZCZĘDNOŚCI ENERGII WYMAGANYCH W OKRESIE OBJĘTYM OBOWIĄZKIEM 2021–2030

„Art. 7

Obowiązek oszczędności energii

1. Państwa członkowskie muszą osiągnąć łączne oszczędności końcowego zużycia energii równoważne co najmniej:
  - a) [...]
  - b) nowym oszczędnościom w każdym roku od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2030 r. w wysokości 0,8 % rocznego zużycia energii końcowej, uśrednionego dla ostatnich trzech lat przed dniem 1 stycznia 2019 r. W drodze odstępstwa od tego wymogu Cypr i Malta muszą osiągnąć nowe oszczędności w każdym roku od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2030 r. równoważne 0,24 % rocznego zużycia energii końcowej, uśrednionego dla ostatnich trzech lat przed dniem 1 stycznia 2019 r.”

W lit. b) powyżej zobowiązano państwa członkowskie do osiągnięcia:

- łącznych oszczędności końcowego zużycia energii (tj. łącznej wielkości oszczędności energii) w latach 2021–2030, oraz
- nowych oszczędności w każdym roku w tym okresie (których wielkości nie określono).

Chociaż wskaźnik nowych rocznych oszczędności energii w pierwszym okresie objętym obowiązkiem (lata 2014–2020) jest taki sam dla wszystkich państw członkowskich (tj. 1,5 %), to w drugim okresie (lata 2021–2030) jest inaczej, ponieważ Cypr i Malta muszą osiągnąć łączne oszczędności końcowego zużycia równoważne nowym oszczędnościom wynoszącym 0,24 % zużycia energii końcowej ⁽²⁾.

Każde państwo członkowskie musi osiągnąć obliczoną wielkość łącznych oszczędności końcowego zużycia energii (tj. łączne oszczędności energii na lata 2021–2030) do dnia 31 grudnia 2030 r. W przeciwieństwie do pierwszego okresu objętego obowiązkiem, kwoty tej nie można obniżyć w wyniku jakiegokolwiek elastyczności wykorzystanej przez państwo członkowskie ⁽³⁾.

Państwa członkowskie nie muszą osiągać nowych oszczędności równoważnych 0,8 % (0,24 % w odniesieniu do Malty i Cypru) rocznego zużycia energii końcowej ⁽⁴⁾ w każdym roku drugiego okresu objętego obowiązkiem. Obecna elastyczność, dzięki której mogą one rozłożyć wielkość nowych oszczędności na cały okres, nadal ma zastosowanie w odniesieniu do drugiego okresu i kolejnych okresów ⁽⁵⁾.

2.1. Obliczanie łącznych oszczędności końcowego zużycia energii wymaganych w drugim okresie objętym obowiązkiem

Aby obliczyć wielkość łącznych oszczędności końcowego zużycia energii wymaganych w drugim okresie objętym obowiązkiem, każde państwo członkowskie musi najpierw obliczyć średnie zużycie energii końcowej w trzech latach poprzedzających 2019 r. (tj. w latach 2016–2018) ⁽⁶⁾.

Następny krok polega na pomnożeniu tej średniej przez wartość 0,8 % (0,24 % w przypadku Cypru i Malty) w celu ustalenia równoważnej wielkości „nowych” rocznych oszczędności.

Przykład:

Zużycie energetyczne danego państwa członkowskiego kształtuje się na poziomie 102 milionów ton oleju ekwiwalentnego (Mtoe) w 2016 r., 98 Mtoe w 2017 r. i 100 Mtoe w 2018 r. – oznacza to, że średnie zużycie energetyczne w okresie trzech lat wynosiło 100 Mtoe.

Do celu obliczania łącznej wielkości oszczędności końcowego zużycia energii (lata 2021–2030) minimalna wielkość nowych oszczędności w *każdym* roku wynosi zatem 0,8 Mtoe ($100 \text{ Mtoe} \times 0,8 \%$).

Państwa członkowskie mogą następnie obliczyć łączną wielkość oszczędności końcowego zużycia wymaganych w odniesieniu do całego okresu objętego obowiązkiem.

Przykład

Państwo członkowskie oblicza swoje średnie zużycie energii końcowej w latach 2016–2018 jako 100 Mtoe. Łączne oszczędności końcowego zużycia w odniesieniu do roku 2021 wynosiłyby zatem $(100 \times 0,8 \% \times 1) = 0,8 \text{ Mtoe}$.

Ponieważ wymagane jest osiągnięcie łącznych oszczędności końcowego zużycia energii co najmniej równoważnych nowym oszczędnościom w *każdym* roku od 2021 do 2030 r., dane państwo członkowskie musi obliczyć nowe oszczędności w odniesieniu do każdego następnego roku do 2030 r.

Łączna wielkość obliczona w odniesieniu do 2022 r. wynosiłaby $(100 \times 0,8 \% \times 2) =$ łączne oszczędności końcowego zużycia energii wynoszące 1,6 Mtoe (w tym 0,8 Mtoe nowych oszczędności w 2022 r. (zaznaczonych poniżej na szaro)).

⁽²⁾ W art. 2 pkt 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zdefiniowano „zużycie energii końcowej” jako „całość energii dostarczonej sektorom przemysłu, transportu, gospodarstw domowych, usług i rolnictwa. Wylączy się z niego dostawy dla sektora przemiany energetycznej oraz samego przemysłu energetycznego”. W dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej nie zdefiniowano „końcowego zużycia”, zatem należy je interpretować zgodnie z założeniami obowiązku oszczędności energii. Art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) ma na celu ograniczenie zużycia energii końcowej dzięki obniżeniu ilości energii dla własnego użytku końcowego osoby fizycznej lub prawnej (o ile nie określono inaczej). Szczególne warunki określono w odniesieniu do oszczędności energii z energii ze źródeł odnawialnych wytwarzanej na budynkach lub w budynkach (zob. motyw 43 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej oraz sekcja 7.5 niniejszego dokumentu).

⁽³⁾ Zob. sekcja 3.

⁽⁴⁾ Uśrednione w latach 2016–2018 (zob. art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b)).

⁽⁵⁾ Zob. również sekcja 2.3.

⁽⁶⁾ Natomiast w art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) wskazano sprzedaż energii odbiorcom końcowym jako bazę do ustalenia podstawy obliczeń na lata 2014–2020 (zob. SWD(2013) 451 final, s. 3).

Kwoty w odniesieniu do każdego kolejnego roku do 2030 r. można obliczać w ten sam sposób. Całkowita wielkość łącznych oszczędności końcowego zużycia energii wymaganych w okresie 10-letnim wynosi 44,0 Mtoe ($100 \times 0,8 \% \times 55$).

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Oszczędności końcowego zużycia energii (Mtoe)										0,8	Łączne oszczędności końcowego zużycia energii ogółem (do 2030 r.)
									0,8	0,8	
								0,8	0,8	0,8	
							0,8	0,8	0,8	0,8	
						0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
				0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
			0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
		0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
		0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
	Łącznie (Mtoe)	0,8	1,6	2,4	3,2	4,0	4,8	5,6	6,4	7,2	

⁽¹⁾ = $100 \times 0,8 \% \times 55$.

2.2. Zbiór danych statystycznych

2.2.1. Wykorzystanie zbioru danych Eurostatu

W celu utworzenia zbiorów danych statystycznych do celów ich stosowania w odniesieniu do okresu objętego obowiązkiem 2021–2030 państwa członkowskie powinny skorzystać ze zbioru danych Eurostatu, który uznaje się za domyślne źródło w odniesieniu do obliczania wymaganych wielkości oszczędności (zob. pkt 1 lit. c) załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną).

W 2019 r. Eurostat dokonał zmiany bilansu energetycznego na podstawie międzynarodowych zaleceń dotyczących statystyki energii opublikowanych przez Komisję Statystyczną⁽⁷⁾. W odniesieniu do wkładu państw członkowskich w efektywność energetyczną oraz obowiązku oszczędności energii ustanowił szczególną kategorię „zużycie energii końcowej (Europa w latach 2020–2030)”⁽⁸⁾ (kod FEC2020-2030). Obejmuje ona elementy wymagane zgodnie z art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej i państwa członkowskie powinny ją wykorzystywać do celów realizacji obowiązku oszczędności energii⁽⁹⁾.

Nowa kategoria zawiera następujące definicje arytmetyczne, których podstawą są najnowsze zmiany rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1099/2008 w sprawie statystyki energii⁽¹⁰⁾:

zużycie energii końcowej (Europa w latach 2020–2030) [wszystkie produkty ogółem] =

zużycie energii końcowej [wszystkie produkty ogółem]

– zużycie energii końcowej [ciepło otoczenia (pompy ciepła)]

+ lotnictwo międzynarodowe [wszystkie produkty ogółem]

⁽⁷⁾ <https://unstats.un.org/unsd/energy/ires/>

⁽⁸⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/6246844/Eurobase-changes-energy.pdf> (zob. s. 25).

⁽⁹⁾ Zmienioną metodykę Eurostatu opisano w dokumencie dostępnym na stronie: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/6246844/Eurobase-changes-energy.pdf>

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1099/2008 z dnia 22 października 2008 r. w sprawie statystyki energii (Dz.U. L 304 z 14.11.2008, s. 1).

- + wkład w przemianę, wielkie piece [Wszystkie produkty ogółem]
- wynik przemiany, wielkie piece [Wszystkie produkty ogółem]
- + sektor energetyczny, wielkie piece [stałe paliwa kopalne]
- + sektor energetyczny, wielkie piece [gazy przemysłowe]
- + sektor energetyczny, wielkie piece [torf i wyroby z torfu]
- + sektor energetyczny, wielkie piece [łupek bitumiczny i piaski bitumiczne]
- + sektor energetyczny, wielkie piece [ropa naftowa i produkty naftowe]
- + sektor energetyczny, wielkie piece [gaz ziemny]

2.2.2. Wykorzystanie alternatywnych źródeł danych statystycznych i szacunków ekspertów

Państwa członkowskie mogą korzystać z alternatywnych źródeł danych statystycznych, ale muszą wyjaśnić i uzasadnić ich wykorzystanie oraz każdą różnicę w wynikających ilościach w swoim powiadomieniu dla Komisji (zob. pkt 1 lit. c) załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną).

W przypadku gdy dane w odniesieniu do konkretnych lat nie są dostępne w momencie, gdy państwa członkowskie muszą przedstawić sprawozdania, mogą one korzystać z szacunków ekspertów (ponownie uzasadniając je w powiadomieniu). Jeżeli po opublikowaniu oficjalnych danych okaże się, że rozbieżności między szacunkowymi a rzeczywistymi wartościami są znaczne, wielkość wymaganych oszczędności musi zostać dostosowana do rzeczywistych wartości.

Zaleca się, aby państwa członkowskie dostosowywały szacunki do oficjalnych danych jak najwcześniej w ramach mechanizmu zarządzania, przedstawiając kolejne dane lub w ramach obowiązkowej sprawozdawczości na podstawie rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną (np. w zaktualizowanym krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu do dnia 30 czerwca 2023 r. zgodnie z art. 14 ust. 1 rozporządzenia).

2.2.3. Energia zużywana w transporcie

Nie naruszając przepisów art. 7 ust. 2 lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej⁽¹⁾, państwa członkowskie nie mogą już wyłączać zużycia energii końcowej w transporcie z podstawowych obliczeń w odniesieniu do drugiego okresu objętego obowiązkiem i kolejnych takich okresów.

2.2.4. Energia wytwarzana dla własnego użytku końcowego

Chociaż łączne oszczędności końcowego zużycia energii w pierwszym okresie objętym obowiązkiem opierają się na „sprzedaży energii odbiorcom końcowym”, w dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej celowo zmieniono podstawę dla drugiego i kolejnych okresów na „zużycie energii końcowej”.

W rezultacie państwa członkowskie muszą uwzględniać w podstawowych obliczeniach energię wytwarzaną do własnego użytku (np. energię elektryczną wytwarzaną przez systemy fotowoltaiczne, ciepło wytwarzane przez kolektory słoneczne lub w wyniku współspalania odpadów w przemyśle) w odniesieniu do tych okresów.

Kategoria Eurostatu „zużycie energii końcowej” (kod B 101700⁽¹²⁾), mająca zastosowanie w trakcie negocjacji i przyjmowania dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, obejmowała niektóre odnawialne źródła energii istotne z punktu widzenia stosowania na małą skalę na budynkach lub w budynkach (energia słoneczna, w tym energia fotowoltaiczna i energia słoneczna termiczna, energia wiatrowa, stała biomasa, biogaz i płynne biopaliwa⁽¹³⁾). Ciepło otoczenia, np. wykorzystywane w pompach ciepła, nie zostało uwzględnione w kategorii „zużycie energii końcowej”. W celu zapewnienia, aby obowiązek oszczędności energii zgodny z art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej uzgodniony przez współprawodawców nie ulegał zmianie w wyniku rewizji bilansów energetycznych, do celów efektywności energetycznej Eurostat ustanowił i publikuje szczególną kategorię „zużycie energii końcowej (Europa w latach 2020–2030)” (kod FEC2020-2030), z której w dalszym ciągu wyłącza się ciepło otoczenia do 2030 r.⁽¹⁴⁾

⁽¹⁾ Zob. sekcje 3.2 i 3.4.

⁽¹²⁾ „Całkowite zużycie energii w odniesieniu do całego wykorzystania energii”.

⁽¹³⁾ „Zużycie energii końcowej” zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu (WE) nr 1099/2008.

⁽¹⁴⁾ Zob. 2.2.1. Nową metodę Eurostatu opisano w dokumencie dostępnym na stronie:

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/6246844/Eurobase-changes-energy.pdf>

Chociaż pkt 1 lit. c) załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną zawiera wymóg, aby zbiór danych Eurostatu wykorzystywano jako domyślne źródło, państwa członkowskie muszą jednak uwzględnić wszystkie dane dostępne na szczeblu krajowym. W przypadku gdy różnią się one od danych Eurostatu państwa członkowskie muszą podawać źródła krajowe, jeśli są one bardziej dokładne. Muszą one uwzględnić te źródła w obliczeniu podstawy oraz powiadomić i wytłumaczyć w swoich krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu, jakie źródła danych wykorzystano, w tym wszelkie dodatkowe oficjalne lub szacunkowe wolumeny zużycia energii końcowej, które nie są objęte zbiorem danych Eurostatu.

2.3. Rozłożenie oszczędności energii na okres 2021–2030

Art. 7 ust. 1 akapit ostatni dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zawiera wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie decydują, w jaki sposób rozłożyć obliczoną wielkość nowych oszczędności w każdym okresie [objętym obowiązkiem], pod warunkiem że na koniec każdego okresu objętego obowiązkiem osiągnięte zostają wymagane łączne oszczędności końcowego zużycia energii ogółem.

Przykłady

Jedno państwo członkowskie może wybrać metodę liniowego naliczania wzrostu oszczędności w czasie; inne może podjąć odpowiednią decyzję później, zobowiązując się jednak do osiągnięcia wyższego poziomu oszczędności w połowie/pod koniec drugiego okresu objętego obowiązkiem.

Inne państwo członkowskie może zdecydować o rozłożeniu wymaganej wielkości łącznych oszczędności końcowego zużycia energii (np. 44,0 Mtoe) w sposób przedstawiony poniżej, o ile łączna wielkość wymaganych oszczędności zostanie osiągnięta między 2021 r. a 2030 r. (zakładając, że wszystkie środki mają trwałe skutki, które przynoszą oszczędności każdego roku co najmniej do 2030 r.):

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Oszczędności końcowego zużycia energii (Mtoe)										0,8	Łączne oszczędności końcowego zużycia energii ogółem (do 2030 r.)
									1,1	1,1	
								0,5	0,6	0,6	
							0,7	0,7	0,7	0,7	
						0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	
					0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
				1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	
			1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	
		0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	
		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	
Łącznie (Mtoe)	0,4	1,3	2,5	3,5	4,3	4,9	5,6	6,1	7,3	8,1	44

Jeśli państwo członkowskie ustanawia lub utrzymuje system zobowiązujący do efektywności energetycznej, nie wymaga się od niego sprawozdawczości na temat sposobu rozłożenia wysiłków w okresie objętym obowiązkiem. Zaleca się jednak, aby państwa członkowskie ustalały i zgłaszały, jak będą to robić. Zgodnie z częścią 3.1 lit. b) załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną państwa członkowskie muszą powiadomić o spodziewanej łącznej i rocznej wartości oszczędności oraz o czasie funkcjonowania swoich systemów.

Państwa członkowskie, które ustanawiają lub utrzymują alternatywne środki z dziedziny polityki zgodnie z art. 7b dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej lub krajowy fundusz efektywności energetycznej zgodnie z art. 20 ust. 6 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej mają pełną swobodę w zakresie rozłożenia wymaganych łącznych oszczędności końcowego zużycia energii w drugim okresie objętym obowiązkiem. Mogą, ale nie muszą wprowadzać okresów pośrednich, które nie muszą mieć takiego samego czasu trwania. Część 3.2 lit. c) załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną zawiera jednak wymóg, aby powiadamiały one o przewidywan[ej] łączn[ej] i roczn[ej] wartośc[ci] oszczędności ogółem dla każdego środka lub wielkośc[ci] oszczędności energii w odniesieniu do okresów pośrednich.

3. INNE SPOSOBY OBLICZANIA WYMOGÓW W ZAKRESIE OSZCZĘDNOŚCI

3.1. Wskaźnik i zakres

Opcje, o których mowa w art. 7 ust. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, nie mają wpływu na obowiązek oszczędności energii, o którym mowa w art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej. Zgodnie z art. 7 ust. 2 i 4 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej państwa członkowskie mogą stosować różne metody obliczeniowe (np. w celu uwzględnienia pewnych uwarunkowań krajowych), ale nie może to prowadzić do obniżenia wielkości wymaganych oszczędności energii, tj. państwa członkowskie muszą zapewnić, aby obliczenia z wykorzystaniem jednej z metod opisanych w art. 7 ust. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, lub kilku tych metod, skutkowały takimi samymi łącznymi minimalnymi oszczędnościami energii, jakie są wymagane zgodnie z art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Zatem w odniesieniu do okresu objętego obowiązkiem od 2021 do 2030 r., niezależnie od tego, czy państwa członkowskie wykorzystują opcje zawarte w art. 7 ust. 2 i 4 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, muszą one zapewnić, aby wymagana wielkość łącznych oszczędności końcowego zużycia energii równoważna nowym oszczędnościom rocznym wynoszącym co najmniej 0,8 %⁽¹⁵⁾ została osiągnięta do dnia 31 grudnia 2030 r. W celu zapewnienia, aby elastyczności stosowane zgodnie z art. 7 ust. 2 i 4 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej nie powodowały obniżenia obliczonej minimalnej wielkości netto oszczędności energii, która ma zostać osiągnięta w zużyciu energii końcowej w okresie objętym obowiązkiem, własne roczne wskaźniki oszczędności państw członkowskich muszą być więc wyższe niż wymagane do osiągnięcia łącznych oszczędności energii przewidzianych w art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej⁽¹⁶⁾. Państwa członkowskie nie są zobowiązane do korzystania z opcji przewidzianych w art. 7 ust. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

3.2. Opcje przewidziane w art. 7 ust. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej

Na podstawie art. 7 ust. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej państwa członkowskie mogą obliczać wymaganą wielkość oszczędności energii:

- stosując roczny wskaźnik oszczędności w odniesieniu do sprzedaży energii odbiorcom końcowym lub w odniesieniu do zużycia energii końcowej, uśredniony dla lat 2016–2018, lub
- wyłączając z podstawy obliczeń, częściowo lub w całości, energię zużytą w transporcie, lub
- wykorzystując którąkolwiek z opcji określonych w art. 7 ust. 4 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

3.3. Własny roczny wskaźnik oszczędności i podstawa obliczeń

W przypadku gdy państwa członkowskie korzystają z jednej lub z większej liczby opcji, art. 7 ust. 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zobowiązuje je do ustalenia:

- własnego rocznego wskaźnika oszczędności – jest on stosowany do obliczania ich łącznych oszczędności końcowego zużycia energii w celu zapewnienia, aby wymagane oszczędności nie były niższe niż oszczędności wymagane na podstawie art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, oraz
- własnej podstawy obliczeń, z której można wyłączyć, częściowo lub w całości, energię zużytą w transporcie⁽¹⁷⁾.

Elementy te stanowią uzupełnienie⁽¹⁸⁾ obliczeń rocznego nowego wskaźnika oszczędności i łącznych oszczędności końcowego zużycia zgodnie z art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Art. 7 ust. 5 akapit drugi dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej stanowi, że niezależnie od tego, czy państwa członkowskie częściowo lub w całości wyłączą z ich podstawy obliczeń energię zużytą w transporcie lub skorzystają z którejkolwiek z opcji wymienionych w art. 7 ust. 4 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, muszą one zapewnić, aby obliczona wielkość netto nowych oszczędności, którą należy osiągnąć w zużyciu energii końcowej w okresie objętym obowiązkiem 2021–2030, nie była niższa niż wielkość wynikająca z zastosowania rocznego wskaźnika oszczędności, o których mowa w art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b), tj. 0,8 % (0,24 % w odniesieniu do Cypru i Malty).

3.4. Opcje przewidziane w art. 7 ust. 4 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej

W odniesieniu do okresu objętego obowiązkiem 2021–2030 państwa członkowskie mogą korzystać z jednej lub z większej liczby następujących opcji (art. 7 ust. 4 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej):

- b) pełnego lub częściowego wyłączenia gałęzi przemysłu objętych unijnym systemem handlu uprawnieniami do emisji (ETS);
- c) uwzględnienia części oszczędności energii uzyskiwanych w sektorach przetwarzania i rozdziału energii;

⁽¹⁵⁾ 0,24 % w odniesieniu do Cypru i Malty.

⁽¹⁶⁾ Zob. dodatek I oraz sekcje 3.2, 3.3 i 3.4.

⁽¹⁷⁾ Zob. dodatek I.

⁽¹⁸⁾ Zob. pkt 2 załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

- d) podjęcia wczesnych działań po 2008 r., które będą nadal pozwalały osiągnąć oszczędności po 2020 r.;
- e) podjęcia indywidualnych działań od początku 2018 r. do końca 2020 r., które będą nadal przynosić oszczędności po 2020 r.;
- f) wyłączenia 30 % energii wytwarzanej na własne potrzeby na budynkach lub w budynkach w następstwie środków z dziedziny polityki promujących montowanie nowych instalacji technologii energii odnawialnej; oraz
- g) zaliczenia pewnych oszczędności energii, które przekraczają oszczędności energii wymagane w okresie objętym obowiązkiem od 2014 do 2020 r.

Zgodnie z art. 7 ust. 5 lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej opcje te można zastosować tylko na poczet wielkości oszczędności energii obliczonej zgodnie z [art. 7] ust. 2 i 3 oraz nie mogą one razem prowadzić do zmniejszenia o więcej niż 35 % tej wielkości.

Zasadniczo opcje nie mogą być stosowane do obniżenia łącznych oszczędności końcowego zużycia energii wymaganych na podstawie art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej. Innymi słowy, niezależnie od tego, czy państwa członkowskie częściowo lub w całości wyłączą z ich podstawy obliczeń energię zużytą w transporcie lub skorzystają z którejkolwiek z tych opcji, muszą one zapewnić, aby obliczona wielkość netto nowych oszczędności, którą należy osiągnąć w zużyciu energii końcowej w okresie objętym obowiązkiem 2021–2030, nie była niższa niż wielkość wynikająca z zastosowania rocznego wskaźnika oszczędności, o którym mowa w art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej⁽¹⁹⁾. Aby to zapewnić, art. 7 ust. 5 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zawiera wymóg, aby w okresie objętym obowiązkiem państwa członkowskie obliczały wpływ decyzji o wykorzystaniu jednej opcji lub większej ich liczby⁽²⁰⁾.

Opcje przewidziane w art. 7 ust. 4 lit. b) i f) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej mogą zostać wykorzystane jedynie do celów obliczeń własnej podstawy zgodnie z art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej. Wielkości te można odjąć od wyniku tych obliczeń (z zastrzeżeniem przewidzianych ograniczeń).

Opcje przewidziane w lit. c), d), e) i g) odnoszą się do oszczędności energii i mogą być zaliczane tylko na poczet obliczanej wielkości oszczędności wymaganej zgodnie z art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej. Zatem nie mogą one być wykorzystywane do obniżenia poziomu obowiązku oszczędności energii zgodnie z art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, ale mogą być wykorzystane do pomocy w wypełnieniu tego obowiązku.

3.4.1. Szczegółowe informacje dotyczące opcji

3.4.1.1. Zastosowanie pełnego lub częściowego wyłączenia gałęzi przemysłu objętych systemem ETS (art. 7 ust. 4 lit. b))

Jeżeli państwo członkowskie korzysta wyłącznie z opcji całkowitego lub częściowego wyłączenia sprzedaży energii wykorzystywanej w gałęziach przemysłu objętych systemem ETS (art. 7 ust. 4 lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej), musi ustalić wolumeny dostarczanej lub sprzedawanej w ramach sprzedaży detalicznej energii, która jest wykorzystywana na potrzeby tych rodzajów działalności przemysłowej. Obliczenia dokonuje się na podstawie energii wykorzystywanej na potrzeby rodzajów działalności wymienionych w załączniku I do dyrektywy w sprawie ETS⁽²¹⁾.

Od tej ilości odejmuje się następnie energię zużywaną na potrzeby „działań energetycznych” wymienionych w tym załączniku (spalania w instalacjach o nominalnej mocy cieplnej przekraczającej 20 MW (z wyjątkiem instalacji spalania odpadów niebezpiecznych lub komunalnych), rafinowania olejów mineralnych oraz produkcji koksu) i energię wykorzystywaną w lotnictwie⁽²²⁾.

⁽¹⁹⁾ W ramach limitów określonych w art. 7 ust. 5 akapit drugi.

⁽²⁰⁾ Zob. sekcja 9.

⁽²¹⁾ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32).

⁽²²⁾ Alternatywnie, w celu ustalenia ilości energii zużywanej w gałęziach przemysłu nieobjętych systemem handlu emisjami zgłoszoną wartość zużycia energii końcowej można pomnożyć przez wskaźnik emisji gazów cieplarnianych w sektorach objętych/nieobjętych systemem handlu emisjami przedstawiony w wykazie gazów cieplarnianych.

3.4.1.2. Oszczędności energii uzyskiwane w sektorach przetwarzania i rozdziału energii (art. 7 ust. 4 lit. c))

Na podstawie art. 7 ust. 4 lit. c) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej państwa członkowskie mogą zaliczać oszczędności energii w sektorach przetwarzania, przesyłu i dystrybucji energii, w tym w efektywnej infrastrukturze ciepłowniczej i chłodniczej, uzyskane w wyniku wdrażania wymogów określonych w art. 14 ust. 4 i ust. 5 lit. b) oraz art. 15 ust. 1–6 i 9 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej na poczet wielkości oszczędności energii obliczonej zgodnie z art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej⁽²³⁾.

3.4.1.3. Oszczędności energii wynikające z indywidualnych działań nowo wdrożonych od dnia 31 grudnia 2008 r. (art. 7 ust. 4 lit. d))

Jeżeli państwo członkowskie zalicza oszczędności energii wynikające z indywidualnych działań nowo wdrożonych od dnia 31 grudnia 2008 r. na poczet wielkości wymaganych oszczędności energii obliczanej zgodnie z art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, działania te muszą być kontynuowane, aby miały wpływ po 2020 r. w odniesieniu do okresu objętego obowiązkiem 2021–2030, tj. aby przyniosły nowe oszczędności energii po dniu 31 grudnia 2020 r. W art. 2 pkt 19 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zdefiniowano „działanie indywidualne” jako działanie, które prowadzi do sprawdzalnej i wymiernej lub dającej się oszacować poprawy efektywności energetycznej i które jest podejmowane w wyniku środka z dziedziny polityki. Ponadto oszczędność energii musi być mierzona i weryfikowana.

3.4.1.4. Indywidualne działania podejmowane od początku 2018 r. do końca 2020 r. (art. 7 ust. 4 lit. e))

Zgodnie z art. 7 ust. 4 lit. e) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej państwo członkowskie może zaliczyć oszczędności energii, które wynikają ze środków z dziedziny polityki, do wielkości oszczędności obliczonej zgodnie z art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, pod warunkiem że wykaże, iż środki te skutkują działaniami indywidualnymi prowadzonymi od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., a po tym okresie nadal przynoszą oszczędności energii.

Zważywszy, że art. 7 ust. 4 lit. d) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej odnosi się do wdrażania działań indywidualnych od dnia 31 grudnia 2008 r. do dnia 31 grudnia 2013 r., art. 7 ust. 4 lit. e) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej ma zastosowanie jedynie w odniesieniu do indywidualnych działań wdrażanych od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. Różnica ta jest istotna, jeżeli państwa członkowskie przewidują, że czas trwania działania wdrożonego w 2008 r. wynosić będzie do 21 lat i, odpowiednio, czas trwania działania wdrożonego w 2018 r. wynosić będzie do 12 lat. W praktyce oznacza to, że pierwszy przypadek jest właściwy np. w odniesieniu do działań o długim czasie trwania, takich jak izolacja przegród zewnętrznych.

3.4.1.5. Energia wytwarzana na własne potrzeby przez nowe instalacje technologii energii odnawialnej montowane na budynkach lub w budynkach (art. 7 ust. 4 lit. f))

Opcja ta umożliwi państwom członkowskim wyłączenie weryfikowalnej ilości energii wytworzonej na własne potrzeby przez nowe instalacje technologii energii odnawialnej na budynkach lub w budynkach z obliczeń oszczędności energii wymaganych zgodnie z art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Jej wykorzystanie jest ograniczone pod trzema względami:

- z podstawowych obliczeń można wyłączyć nie więcej niż 30 % energii wytworzonej na własne potrzeby przez nowe instalacje technologii energii odnawialnej montowane na budynkach lub w budynkach,
- nie może to prowadzić do zmniejszenia wielkości obliczonej zgodnie z art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej o więcej niż 35 %, oraz
- wielkości takiej energii nie można wyłączyć z obliczeń wykonywanych w ramach obowiązku oszczędności na podstawie art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

W pkt 2 lit. e) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej określono, w jaki sposób oszczędności energii wynikające ze środków promujących instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej na budynkach lub w budynkach można zaliczać na poczet oszczędności wymaganych zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej⁽²⁴⁾. Nie podlega to ograniczeniom pod względem wolumenu.

⁽²³⁾ Zob. sekcja 9.

⁽²⁴⁾ Zob. sekcja 7.5 oraz dodatek X.

Ponieważ w art. 7 ust. 4 lit. f) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej odniesiono się do weryfikowalnej ilości energii wytworzonej na własne potrzeby na budynkach lub w budynkach⁽²⁵⁾ (a nie do rzeczywiście wykorzystanej ilości), państwa członkowskie muszą określić i zweryfikować wolumeny energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (wyrażone w ktoe, MW lub równoważnej jednostce), które zostaną wytworzone na własne potrzeby na budynkach w wyniku polityki promującej montowanie nowych instalacji w okresie objętym obowiązkiem 2021–2030. Ponieważ przepis ten odnosi się do „weryfikowalnej ilości”, w obliczeniach tych można uwzględnić szacowany średni wolumen energii ze źródeł odnawialnych, która ma zostać wytworzona na własne potrzeby w latach 2021–2030 z samych tylko jednostek zainstalowanych na budynkach lub w budynkach po dniu 31 grudnia 2020 r.

W art. 21 lit. b) ppkt 3 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną zobowiązano państwa członkowskie do zawarcia informacji na temat krajowego systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej i alternatywnych środków z dziedziny polityki w zintegrowanych krajowych sprawozdaniach z postępów w dziedzinie energii i klimatu. W związku z tym od dnia 15 marca 2021 r. (i od tego momentu co dwa lata) powinny one podawać informacje na temat rzeczywistej wielkości energii wytworzonej na własne potrzeby na budynkach lub w budynkach przez nowo instalowane technologie energii odnawialnej.

Orientacyjny i niewyczerpujący przykład

W poniższej tabeli przedstawiono w ramach niewyczerpującego wykazu technologii, ile energii można wyłączyć z obliczeń wymogu oszczędności energii. Na przykład instalacja pakietu składającego się z kolektora słonecznego/kotła gazowego mogłaby prowadzić do wytworzenia 1 000 kWh energii ze źródeł odnawialnych, z czego 30 % (300 kWh) mogłoby zostać wyłączone z obliczeń (pod warunkiem że nie przekracza to 35 % wymaganych oszczędności):

Rodzaj technologii	Końcowe zapotrzebowanie na energię (kWh)	Udział energii ze źródeł odnawialnych wytworzonej na budynkach (%)	Wytwarzanie odpowiadające za ograniczenie docelowej oszczędności (kWh)	30 %, które można wyłączyć z wymogu oszczędności (kWh)
1) kocioł kondensacyjny opalany gazem	10 526	0	0	
2) kocioł kondensacyjny opalany drewnem	10 870	100	10 870	3 261
3) pompa ciepła (zasilana energią elektryczną z sieci)	2 857	0	0	
4) pakiet kolektora słonecznego z kotłem gazowym	10 474	~10	1 000	300
<i>instalacja słoneczno-termiczna</i>	1 000	100	1 000	300
<i>kocioł kondensacyjny opalany gazem</i>	9 474	0	0	
5) instalacja fotowoltaiczna	3 500	100	3 500	1 050

3.4.1.6. Oszczędności energii przekraczające oszczędności energii wymagane w pierwszym okresie objętym obowiązkiem (art. 7 ust. 4 lit. g))

Państwa członkowskie mogą zaliczać oszczędności energii, które przekraczają oszczędności wymagane w odniesieniu do pierwszego okresu objętego obowiązkiem (lata 2014–2020), na poczet obliczeń zgodnych z art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, pod warunkiem że:

— wynikały one z działań indywidualnych w ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej lub alternatywnych środków z dziedziny polityki, oraz

⁽²⁵⁾ Dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej nie zawiera definicji „energii wytworzonej na własne potrzeby na budynkach lub w budynkach”. Koncepcję tę należy jednak rozumieć jako odbiorcę końcowego prowadzącego działalność na lub w obrębie budynku zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 1 dyrektywy 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, który to odbiorca wytwarza energię ze źródeł odnawialnych do własnego użytku oraz którą może przechowywać samodzielnie wytworzoną energię ze źródeł odnawialnych w swoich pomieszczeniach znajdujących się w określonych granicach. Z koncepcji „energii wytworzonej na własne potrzeby na budynkach lub w budynkach” wyłącza się samodzielnie wytworzoną energię sprzedaną lub przekazaną z powrotem do sieci. W odniesieniu do prosumentów niebędących gospodarstwami domowymi z koncepcji tej wyłącza się ponadto wytwarzanie energii stanowiące podstawową działalność handlową lub zawodową.

— państwo członkowskie poinformowało o właściwych środkach z dziedziny polityki w swoim krajowym planie działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii oraz zgłosiło je w swoim sprawozdaniu z postępów zgodnym z art. 24 ust. 2 ⁽²⁶⁾.

4. WYBÓR ŚRODKÓW Z DZIEDZINY POLITYKI W CELU OSIĄGNIĘCIA WYMAGANEJ WIEKOŚCI ŁĄCZNYCH OSZCZĘDNOŚCI KOŃCOWEGO ZUŻYCIA ENERGII

Zgodnie z art. 7 ust. 10 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej państwa członkowskie muszą osiągnąć wymagane łączne oszczędności końcowego zużycia energii w drodze:

- ustanowienia systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej,
- przyjęcia alternatywnych środków z dziedziny polityki, lub
- połączenia wymienionych powyżej metod.

W art. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wyjaśniono, że systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej oraz alternatywne środki z dziedziny polityki są w tym zakresie jednakowo ważne. Państwa członkowskie mają dużą elastyczność i szeroką swobodę w wyborze spośród różnych rodzajów systemów systemu najlepiej dopasowanego do ich szczególnej sytuacji i okoliczności ⁽²⁷⁾.

Art. 7a ust. 1 i art. 7b ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zawierają wymóg, aby wszystkie środki z dziedziny polityki były opracowywane pod kątem wypełnienia obowiązku oszczędności energii zgodnego z art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej oraz aby kwalifikowały się do wkładu w „oszczędności końcowego zużycia energii” „u odbiorców końcowych”. Nie zaszkodzi jednak, jeżeli środek z dziedziny polityki dotyczyć będzie również innych celów i zadań (np. w ramach polityki w zakresie energii uwzględnienie potrzeby zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska oraz potrzeby wspierania rozważnego i racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych).

W art. 2 pkt 18 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zdefiniowano „środek z dziedziny polityki” jako instrument o charakterze regulacyjnym, finansowym, fiskalnym, dobrowolnym lub informacyjnym, który został formalnie ustanowiony i wdrożony w państwie członkowskim, aby stworzyć ramy wsparcia, wymóg lub zachętę dla uczestników rynku do oferowania i nabywania usług energetycznych i do podejmowania innych środków poprawy efektywności energetycznej. Środki z dziedziny polityki służące wspieraniu realizacji tylko celów polityki innych niż cele w zakresie efektywności energetycznej, mające na celu jedynie świadczenie lub zakup usług energetycznych lub przyczyniające się do osiągnięcia oszczędności w obszarze końcowego zużycia energii wśród podmiotów innych niż odbiorcy końcowi, nie mogą być uznawane za kwalifikowalne zgodnie z art. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej. W każdym przypadku państwo członkowskie będzie musiało starannie ocenić środki i wykazać, że można do nich bezpośrednio przypisać oszczędności energii.

Bez względu na to, czy państwo członkowskie zdecyduje się korzystać z systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej, czy przyjmując alternatywne środki z dziedziny polityki, musi zapewnić, aby środki z dziedziny polityki kwalifikowały się do osiągnięcia wymaganych łącznych oszczędności końcowego zużycia energii do dnia 31 grudnia 2030 r. (lub w kolejnym okresie oszczędności, w zależności od tego, kiedy środki są formułowane).

Przy ustanawianiu środków z dziedziny polityki właściwy jest następujący niewyczerpujący wykaz definicji (pozostają one bez zmian w zmienionej dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej):

Art. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej:

- „4) »efektywność energetyczna« oznacza stosunek uzyskanych wyników, usług, towarów lub energii do wkładu energii;
- 5) »oszczędność energii« oznacza ilość zaoszczędzonej energii ustaloną w drodze pomiaru lub oszacowania zużycia przed wdrożeniem środka mającego na celu poprawę efektywności energetycznej i po jego wdrożeniu, z jednoczesnym zapewnieniem normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii;
- 6) »poprawa efektywności energetycznej« oznacza zwiększenie efektywności energetycznej w wyniku zmian technologicznych, zachowań lub ekonomicznych;”

⁽²⁶⁾ Środki musiałyby zatem zostać zgłoszone do dnia 30 kwietnia 2017 r., ponieważ art. 24 ust. 2 został uchylony w dniu 24 grudnia 2018 r. zgodnie z art. 59 i art. 54 ust. 3 lit. b) rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽²⁷⁾ Wyrok Trybunału z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie C-561/16 *Saras Energía SA przeciwko Administración del Estado* (ECLI:EU:C:2018:633, pkt 35) z odesłaniem przez analogię do wyroku z dnia 26 września 2013 r. w sprawie C-195/12 - *IBV & Cie* (ECLI:EU:C:2013:598, pkt 62 i 70).

- „14) »strona zobowiązana« oznacza dystrybutora energii lub przedsiębiorstwo prowadzące detaliczną sprzedaż energii, objęte krajowymi systemami zobowiązującymi do efektywności energetycznej, o których mowa w art. 7;
- 15) »strona uprawniona« oznacza podmiot prawny, któremu rząd lub inna instytucja publiczna przekazały uprawnienia do opracowywania, prowadzenia lub realizowania planu finansowego w imieniu tego rządu lub tej instytucji publicznej;
- 16) »strona uczestnicząca« oznacza przedsiębiorstwo lub instytucję publiczną, które zobowiązało się lub która zobowiązała się do osiągnięcia pewnych celów w ramach dobrowolnej umowy lub jest objęte(-a) krajowym instrumentem polityki regulacyjnej;
- 17) »wykonujący organ publiczny« oznacza podmiot prawa publicznego odpowiedzialny za realizację lub nadzorowanie opodatkowania, planów i instrumentów finansowych, zachęt podatkowych, standardów i norm, systemów znakowania energetycznego, szkoleń lub kształcenia w dziedzinie energii lub emisji dwutlenku węgla;
- 18) »środek z dziedziny polityki« oznacza instrument o charakterze regulacyjnym, finansowym, fiskalnym, dobrowolnym lub informacyjnym, który został formalnie ustanowiony i wdrożony w państwie członkowskim, w celu stworzenia ram wsparcia, wymogu lub zachęty dla uczestników rynku do oferowania i nabywania usług energetycznych i do podejmowania innych środków poprawy efektywności energetycznej;
- 19) »działanie indywidualne« oznacza działanie, które prowadzi do sprawdzalnej i wymiernej lub dającej się oszacować poprawy efektywności energetycznej i które jest podejmowane w wyniku środka z dziedziny polityki;
- 20) »dystrybutor energii« oznacza osobę fizyczną lub prawną, w tym operatora systemu dystrybucyjnego, odpowiedzialną za przesył energii w celu jej dostarczenia do odbiorców końcowych lub do elementów systemów dystrybucyjnych, które sprzedają energię odbiorcom końcowym;
- 21) »operator systemu dystrybucyjnego« oznacza »operatora systemu dystrybucyjnego« określonego, odpowiednio, w dyrektywie 2009/72/WE i dyrektywie 2009/73/WE;
- 22) »przedsiębiorstwo prowadzące detaliczną sprzedaż energii« oznacza osobę fizyczną lub prawną sprzedającą energię odbiorcom końcowym;
- 23) »odbiorca końcowy« oznacza osobę fizyczną lub prawną, która dokonuje zakupu energii do własnego użytku;
- 24) »dostawca usług energetycznych« oznacza osobę fizyczną lub prawną, która świadczy usługi energetyczne lub realizuje inne środki mające na celu poprawę efektywności energetycznej w obiekcie lub w lokalach odbiorcy końcowego”.

Do celu art. 7 ust. 10 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej państwa członkowskie mogą uwzględniać w obliczeniach oszczędności energii wynikające ze środków z dziedziny polityki nowo przyjętych w okresie objętym obowiązkiem od 2021 do 2030 r. Mogą również uwzględniać w obliczeniach oszczędności energii wynikające ze środków z dziedziny polityki przyjętych w okresie objętym obowiązkiem od 2014 do 2020 r. (lub przed tym okresem), pod warunkiem że są one zgodne z wymogami zawartymi w art. 7, 7a lub 7b dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Państwa członkowskie mogą uwzględniać w obliczeniach oszczędności będące wynikiem środków z dziedziny polityki przyjętych do dnia 31 grudnia 2020 r. lub później tylko wówczas, gdy środki te skutkują nowymi działaniami indywidualnymi podjętymi po dniu 31 grudnia 2020 r. i przed dniem 31 grudnia 2030 r.

Przykłady środków, działań i oszczędności:

W 2010 r. wdrożony został program wsparcia finansowego na renowację energetyczną budynków. Dopóki program funkcjonuje i zapewnia realizację kolejnych renowacji w odnośnym okresie, oszczędności energii wynikające z tych nowych renowacji można zaliczać na poczet oszczędności wymaganych w drugim okresie objętym obowiązkiem.

Przed 2021 r. ustanowiony został podatek od paliw w celu uzyskania oszczędności wynikających z zachowań i poprawy efektywności transportu. Dopóki podatek funkcjonuje i jego wpływ na zachowania jest wymierny i możliwy do zweryfikowania przy uwzględnieniu najnowszych elastyczności cenowych, oszczędności energii wynikające z tego środka można zaliczyć na poczet oszczędności wymaganych w drugim okresie objętym obowiązkiem.

4.1. Systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej

Kluczowym uzasadnieniem decyzji o wdrożeniu systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej w celu osiągnięcia łącznych oszczędności końcowego zużycia energii wymaganych zgodnie z art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej może być fakt, że dostawcy energii, sprzedawcy detaliczni i dystrybutorzy są najlepiej przygotowani do identyfikowania oszczędności energii ze swoimi odbiorcami i będą w stanie osiągnąć oszczędności energii w modelach biznesowych usług energetycznych. W takim przypadku państwa członkowskie muszą wyznaczyć jedną stronę zobowiązaną lub większą ich liczbę na szczeblu krajowym⁽²⁸⁾, od których wymaga się osiągnięcia oszczędności energii wśród odbiorców końcowych⁽²⁹⁾. Wyznaczenia strony zobowiązanej należy dokonać na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów przewidzianych w art. 7a ust. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Wyznaczając strony zobowiązane na podstawie systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej państwa członkowskie powinny uwzględnić wyrok Trybunału Sprawiedliwości, wydany w sprawie C-561/16. Trybunał orzekł, że państwa członkowskie mogą nakładać zobowiązania w zakresie efektywności energetycznej wyłącznie na niektóre, konkretne przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sektorze energetycznym pod warunkiem że firmy te zostały wyznaczone jako strony zobowiązane w oparciu o wyraźnie określone, obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria, o czym decyduje sąd odsyłający⁽³⁰⁾.

Ponadto państwa członkowskie muszą określić wielkość oszczędności energii, jaką musi osiągnąć każda (podkategoria) stron zobowiązanych. Te wielkości muszą następnie zostać przydzielone każdej stronie zobowiązanej w celu kontroli wywiązywania się przez nie ze swoich obowiązków.

Zgodnie z art. 7a ust. 4 państwa członkowskie mają możliwość wyrażania wielkości oszczędności energii wymaganej od każdej strony zobowiązanej w kategoriach zużycia energii końcowej albo pierwotnej⁽³¹⁾, z zastosowaniem współczynników konwersji określonych w załączniku IV.

Państwa członkowskie mogą również podjąć decyzję, aby wymagać od stron zobowiązanych lub zezwolić im na spełnienie wszystkich albo części zobowiązań w ramach prawa krajowego, jako wkładu do krajowego funduszu efektywności energetycznej⁽³²⁾. Mogą one umożliwić stronom zobowiązanim zaliczenie oszczędności poczynionych przez dostawców usług energetycznych⁽³³⁾ lub inne osoby trzecie na poczet ich zobowiązań. Art. 7a ust. 6 lit. a) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zobowiązuje je do zapewnienia, aby certyfikacja oszczędności energii odbywała się w ramach procesu zatwierdzania, który będzie jasny, przejrzysty i otwarty dla wszystkich uczestników rynku, a także będzie miał na celu zminimalizowanie kosztów certyfikacji⁽³⁴⁾.

W art. 7a ust. 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wyjaśniono, że państwa członkowskie mają zapewnić, by przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż energii nie tworzyły żadnych barier zniechęcających konsumentów do zmiany dostawcy.

Art. 7a ust. 5 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia systemów pomiaru, kontroli i weryfikacji, w ramach których udokumentowanej weryfikacji poddaje się przynajmniej statystycznie istotną i reprezentatywną próbę środków poprawy efektywności energetycznej wdrożonych przez strony zobowiązane⁽³⁵⁾.

Na podstawie art. 7a ust. 6 lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej państwa członkowskie mogą przewidzieć możliwość „zachowywania i pożyczania”, tj. umożliwić stronom zobowiązanim uwzględnienie w obliczeniach oszczędności osiągniętych w danym roku, tak jakby zostały one osiągnięte w dowolnym roku z czterech poprzednich lub trzech następnych lat. Należy zauważyć, że ta elastyczność:

- ma zastosowanie wyłącznie do oszczędności energii wynikającej z systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej wdrożonych od 1 stycznia 2014 r., a nie do alternatywnych środków z dziedziny polityki; oraz
- jest ograniczona w czasie – państwa członkowskie mogą zezwolić stronom zobowiązanim na „zachowywanie i pożyczanie” wyłącznie w okresie objętym obowiązkiem.

⁽²⁸⁾ W art. 2 pkt 14 zdefiniowano „stronę zobowiązaną” jako dystrybutora energii lub przedsiębiorstwo prowadzące detaliczną sprzedaż energii, objęte krajowymi systemami zobowiązującymi do efektywności energetycznej. Państwa członkowskie mogą również uwzględnić rolę lokalnych społeczności energetycznych lub społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej podczas opracowywania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej.

⁽²⁹⁾ Zob. część 3.2 ppkt (v) załącznika I do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽³⁰⁾ Wyrok w sprawie C-561/16, *Saras Energía*, (ECLI:EU:C:2018:633, pkt 56).

⁽³¹⁾ Na podstawie art. 7a ust. 4 metodę wybraną w celu wyrażenia wymaganej wielkości oszczędności energii wykorzystuje się także do obliczania oszczędności zgłaszanych przez strony zobowiązane.

⁽³²⁾ Zob. motywy 17 i sekcja 4.2.2. dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

⁽³³⁾ W art. 2 pkt 24 zdefiniowano „dostawcę usług energetycznych” jako osobę fizyczną lub prawną, która świadczy usługi energetyczne lub realizuje inne środki mające na celu poprawę efektywności energetycznej w obiekcie lub w lokalach odbiorcy końcowego.

⁽³⁴⁾ Zob. sekcja 8 i przykłady w dodatku XII.

⁽³⁵⁾ Zob. dodatek XII.

Innymi słowy, oszczędności uzyskane między 2014 r. i 2020 r. nie mogą być „zachowywane ani pożyczane” po 31 grudnia 2020 r. Oszczędności uzyskane między 2021 r. i 2030 r. nie mogą być „zachowywane ani pożyczane” przed 31 grudnia 2020 r. ani po 31 grudnia 2030 r. Oszczędności uzyskane po 2010 r., a przed 1 stycznia 2014 r. nie mogą być „zachowywane ani pożyczane” do celów art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Ze względu na to, że w art. 7 ust. 8 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wyraźnie przewiduje się odstępstwo, jego stosowanie jest obwarowane rygorystycznymi warunkami i ograniczone do celów art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Przykłady

Oszczędności energii uzyskane w 2014 r. (w wyniku systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej) można uwzględnić w obliczeniach, tak jakby zostały osiągnięte w 2017 r.

Oszczędności energii uzyskanych w 2014 r. (w wyniku systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej) nie można zaliczyć na poczet 2021 r.

Oszczędności energii uzyskane w 2018 r. (w wyniku systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej) można zaliczyć na poczet 2014 r.

W art. 7a ust. 6 akapit drugi dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej przewiduje się, że państwa członkowskie „dokonują oceny i, w stosownych przypadkach, przyjmują środki na rzecz ograniczenia wpływu kosztów bezpośrednich i pośrednich związanych z systemami zobowiązującymi do efektywności energetycznej na konkurencyjność energochłonnych sektorów przemysłu podlegających konkurencji międzynarodowej”.

Ogólnie rzecz biorąc, związane z tym są dwa rodzaje kosztów:

- koszty inwestycyjne, oraz
- koszty administracyjne (w tym monitorowanie i sprawozdawczość).

W swojej ocenie skutków⁽³⁶⁾ Komisja wykazała w oparciu o dostępne dowody, że systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej są bardzo opłacalne. Podczas wdrażania takich systemów strony zobowiązane mają obowiązek zapewnić, by oszczędności były uzyskiwane po najniższych kosztach (inwestycyjnych i administracyjnych), w szczególności jeżeli koszty przenoszone są na użytkowników końcowych. Wymóg ten obowiązuje również, jeżeli strony zobowiązane zdecydują się uwzględnić w obliczeniach certyfikowane oszczędności energii uzyskane przez dostawców usług energetycznych i inne osoby trzecie.

Art. 7a ust. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zobowiązuje państwa członkowskie, aby raz do roku upubliczniały informacje na temat oszczędności energii osiągniętych przez każdą stronę zobowiązaną lub każdą podkategorię stron zobowiązanych, a także na temat łącznej wielkości osiągniętej w ramach tego systemu. Mogą one publikować te informacje wraz z innymi danymi, które mają obowiązek publicznie udostępniać. Publikacja tych danych przez inne strony, np. przez Komisję, nie zwalnia ich z tego obowiązku.

4.2. Alternatywne środki z dziedziny polityki

Dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej wyjaśnia, że państwa członkowskie powinny wykazywać się wysokim stopniem elastyczności podczas opracowywania i wdrażania alternatywnych środków z dziedziny polityki. Chociaż w dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej rodzaje środków nie są już wymienione, w art. 2 pkt 18 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej podano w definicji środka z dziedziny polityki niewyczerpującą listę możliwych rodzajów środków, tj. instrumentów o charakterze regulacyjnym, finansowym, fiskalnym, dobrowolnym lub informacyjnym, które muszą zostać formalnie ustanowione i wdrożone w państwie członkowskim, aby stworzyć ramy wsparcia, wymóg lub zachętę dla uczestników rynku do oferowania i nabywania usług energetycznych i do podejmowania innych środków poprawy efektywności energetycznej.

Państwa członkowskie mogą rozważyć promowanie roli lokalnych społeczności energetycznych przyczyniających się do wdrażania alternatywnych środków z dziedziny polityki⁽³⁷⁾.

Ust. 3 załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej określa wymogi w zakresie opracowywania i zarządzania alternatywnymi środkami z dziedziny polityki:

- „a) środki z dziedziny polityki i działania indywidualne przynoszą weryfikowalne oszczędności pod względem końcowego zużycia energii;
- b) odpowiedzialność, odpowiednio, każdej strony uczestniczącej, strony uprawnionej lub wykonującego organu publicznego jest jasno określona;

⁽³⁶⁾ SWD(2016) 402 final, ss. 46 i 47.

⁽³⁷⁾ Zob. część 3.2 ppkt (v) załącznika I do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

- c) oszczędności energii, które zostały lub mają zostać osiągnięte, są określone w sposób przejrzysty;
- d) wielkość oszczędności energii, które są wymagane lub które mają zostać osiągnięte za pomocą danego środka z dziedziny polityki, wyraża się w postaci zużycia energii pierwotnej lub końcowej z zastosowaniem współczynników przeliczeniowych ustalonych w załączniku IV;
- e) roczne sprawozdanie dotyczące oszczędności energii osiągniętych przez strony uprawnione, strony uczestniczące i wykonujące organy publiczne jest przedstawiane i udostępniane publicznie wraz z danymi dotyczącymi tendencji w zakresie oszczędności energii w ujęciu rocznym;
- f) monitorowanie wyników i przyjmowanie odpowiednich środków w przypadku niezadowolających postępów;
- g) oszczędności energii wynikające z działania indywidualnego nie mogą być zgłaszane przez więcej stron niż jedną;
- h) wykazuje się, że działania strony uczestniczącej, strony uprawnionej lub wykonującego organu publicznego są istotne dla osiągnięcia zgłoszonych oszczędności energii”.

Art. 7b ust. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia systemów pomiaru, kontroli i weryfikacji, w ramach których poddaje się udokumentowanej weryfikacji co najmniej statystycznie istotny udział i reprezentatywną próbę środków poprawy efektywności energetycznej (z wyjątkiem opodatkowania) wdrożonych przez strony uczestniczące lub uprawnione.

Należy zauważyć, że:

- pomiary, kontrole i weryfikacje mają być przeprowadzane niezależnie od wspomnianych stron ⁽³⁸⁾, oraz
- przez *statystycznie istotną i reprezentatywną próbę* należy rozumieć podzbiór, który precyzyjnie odzwierciedla statystyczną populację środków w zakresie oszczędności energii, a zatem pozwala na wyciągnięcie wiarygodnych wniosków dotyczących pewności w odniesieniu do wszystkich środków.

4.2.1. *Plany i instrumenty finansowe oraz zachęty podatkowe*

Są to środki z dziedziny polityki ustanowione przez państwo członkowskie, które poprzez stosowanie zachęt finansowych i podatkowych prowadzą do stosowania energooszczędnych technologii lub technik i skutkują zmniejszeniem końcowego zużycia energii ⁽³⁹⁾.

Należy zauważyć, że:

- wyniki mają być mierzone, kontrolowane i weryfikowane w sposób niezależny od stron uczestniczących i uprawnionych ⁽⁴⁰⁾, oraz
- w przypadku planów i instrumentów finansowych finansowanie powinno pochodzić z:
  - publicznych (europejskich lub krajowych) źródeł, lub
  - z połączenia źródeł publicznych (europejskich lub krajowych) i prywatnych (np. banków, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych), ukierunkowanych wyraźnie na realizację działań indywidualnych prowadzących do osiągnięcia oszczędności końcowego zużycia energii.

4.2.2. *Krajowy fundusz efektywności energetycznej*

Państwa członkowskie mogą utworzyć krajowy fundusz efektywności energetycznej zgodnie z art. 20 ust. 6 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej jako alternatywny środek z dziedziny polityki albo jako część systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej, aby strony zobowiązane wniosły wszystkie swoje oszczędności lub ich część jako wkład do funduszu.

⁽³⁸⁾ Zob. dodatek XII.

⁽³⁹⁾ Zob. dodatek III.

⁽⁴⁰⁾ „Strona uprawniona” jest to podmiot prawny, któremu rząd lub inna instytucja publiczna przekazały uprawnienia do opracowywania, prowadzenia lub realizowania planu finansowego w imieniu tego rządu lub tej instytucji publicznej.

Jeżeli państwo członkowskie ustanowi mechanizm przekazywania rocznych składek na rzecz krajowego funduszu efektywności energetycznej jako podstawowy sposób wywiązywania się ze zobowiązań w zakresie efektywności energetycznej, jego przepisy krajowe muszą zapewniać, aby:

- uzyskane oszczędności energii były równoważne oszczędnościom uzyskanym w ramach systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej, oraz
- finansowane środki spełniały wymogi art. 7b i art. 20 ust. 6 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej oraz ust. 3 załącznika V do tej dyrektywy⁽⁴¹⁾.

Krajowym funduszem efektywności energetycznej może być dowolny fundusz ustanowiony przez państwo członkowskie w celu wspierania krajowych inicjatyw w zakresie efektywności energetycznej. Może on być stworzony z myślą o finansowaniu gospodarczych i finansowych systemów wsparcia, pomocy technicznej, szkoleń i szerzenia informacji lub innych środków mających na celu zwiększenie efektywności energetycznej i przyczyniających się do osiągnięcia celów określonych w prawie Unii⁽⁴²⁾. Ogólnie rzecz biorąc, można też ustanowić połączenie funduszy publicznych (np. do celów wyeliminowania niedoskonałości rynku – kategorii kosztów lub środków, które nie są uwzględniane w mechanizmach rynkowych) oraz prywatnego kapitału w celu zapewnienia skuteczniejszych rozwiązań.

By mogło zostać uwzględnione dla celów art. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, finansowanie musi pochodzić z:

- publicznych (europejskich lub krajowych) źródeł, lub
- połączenia źródeł publicznych (europejskich lub krajowych) oraz prywatnych (np. banków, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych, stron zobowiązanych), ukierunkowanych wyraźnie na realizację działań indywidualnych prowadzących do osiągnięcia oszczędności końcowego zużycia energii.

4.2.3. Przepisy i dobrowolne umowy

Są to środki z dziedziny polityki ustanowione przez państwo członkowskie, prowadzące do stosowania efektywnych energetycznie technologii lub technik i skutkujące zmniejszeniem końcowego zużycia energii. Należą do nich:

- prawnie wiążące środki, które nakładają obowiązek stosowania konkretnych technologii lub technik, lub
- dobrowolne umowy, w ramach których firmy lub władze lokalne zobowiązują się do pewnych działań⁽⁴³⁾.

Podmioty biorące udział we wdrażaniu tych instrumentów polityki określa się mianem stron uczestniczących – kategoria ta obejmuje przedsiębiorstwa lub instytucje publiczne, które zobowiązały się do osiągnięcia pewnych celów w ramach dobrowolnej umowy lub które są objęte krajowym instrumentem polityki regulacyjnej.

4.2.4. Standardy i normy

Są to środki z dziedziny polityki ustanowione przez państwo członkowskie w celu zwiększenia efektywności energetycznej np. produktów, usług, budynków i pojazdów⁽⁴⁴⁾. Strony w ramach tych systemów są wykonującymi organami publicznymi.

4.2.5. Systemy etykietowania energetycznego

Są to systemy etykietowania wprowadzone przez państwo członkowskie, z wyjątkiem systemów, które obowiązują w państwach członkowskich na podstawie prawa Unii (np. oszczędności uzyskane wyłącznie dzięki zastosowaniu przepisów dotyczących etykietowania energetycznego lub rozporządzenia w sprawie etykietowania energetycznego⁽⁴⁵⁾ nie mogą być uwzględniane)⁽⁴⁶⁾.

Inne, wdrażane jednocześnie, środki z dziedziny polityki również mogą mieć wpływ na oszczędność energii, a zatem nie wszystkie zmiany, które zaszły od chwili wprowadzenia środka poddanego ocenie, można przypisać wyłącznie temu środkowi. Konieczna jest dokładna analiza wpływu systemu etykietowania, by stwierdzić związek z działaniem indywidualnym, prowadzącym do uzyskania oszczędności, które można będzie mu przypisać.

⁽⁴¹⁾ Wyrok w sprawie C-561/16, *Saras Energía*, (ECLI:EU:C:2018:633, pkt 37 dotyczący art. 7 i 20 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej).

⁽⁴²⁾ Zob. też wyrok sądu w sprawie C-561/16, *Saras Energía*, (ECLI:EU:C:2018:633, pkt 30–33).

⁽⁴³⁾ Dodatek III.

⁽⁴⁴⁾ Dodatek III.

⁽⁴⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 z dnia 4 lipca 2017 r. ustanawiające ramy etykietowania energetycznego i uchylające dyrektywę 2010/30/UE (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 1).

⁽⁴⁶⁾ Dodatek III.

4.2.6. Szkolenie i kształcenie, w tym programy doradztwa energetycznego

Są to środki z dziedziny polityki ustanowione przez państwo członkowskie, które prowadzą do stosowania efektywnych energetycznie technologii lub technik i skutkują zmniejszeniem końcowego zużycia energii dzięki (na przykład) programom szkoleniowym przeznaczonym dla audytorów energetycznych, programom edukacyjnym przeznaczonym dla zarządców energii lub programom doradztwa energetycznego przeznaczonym dla gospodarstw domowych.

Należy zauważyć, że:

- takie środki muszą być monitorowane przez wykonujący organ publiczny, oraz
- konieczna jest dokładna analiza ich wpływu, by ustalić:
  - związek istniejący między działaniami w zakresie szkoleń i kształcenia z działaniem indywidualnym, które można im przypisać, oraz
  - okres czasu, w którym programy mogą wywierać dalsze skutki ⁽⁴⁷⁾.

4.2.7. Inne alternatywne środki

Lista alternatywnych środków z dziedziny polityki nie jest wyczerpująca – mogą być stosowane inne środki z dziedziny polityki. Państwa członkowskie są jednak zobowiązane do wyjaśnienia w przekazywanym Komisji zawiadomieniu, w jaki sposób zamierzają zapewnić osiągnięcie równoważnego poziomu oszczędności, monitorowania i weryfikacji ⁽⁴⁸⁾.

Zmniejszenie zużycia energii oraz wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w budynkach to istotne działania zmierzające do ograniczenia zależności energetycznej i emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza w kontekście ambitnych celów UE w zakresie klimatu i energii wyznaczonych na 2030 r., jak również w kontekście globalnego zobowiązania podjętego w ramach Porozumienia paryskiego. Z tego względu środki z dziedziny polityki propagujące instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej na budynkach lub w budynkach można również uznać za realizację obowiązku oszczędności energii ⁽⁴⁹⁾.

Środki muszą być opracowywane w taki sposób, by generowały oszczędności końcowego zużycia energii związane z technologią, jaką zastępują. Na przykład takie oszczędności mogą zostać zgłoszone w odniesieniu do zmiany systemu ogrzewania lub chłodzenia albo technologii ogrzewania wody w budynkach na bardziej efektywne, niezależnie od tego, czy wiąże się to z korzystaniem z energii ze źródeł odnawialnych. Te oszczędności mogą być kwalifikowalne, nawet jeśli alternatywne środki z dziedziny polityki nie były głównie opracowane z myślą o poprawie efektywności energetycznej, pod warunkiem że państwo członkowskie udowodni, że są one dodatkowe, wymierne i weryfikowalne zgodnie z metodami i zasadami opisanymi w załączniku V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

4.2.8. Opodatkowanie energii lub CO₂

Kwalifikować się mogą środki podatkowe państw członkowskich mające na celu ograniczenie końcowego zużycia energii. Państwa członkowskie mogą również łączyć środki podatkowe z innymi środkami, takimi jak dotacje ⁽⁵⁰⁾.

Opodatkowanie na cele efektywności energetycznej ma na celu głównie wyeliminowanie niedoskonałości rynku powodowanych zużyciem energii poprzez pobieranie podatku lub opłat od niektórych rodzajów źródeł energii lub użytkownika energii. Podatki od CO₂, czyli podatki od emisji dwutlenku węgla, mogą również stanowić motywację do podejmowania działań indywidualnych zmierzających do przestawienia się na źródła energii o niższej emisji CO₂. Należy jednak zauważyć, że taka kontrola źródeł niekoniecznie prowadzi do poprawy efektywności energetycznej.

Środki podatkowe mają na celu zobowiązać konsumentów i producentów do ponoszenia kosztu społecznego dóbr (w tym w postaci emisji dwutlenku węgla i efektu cieplarnianego).

W praktyce środki ⁽⁵¹⁾ obejmują zazwyczaj:

- środki bezpośrednie – obejmują one opłaty związane bezpośrednio z „efektem zewnętrznym”, tj. działania mające wpływ na niepowiązaną osobę trzecią. Środki tego rodzaju opierają się na dorozumianym założeniu, że niedoskonałość rynku można obserwować i określić ilościowo. Przykładem są podatki od emisji dwutlenku węgla, oraz

⁽⁴⁷⁾ Dodatek III.

⁽⁴⁸⁾ Dodatek XII.

⁽⁴⁹⁾ Dodatek X.

⁽⁵⁰⁾ Zob. dodatek IV.

⁽⁵¹⁾ Zob. dodatek IV.

- środki pośrednie – obejmujące podatki związane z materiałami zużywalnymi generującymi efekt zewnętrzny (np. paliwa powodujące emisje dwutlenku węgla) lub związane z nimi materiały zużywalne (np. samochody na takie paliwa).

Państwa członkowskie mogą ustanowić nowe środki podatkowe w celu realizacji obowiązku oszczędności energii na nowy okres (2021–2030) lub dalej stosować istniejące środki z pierwszego okresu (2014–2020).

W celu określenia oszczędności energii, które można zgłosić jako dodatkowe⁽⁵²⁾, ust. 2 lit. a) załącznika V stanowi, że „państwa członkowskie uwzględniają, jak zmieniłoby się zużycie energii i zapotrzebowanie na energię w przypadku braku danego środka z dziedziny polityki, biorąc pod uwagę co najmniej następujące czynniki: tendencje dotyczące zużycia energii, zmiany zachowań odbiorców, postęp techniczny i zmiany spowodowane innymi środkami wdrażanymi na poziomie unijnym i krajowym”.

Ponadto państwa członkowskie, obliczając efekty środków podatkowych, powinny uwzględnić wymogi zawarte w załączniku V ust. 4:

- „a) zaliczenie następuje jedynie w przypadku oszczędności energii wynikających ze środków podatkowych powyżej minimalnych poziomów opodatkowania mających zastosowanie do paliw zgodnie z wymogami dyrektyw Rady 2003/96/WE lub 2006/112/WE;
- b) elastyczność cen na potrzeby obliczania skutków środków podatkowych (w zakresie energii) musi odzwierciedlać reakcje popytu na energię na zmiany cen oraz musi być oszacowana w oparciu o aktualne i reprezentatywne oficjalne źródła danych;
- c) oszczędność energii wynikająca z towarzyszących instrumentów polityki podatkowej, w tym zachęt podatkowych lub wpłat do funduszy, rozlicza się oddzielnie”.

Państwa członkowskie powinny wdrażać środki mające na celu przekroczenie minimalnych poziomów określonych przez prawo Unii, w tym:

- minimalnego poziomu opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej⁽⁵³⁾, oraz
- przepisy o wspólnym systemie podatku od wartości dodanej⁽⁵⁴⁾ w odniesieniu do produktów i dóbr wykorzystujących energię.

Obliczając skutki środków podatkowych (opodatkowanie energii), państwa członkowskie muszą uwzględnić elastyczność cen (która odzwierciedla reakcje popytu na energię na zmiany cen), którą muszą oszacować w oparciu o aktualne i reprezentatywne oficjalne źródła danych⁽⁵⁵⁾. Zgodnie z częścią 3.3 lit. f) załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną państwa członkowskie muszą podać informacje na temat stosowanej metody obliczeniowej, określając zastosowaną elastyczność cenową i sposób jej ustalenia zgodnie z ust. 4 załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Do celów ust. 4 lit. c) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej ważne jest dokonanie oceny wzajemnych relacji między środkami podatkowymi i innymi środkami z dziedziny polityki. Zaleca się, aby podczas obliczania skutków środków podatkowych stosowanych w połączeniu z innymi środkami państwa członkowskie:

- stosowały wyłącznie krótkoterminowe elastyczności, lub
- stosowały krótko- i długoterminowe środki elastyczności, ale nie zgłaszały oszczędności energii uzyskanych dzięki innym środkom (tj. traktowały środek podatkowy jako główny środek z dziedziny polityki w pakiecie).

⁽⁵²⁾ Zob. dodatek IV.

⁽⁵³⁾ Dyrektywa Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U. L 283 z 31.10.2003, s. 51).

⁽⁵⁴⁾ Dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. L 347 z 11.12.2006, s. 1).

⁽⁵⁵⁾ Zob. dodatek IV.

W przypadku środków podatkowych wdrożonych przed okresem objętym obowiązkiem obejmującym lata 2021–2030 państwa członkowskie powinny zwrócić szczególną uwagę na art. 7 ust. 1 akapit drugi dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej: państwa członkowskie mogą w obliczeniach uwzględnić oszczędności energii, które wynikają ze środków z dziedziny polityki, niezależnie od tego, czy zostały wprowadzone do dnia 31 grudnia 2020 r., czy po tej dacie, pod warunkiem że środki te skutkują nowymi działaniami indywidualnymi podjętymi po dniu 31 grudnia 2020 r.

Jeżeli państwo członkowskie ustanowi połączenie środków podatkowych i dotacji, będzie musiało prowadzić odrębne rachunki oszczędności energii wynikających ze środków podatkowych i z towarzyszących środków z dziedziny polityki (w tym zachęt podatkowych).

Stosowanie krótkoterminowych szacunków elastyczności przez cały okres docelowy zmniejsza prawdopodobieństwo podwójnego zaliczenia oszczędności.

4.3. Środki z dziedziny polityki mające na celu łagodzenie ubóstwa energetycznego

Zgodnie z art. 7 ust. 11 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, opracowując środki z dziedziny polityki służące wypełnieniu obowiązków oszczędności energii, państwa członkowskie mają uwzględnić potrzebę złagodzenia ubóstwa energetycznego poprzez wymaganie, w stosownym zakresie, pewnego udziału środków w zakresie efektywności energetycznej, w ramach ich krajowych systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej, w ramach alternatywnych środków z dziedziny polityki lub programów lub środków finansowanych z krajowego funduszu efektywności energetycznej, który to udział ma być realizowany na zasadzie priorytetu wśród gospodarstw domowych w trudnej sytuacji, w tym gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym i, w stosownych przypadkach, mieszkańców socjalnych⁽⁵⁶⁾.

Do celów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu państwa członkowskie muszą ocenić liczbę gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym, zgodnie z art. 3 ust. 3 lit. d) rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną⁽⁵⁷⁾.

Biorąc pod uwagę swoje istniejące praktyki, państwa członkowskie powinny ustalić kryteria określające sposób, w jaki uwzględnią one ubóstwo energetyczne we wprowadzanych przez siebie środkach z dziedziny polityki. Długoterminowe środki służące renowacji i poprawie charakterystyki energetycznej zasobów budowlanych, wymagane na mocy dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków⁽⁵⁸⁾, przyczynią się również do poprawy warunków osób dotkniętych ubóstwem energetycznym. Zgodnie z art. 2a dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków państwa członkowskie ustanawiają długoterminowe strategie renowacji służące wspieraniu renowacji krajowych zasobów budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, zarówno publicznych, jak i prywatnych, aby do 2050 r. zapewnić wysoką efektywność energetyczną i dekarbonizację zasobów budowlanych.

Mają one na celu:

- ułatwienie racjonalnego pod względem kosztów przekształcenia istniejących budynków w budynki o niemal zerowym zużyciu energii, oraz
- objęcie odpowiedniego działania na szczeblu krajowym mającego przyczynić się do łagodzenia ubóstwa energetycznego⁽⁵⁹⁾.

Z dniem wejścia w życie i transpozycji/wdrożenia do prawa krajowego ten wymóg uwzględnienia konieczności łagodzenia ubóstwa energetycznego ma zastosowanie do środków wprowadzonych w ramach systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki. Państwa członkowskie mogą swobodnie decydować, jakie wprowadzą środki z dziedziny polityki, ponieważ jedne i drugie są traktowane na równych zasadach. Wybrane środki muszą jednak zmierzać do łagodzenia ubóstwa energetycznego.

⁽⁵⁶⁾ Dodatek V.

⁽⁵⁷⁾ W swoich krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu państwa członkowskie powinny oszacować liczbę gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym, z uwzględnieniem niezbędnych usług energetycznych dla gospodarstw domowych potrzebnych do zagwarantowania podstawowego poziomu życia w danych warunkach krajowych, a także z uwzględnieniem istniejącej polityki socjalnej i polityki w innych istotnych dziedzinach oraz orientacyjnych wytycznych Komisji dotyczących odpowiednich wskaźników, w tym rozproszenia geograficznego, opracowanych zgodnie ze wspólnym podejściem do ubóstwa energetycznego. Jeżeli z ustaleń danego państwa członkowskiego wynika, że liczba gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym jest w tym państwie wysoka, to powinno ono włączyć do planu krajowego orientacyjny cel dotyczący zmniejszenia ubóstwa energetycznego.

⁽⁵⁸⁾ Dyrektywa 2010/31/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13).

⁽⁵⁹⁾ Motyw 11 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 75), zmieniającej dyrektywę w sprawie charakterystyki energetycznej budynków oraz dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej, stanowi, że „[n]ależy uwzględnić potrzebę złagodzenia ubóstwa energetycznego, zgodnie z kryteriami określonymi przez państwa członkowskie. Określając w strategiach renowacji działania krajowe, które przyczyniają się do złagodzenia ubóstwa energetycznego, państwa członkowskie mają prawo do określenia, jakie działania uznają za stosowne.”

Europejskie Obserwatorium Ubóstwa Energetycznego to inicjatywa Komisji mająca na celu pomoc państwom członkowskim w poprawie pomiaru, monitorowania i w dzieleniu się wiedzą oraz najlepszymi praktykami w zakresie ubóstwa energetycznego. Służy ona pomocy państwom członkowskim w opracowywaniu środków z dziedziny polityki. Sekcja „Polityka i środki” strony internetowej Obserwatorium⁽⁶⁰⁾ zawiera przykłady konkretnych rodzajów polityki i środków.

4.4. Wybór sektorów

Państwa członkowskie mogą swobodnie wybrać jeden lub większą liczbę konkretnych sektorów w celu realizacji swojego obowiązku oszczędności energii, wprowadzając środki z dziedziny polityki zgodnie z art. 7a lub 7b dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej⁽⁶¹⁾. Zgodnie z sekcjami 3.1, 3.2 i 3.3 załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną muszą podawać informacje na temat sektora lub sektorów (oraz, w przypadku opodatkowania – segmentu podatników), których dotyczy każdy ze środków. Pkt 2 lit. d) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej dopuszcza możliwość wprowadzenia środków mających na celu poprawę efektywności energetycznej produktów, sprzętu, systemów transportu, pojazdów i paliw, budynków i elementów budynków⁽⁶²⁾, procesów lub rynków.

W stosownych przypadkach środki takie powinny być zgodne z krajowymi ramami polityki, ustanowionymi zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE⁽⁶³⁾. Państwa członkowskie mogą skoncentrować się na przykład na sektorze budowlanym lub przemysłowym.

Zgodnie z oceną uzyskanych i spodziewanych oszczędności energii zgłoszonych przez państwa członkowskie w swoich sprawozdaniach rocznych oraz krajowych planach efektywności energetycznej i planach działania (krajowe plany działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii) na podstawie art. 24 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej oczekuje się, że:

- największa część oszczędności będzie zazwyczaj generowana przez środki dotyczące budynków (wspierane, na przykład, przez plany finansowe renowacji),
- druga i trzecia pod względem wielkości część będzie pochodziła z przemysłu i transportu, oraz
- system zobowiązujący do efektywności energetycznej (polityka międzysektorowa) będzie generować największy udział oszczędności przypadający na środek z dziedziny polityki; dotyczy on również budynków dzięki środkom propagującym zastępowanie systemów ciepłowniczych itp.⁽⁶⁴⁾. Inne sektory, w których istnieje niewykorzystany potencjał oszczędności energii (na przykład sektor transportu i sektor wodny), mogłyby przyczynić się do realizacji obowiązku oszczędności energii w okresie 2021–2030.

4.4.1. Sektor transportu

Na podstawie sprawozdań państw członkowskich w swojej ocenie skutków z 2016 r. Komisja stwierdziła, że 6 % oszczędności energii uzyskanych zgodnie z art. 7 może być związana ze środkami dotyczącymi sektora transportu⁽⁶⁵⁾.

Od czasu opracowania pierwszych krajowych planów działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii w 2014 r., a ostatnio w swoich krajowych planach działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii na 2017 r., państwa członkowskie zaktualizowały wykazy systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki, a także zgłosiły więcej środków w dziedzinie transportu. Ten postęp wskazuje, że (potencjalny) udział oszczędności energii uzyskanych w sektorze transportu w okresie 2014–2020 może być nawet wyższy, niż to określono w ocenie skutków.

Biorąc pod uwagę, że zużycie energii końcowej w sektorze transportu jest włączone w podstawę obliczeń, wydaje się oczywiste, że na tym sektorze należałoby się skupić w celu realizacji zobowiązań w zakresie oszczędności na lata 2021–2030.

⁽⁶⁰⁾ <https://www.energypoverty.eu/policies-measures>

⁽⁶¹⁾ Zob. dodatki II i III.

⁽⁶²⁾ W art. 2 pkt 9 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków zdefiniowano „element budynku” jako „system techniczny budynku lub element przegród zewnętrznych budynku”.

⁽⁶³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE z dnia 22 października 2014 r. w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (Dz.U. L 307 z 28.10.2014, s. 1).

⁽⁶⁴⁾ Zob. Economidou et al., 2018. Assessment of the Second National Energy Efficiency Action Plans under the Energy Efficiency Directive [Ocena drugich krajowych planów działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii na podstawie dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej], EUR 29272 EN, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2018, ISBN 978-92-79-87946-3, doi:10.2760/780472, JRC110304 (sprawozdanie dostępne na stronie <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/assessment-second-national-energy-efficiency-action-plans-under-energy-efficiency-directive>) oraz Tsemekidi-Tzeiranaki et al., 2019. Analysis of the Annual Reports 2019 under the Energy Efficiency Directive [Analiza sprawozdań rocznych z 2019 r. na podstawie dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej]. EUR 29667 EN, Publikacje.

⁽⁶⁵⁾ Dodatek VII.

Przykłady

Środki z dziedziny polityki mogą promować bardziej energooszczędne pojazdy (przekraczające minimalne poziomy określone w rozporządzeniach (WE) nr 443/2009⁽⁶⁶⁾, (UE) nr 510/2011⁽⁶⁷⁾ lub rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/631⁽⁶⁸⁾ lub w zmienionej dyrektywie w sprawie ekologicznie czystych pojazdów⁽⁶⁹⁾), zmianę środków transportu na rzecz jazdy na rowerze, chodzenia pieszo i korzystania z transportu zbiorowego i na transport zbiorowy, lub mobilność i miejskie zagospodarowanie przestrzenne zmniejszające popyt na transport.

Z zastrzeżeniem istotności i dodatkowości mogą również kwalifikować się środki, które przyspieszają upowszechnianie się nowych, bardziej energooszczędnych pojazdów, lub polityka wspierająca zmianę w kierunku zapewniających lepsze wyniki paliw, które zmniejszają zużycie energii w przeliczeniu na kilometr (zob. załącznik V ust. 2).

4.4.2. Sektor gospodarki wodnej

W życiu gospodarczym, energia i woda są ze sobą ściśle skorelowane na wielu poziomach („związek między wodą a energią”). Woda jest potrzebna do celów związanych z energią, na przykład do chłodzenia, przechowywania, produkcji biopaliw lub energii wodnej. Energia jest potrzebna do celów związanych z wodą, np. do pompowania, uzdatniania i odsalania⁽⁷⁰⁾.

Sektor produkcji energii jest największym konsumentem wody, odpowiadając za 44 % jej zużycia⁽⁷¹⁾. Sektor wodno-ściekowy odpowiada za 3,5 % zużycia energii elektrycznej w UE i oczekuje się, że udział ten wzrośnie⁽⁷²⁾. Jednocześnie nieszczelności odpowiadają za 24 % łącznego zużycia wody w UE, powodując znaczne marnotrawstwo i straty zarówno pod względem marnowanych zasobów wody, jak i energii potrzebnej do uzdatniania tych zasobów.

Wraz z wejściem w życie rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną oraz zmienionej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zastosowanie ma zasada efektywności energetycznej przede wszystkim. Sektor gospodarki wodnej może stać się jednym z beneficjentów tej zasady.

Skuteczne i energooszczędne zarządzanie wodą może przyczynić się do uzyskania znacznych oszczędności energii. Według Międzynarodowej Agencji Energetycznej (IEA) 10 % poborów wody związane jest z produkcją energii i oczekuje się, że ta wartość liczbowa znacznie wzrośnie w wyniku promowania szeregu procesów niskoemisyjnych, lecz wymagających intensywnego korzystania z wody, w tym związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej, produkcją biopaliw oraz wychwytywaniem i składowaniem dwutlenku węgla⁽⁷³⁾. Państwa członkowskie mogą w związku z tym zbadać potencjał oszczędności energii, jakie można uzyskać dzięki zastosowaniu inteligentnych technologii i procesów.

Badając szczegółowo potencjał oszczędności energii, jaką można uzyskać dzięki zastosowaniu inteligentnych technologii i procesów – do czego zachęca dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej⁽⁷⁴⁾ – państwa członkowskie mogą znaleźć rozwiązania pozwalające oddzielić zużycia energii od zużycia wody.

Państwa członkowskie mogą na przykład poddać ocenie potencjał budowy systemu dualistycznego niezbędnego do oddzielnego uzdatniania wód opadowych i ścieków kanalizacyjnych. Dzięki temu można byłoby uniknąć konieczności zapewniania dodatkowych zdolności uzdatniania wody, co mogłoby prowadzić do większego zużycia energii.

Państwa członkowskie zgłosiły ograniczoną liczbę środków związanych z wodą do celów wywiązania się z obowiązku oszczędności energii określonego w art. 7. Najczęściej spotykanym środkiem jest wytwarzanie ciepłej wody przez kolektory słoneczne (zastępujące wytwarzanie ciepłej wody z zastosowaniem energii nieodnawialnej) lub bardziej energooszczędne gazowe grzejniki wodne, lecz takie środki dotyczą raczej wytwarzania ciepła, a nie produkcji wody.

⁽⁶⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 443/2009 z dnia 23 kwietnia 2009 r. określające normy emisji dla nowych samochodów osobowych w ramach zintegrowanego podejścia Wspólnoty na rzecz zmniejszenia emisji CO₂ z lekkich pojazdów dostawczych (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 1).

⁽⁶⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 510/2011 z dnia 11 maja 2011 r. określające normy emisji dla nowych lekkich samochodów dostawczych w ramach zintegrowanego podejścia Unii na rzecz zmniejszenia emisji CO₂ z lekkich pojazdów dostawczych (Dz.U. L 145 z 31.5.2011, s. 1).

⁽⁶⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/631 z dnia 17 kwietnia 2019 r. określające normy emisji CO₂ dla nowych samochodów osobowych i dla nowych lekkich pojazdów użytkowych oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 443/2009 i (UE) nr 510/2011 (Dz.U. L 111 z 25.4.2019, s. 13).

⁽⁶⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę 2009/33/WE w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽⁷⁰⁾ Więcej informacji dostępnych jest w dokumencie JRC Water – Energy Nexus in Europe, 2019, <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC115853>

⁽⁷¹⁾ Zob. motyw 22.

⁽⁷²⁾ Zob. motyw 22.

⁽⁷³⁾ Więcej informacji można znaleźć w dokumencie IEA World Energy Outlook 2018; <https://www.iea.org/weo/water/>

⁽⁷⁴⁾ Zob. motyw 22.

Stosowanie środków z dziedziny polityki związane z energooszczędną produkcją wody pitnej można rozważyć na całej długości łańcucha dostaw (dystrybucja, wykorzystywanie i uzdatnianie ścieków). Dotychczas główne krajowe cele obejmowały łagodzenie niedoboru wody i poprawę jakości wody. Z wyjątkiem instalacji bardziej energooszczędnych pomp zgłoszone działania pośrednio prowadzą do oszczędności energii dzięki ograniczaniu popytu na wodę lub ponownemu wykorzystywaniu wody.

Potencjał w zakresie oszczędności energii w sektorze gospodarki wodnej tkwi w:

- ograniczaniu ilości energii wykorzystywanej do produkcji i uzdatniania różnych rodzajów wody, oraz
- ograniczaniu popytu na wodę i strat sieciowych, co przekłada się na niższe zapotrzebowanie na energię potrzebną do pompowania i uzdatniania.

Oszczędność energii w sektorze gospodarki wodnej może odciążyć budżety gmin. W szczególności gdy gminy są właścicielami urządzeń wodociągowych zużycie energii elektrycznej w oczyszczalniach ścieków/stacjach uzdatniania wody może mieć znaczny udział w rachunku za energię elektryczną. Ze względu na to, że na przykład świadomość, doświadczenie i zdolności mogą różnić się znacznie w zależności od gminy, regionalne i krajowe programy mogą ułatwić wymianę doświadczeń, wsparcie techniczne i pomoc finansową, zwiększając w ten sposób potencjał oszczędności energii.

Orientacyjna i niewyczerpująca lista środków

Państwa członkowskie mogą wprowadzić środki mające na celu oszczędzanie energii w procesach produkcji, użytkowania oraz utylizacji wody w każdej jej postaci na każdym etapie łańcucha zaopatrzenia:

- produkcja wody pitnej (pompowanie, oczyszczanie wód gruntowych lub powierzchniowych, odsalanie wody morskiej),
- ograniczenie strat wody w sieci wodociągowej,
- zmniejszanie zużycia wody przez użytkowników końcowych (w tym w procesach przemysłowych, nawadnianiu, gospodarstwach domowych),
- ograniczenie zużycia wody dzięki recykulacji wody dla gospodarstw domowych,
- oczyszczanie ścieków do celów ponownego ich wykorzystania lub zrzutu (pompowanie, procesy uzdatniania ścieków, odzysk ciepła), oraz
- ograniczenie zużycia energii wykorzystywanej do uzdatniania wód opadowych (dzięki ograniczeniu obciążenia związanego z oczyszczaniem w systemach wód opadowych).

5. WPLYW PRZEGLĄDU PIERWSZEGO OKRESU OBJĘTEGO OBOWIĄZKIEM

Państwa członkowskie wprowadzają w życie najpóźniej w ciągu 18 miesięcy od dnia wejścia w życie dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, tj. do 25 czerwca 2020 r., przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wywiązywania się ze zmienionego obowiązku oszczędności energii.

Państwa członkowskie muszą przestrzegać:

- stosowania wspólnych metod i zasad obliczania wpływu systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej lub innych środków z dziedziny polityki (załącznik V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej),
- wymogu uwzględnienia konieczności łagodzenia ubóstwa energetycznego podczas opracowywania środków z dziedziny polityki (systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki), chociaż mogą wprowadzić różne środki ukierunkowane na gospodarstwa domowe dotknięte ubóstwem energetycznym (art. 7 ust. 11 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej),
- przepisu, zgodnie z którym nie można zgłaszać oszczędności uzyskanych w wyniku wdrożenia prawa Unii, z wyjątkiem działań renowacyjnych i wczesnej wymiany urządzeń i pojazdów na bardziej energooszczędne (pkt 2 lit. b) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej),
- wymogu uwzględniania przy obliczaniu oszczędności energii całego czasu obowiązywania środków oraz tempa zmniejszania się oszczędności z upływem czasu (pkt 2 lit. g) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej – od daty wejścia w życie), oraz

- wymogu, by przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii (zgodnie z systemami zobowiązującymi do efektywności energetycznej), wypełniając swoje obowiązki w zakresie oszczędności energii nie tworzyły żadnych barier zniechęcających konsumentów do zmiany dostawcy (art. 7a ust. 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej).

Państwa członkowskie mogą przetransponować i wdrożyć zmienioną dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej przed upływem terminu. W takim przypadku mogą przez pozostały czas przed końcem pierwszego okresu objętego obowiązkiem:

- korzystać z odstępstwa na podstawie art. 7 ust. 8 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej,
- korzystać z odstępstwa na podstawie pkt 2 lit. b) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, oraz
- podjąć decyzję, by strony zobowiązane wypełniały zobowiązania w zakresie oszczędności, w całości lub w części, jako wkład do krajowego funduszu efektywności energetycznej (art. 20 ust. 6 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej).

Państwa członkowskie, które korzystają z art. 7 ust. 4 lit. a)–d) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej w celu obliczenia ilości oszczędności energii wymaganej w pierwszym okresie objętym obowiązkiem, muszą stosować opcje wybrane na pierwszy okres i obliczyć skutek każdej z nich odrębnie zgodnie z art. 7 ust. 5 lit. a) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

6. ZALICZANIE OSZCZĘDNOŚCI NA POCZET OBOWIĄZKU OSZCZĘDNOŚCI ENERGII

Art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej stanowi, że okresy objęte obowiązkiem (2014–2020, jak określono w art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, oraz 2021–2030, jak określono w lit. b)), są dwoma odrębnymi okresami.

Jak już przewidziano w przypadku pierwszego okresu, w zasadzie tylko oszczędności energii uzyskane w danym okresie zalicza się na poczet obowiązku oszczędności w tym okresie, o ile dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej nie stanowi inaczej.

Państwa członkowskie nie mogą zaliczać oszczędności energii retrospektywnie, tj. na podstawie art. 7 ust. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej; oszczędności uzyskanych po dniu 31 grudnia 2020 r. nie można zaliczać na poczet wielkości oszczędności wymaganych dla okresu 2014–2020.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 akapit drugi dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej państwa członkowskie mogą zaliczać oszczędności energii, które są efektem stosowania środków z dziedziny polityki przed dniem lub po dniu 31 grudnia 2020 r., na poczet wielkości oszczędności wymaganych w okresie 2021–2030, pod warunkiem że środki te skutkują podjęciem nowych działań indywidualnych po dniu 31 grudnia 2020 r.⁽⁷⁵⁾.

Państwa członkowskie mogą zasadniczo zaliczać oszczędności energii uzyskane w danym roku tylko na poczet tego roku. Jednak art. 7a ust. 6 lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej dopuszcza, by państwa członkowskie, w których istnieją systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej, umożliwiały stronom zobowiązanim zaliczanie oszczędności osiągniętych w danym roku na poczet dowolnego roku z czterech poprzednich lub trzech następnych lat, o ile mieści się to w odpowiednim okresie objętym obowiązkiem, jak określono w art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Orientacyjny przykład

Oszczędności osiągnięte w 2014 r. można zaliczyć na poczet 2017 r. (trzy lata później), lecz oszczędności uzyskane w 2024 r. nie mogą zostać zaliczone na poczet 2020 r., choć rok ten jest jednym z czterech poprzedzających lat, ponieważ należy do odrębnego okresu objętego obowiązkiem.

Art. 7 ust. 8 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej stanowi szczególne odstępstwo od tej zasady. Jeżeli system zobowiązujący do efektywności energetycznej obowiązujący w dowolnym momencie między dniem 31 grudnia 2009 r. a dniem 31 grudnia 2014 r. umożliwiał stronie zobowiązanej skorzystanie z „zachowywania i pożyczania” (art. 7a ust. 6 lit. b) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej) dane państwo członkowskie może uwzględnić w obliczeniach oszczędności energii uzyskane w dowolnym roku po 2010 r. i przed dniem 1 stycznia 2014 r., tak jakby zostały one osiągnięte po dniu 31 grudnia 2013 r. i przed dniem 1 stycznia 2021 r., pod warunkiem spełnienia wszystkich wymogów art. 7 ust. 8 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej:

„a) system zobowiązujący do efektywności energetycznej obowiązywał w którymkolwiek momencie między dniem 31 grudnia 2009 r. a dniem 31 grudnia 2014 r. i został włączony do pierwszego krajowego planu działania państwa członkowskiego na rzecz racjonalizacji zużycia energii przekazanego na mocy art. 24 ust. 2;

b) oszczędności powstały w ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej;

⁽⁷⁵⁾ Zob. definicje zawarte w sekcji 4.

- c) oszczędności są obliczane zgodnie z załącznikiem V; oraz
- d) lata, na poczet których zaliczono oszczędności jako uzyskane, zostały zgłoszone w krajowych planach działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii”.

7. WSPÓLNE METODY I ZASADY OBLICZANIA ODDZIAŁYWANIA SYSTEMÓW ZOBOWIĄZUJĄCYCH DO EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ LUB INNYCH ŚRODKÓW Z DZIEDZINY POLITYKI NA PODSTAWIE ART. 7, 7A, 7B ORAZ ART. 20 UST. 6

Art. 7 ust. 9 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia, aby oszczędności wynikające ze środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 7a i 7b oraz w art. 20 ust. 6 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, obliczane były zgodnie z załącznikiem V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

7.1. Metody pomiarów

7.1.1. Metody pomiarów dotyczące środków z dziedziny polityki innych niż środki podatkowe

W części 1 załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej określono metody obliczania oszczędności energii innych niż te wynikające ze środków podatkowych na potrzeby art. 7, 7a i 7b oraz art. 20 ust. 6 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Strony zobowiązane, uczestniczące lub uprawnione lub wykonujące organy publiczne mogą korzystać z następujących metod obliczania oszczędności energii:

- „a) szacowana oszczędność odnosząca się do wyników wcześniejszych usprawnień dotyczących energii, monitorowanych w sposób niezależny, w podobnych instalacjach. Takie ogólne podejście jest nazywane podejściem »ex ante«;
- b) zmierzone oszczędności, wskutek czego oszczędności wynikające z zastosowania środka lub pakietu środków określa się rejestrując faktyczne ograniczenie zużycia energii przy odpowiednim uwzględnieniu takich czynników jak dodatkowość, zajmowanie lokalu, poziomy produkcji i pogoda, które to czynniki mogą wywierać wpływ na zużycie. Takie ogólne podejście jest nazywane podejściem »ex post«;
- c) oszczędności skalowane, w przypadku których stosuje się techniczne szacunki oszczędności. Podejście to może być stosowane wyłącznie w przypadku, gdy określenie solidnych danych pomiarowych dla konkretnej instalacji jest trudne lub nieproporcjonalnie kosztowne, np. zastąpienie sprężarki lub silnika elektrycznego o innej mocy znamionowej niż moc, na podstawie której dokonany został pomiar niezależnych danych o oszczędnościach, lub w przypadku, gdy te szacunki są dokonywane na podstawie metod i poziomów referencyjnych ustalonych na poziomie krajowym przez wykwalifikowanych lub akredytowanych ekspertów, których działania są niezależne od stron zobowiązanych, uczestniczących lub uprawnionych;
- d) badana oszczędność, w przypadku której określa się reakcję odbiorców energii na porady, kampanie informacyjne, systemy etykietowania lub certyfikacji, lub inteligentne pomiary zużycia. Takie podejście może być stosowane wyłącznie w odniesieniu do oszczędności wynikającej ze zmian zachowania odbiorców energii. Nie można go stosować do oszczędności wynikającej z zastosowania środków fizycznych”.

7.1.2. Metody pomiarów dotyczące środków podatkowych

W celu określenia oszczędności energii wynikającej ze środków z dziedziny polityki związanych z podatkami, wprowadzonych na podstawie art. 7b dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej⁽⁷⁶⁾, zastosowanie mają zasady określone w pkt 4 załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej:

- „a) zaliczenie następuje jedynie w przypadku oszczędności energii wynikających ze środków podatkowych powyżej minimalnych poziomów opodatkowania mających zastosowanie do paliw zgodnie z wymogami dyrektyw Rady 2003/96/WE lub 2006/112/WE;
- b) elastyczność cen na potrzeby obliczania skutków środków podatkowych (w zakresie energii) musi odzwierciedlać reakcje popytu na energię na zmiany cen oraz musi być oszacowana w oparciu o aktualne i reprezentatywne oficjalne źródła danych;
- c) oszczędność energii wynikającą z towarzyszących instrumentów polityki podatkowej, w tym zachęt podatkowych lub wpłat do funduszy, rozlicza się oddzielnie”.

⁽⁷⁶⁾ Zob. dodatek IV.

7.2. Okres obowiązywania środków i tempo zmniejszania się oszczędności w tym okresie

Pkt 2 lit. i) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej stanowi, że przy obliczaniu oszczędności energii bierze się pod uwagę cały czas obowiązywania środków oraz tempo zmniejszania się oszczędności z upływem czasu. Obliczenie to obejmuje oszczędności, jakie zostaną osiągnięte w związku z każdym indywidualnym działaniem w okresie od daty jego wdrożenia do dnia 31 grudnia 2020 r. lub dnia 31 grudnia 2030 r., w stosownych przypadkach. Państwa członkowskie mogą także przyjąć inną metodę, która – według szacunków – pozwoli na osiągnięcie co najmniej takiej samej wielkości oszczędności ogółem. W przypadku gdy państwa członkowskie stosują taką metodę, zapewniają, aby wielkość oszczędności energii ogółem obliczona za pomocą tych innych metod nie przekraczała wielkości oszczędności energii, która byłaby wynikiem obliczeń przy zaliczaniu oszczędności, jakie zostaną osiągnięte w związku z każdym działaniem indywidualnym w okresie od daty jego wdrożenia do dnia 31 grudnia 2020 r. lub dnia 31 grudnia 2030 r., stosownie do przypadku.

Pojęcie „czasu trwania” poszczególnych działań mających na celu oszczędność energii odnosi się do faktu, że oszczędności można uzyskać nie tylko w roku wdrożenia, ale również w kolejnych latach. „Czas trwania” to w związku z tym okres, w którym działanie w dalszym ciągu będzie przynosiło wymierne oszczędności.

Przy obliczaniu oszczędności energii przez cały czas trwania działania państwa członkowskie mogą:

- przypisywać do każdego działania „rzeczywiste” oszczędności, jakie działanie to pozwoli osiągnąć w okresie pomiędzy rokiem jego wdrożenia a końcem drugiego okresu objętego obowiązkiem (tj. 31 grudnia 2030 r.) – metodę tę nazywa się metodą „bezpośrednią” ⁽⁷⁷⁾.

Nie zezwala się na przypisanie oszczędności poza 2030 r. Państwa członkowskie mogą zaliczać oszczędności pochodzące ze środków z dziedziny polityki wprowadzonych przed 2030 r. na poczet obowiązku oszczędności energii po 2030 r., tylko wówczas, jeżeli w wyniku wprowadzenia tych środków powstanie nowe działanie indywidualne w kolejnym okresie objętym obowiązkiem;

- stosować „wartość wskaźnikową”, która odzwierciedla oczekiwany okres obowiązywania ⁽⁷⁸⁾,
- ustanowić „pułap” dla okresów obowiązywania działań indywidualnych ⁽⁷⁹⁾: na przykład państwo członkowskie może ustanowić „pułap” dla okresu obowiązywania na poziomie 5 lat. Państwa członkowskie stosujące tę metodę muszą zapewnić, by uzyskana wielkość oszczędności nie była wyższa niż wielkość oszczędności, jaką uzyskano by w przypadku zastosowania podejścia „bezpośredniego”, lub
- wykorzystać pełen czas trwania, ale „zdyskontować” oszczędności na przyszły rok ⁽⁸⁰⁾ – w ramach tej metody państwo członkowskie może zdyskontować oszczędności w kolejnych latach w wysokości 10 % rocznie w uzasadnionych okolicznościach. Również w tym przypadku państwo musi zapewnić, by uzyskana wielkość oszczędności nie była wyższa niż wielkość oszczędności, jaką uzyskano by w przypadku zastosowania podejścia „bezpośredniego”.

Przy zaliczaniu oszczędności na poczet wymaganej ilości łącznych oszczędności końcowego zużycia energii ze źródła z dziedziny polityki państwa członkowskie muszą brać pod uwagę:

- (i) kiedy środek jest wdrażany;
- (ii) kwotę rocznych oszczędności energii; oraz
- (iii) czy w 2030 r. środek w dalszym ciągu będzie przynosił oszczędność energii ⁽⁸¹⁾.

Jeżeli chodzi o środki z dziedziny polityki dotyczące budynków, w unijnej normie EN 15459-1:2017 ⁽⁸²⁾ udostępniono już wytyczne w sprawie oceny okresów ich obowiązywania.

⁽⁷⁷⁾ SWD(2013) 451 final, motywy 47 oraz 49–52.

⁽⁷⁸⁾ SWD(2013) 451 final, motyw 53.

⁽⁷⁹⁾ SWD(2013) 451 final, motyw 54.

⁽⁸⁰⁾ SWD(2013) 451 final, motyw 55.

⁽⁸¹⁾ E. Lees i E. Bayer (luty 2016 r.), *Zestaw narzędzi na potrzeby obowiązków z dziedziny efektywności energetycznej* (ang. Toolkit for energy efficiency obligations) (projekt wsparcia regulacyjnego); <http://www.raponline.org/document/download/id/8029>

⁽⁸²⁾ Energy performance of buildings – Economic evaluation procedure for energy systems in buildings - Part 1: Calculation procedures; <https://www.en-standard.eu/din-en-15459-1-energy-performance-of-buildings-economic-evaluation-procedure-for-energy-systems-in-buildings-part-1-calculation-procedures-module-m1-14/>.

Szczególną uwagę należy poświęcić przy zgłaszaniu okresów obowiązywania środków dotyczących zachowania, które nie są związane z instalowaniem środków fizycznych⁽⁸³⁾. Środki dotyczące zachowania są wysoce odwracalne, ponieważ okres, w którym dane zachowanie sprzyjające efektywności energetycznej zostanie utrzymane, może zależeć od różnych czynników. Jeżeli na przykład promowanym zachowaniem sprzyjającym efektywności energetycznej jest ekologiczny styl jazdy, w zależności od kierowców oraz rodzaju szkolenia z ekologicznego stylu jazdy efekty takiego szkolenia mogą utrzymać się tylko przez kilka dni, ale mogą też utrzymać się nawet kilka lat.

Przykłady sposobów rozliczania okresów obowiązywania środków

1. Metoda „bezpośrednia”

Działanie indywidualne (np. wymiana okien) pozwala ograniczyć roczne zużycie energii o 1 toe i uzyskiwać oszczędności w tej samej wysokości przez wiele lat. Jeżeli działanie zostanie przeprowadzone w 2021 r., umożliwi uzyskanie oszczędności w wysokości 1 toe w 2021 r. oraz 1 toe w każdym kolejnym roku aż do 2030 r., tj. łącznie 10 toe do 2030 r. Jeżeli działanie zostanie przeprowadzone w 2022 r., umożliwi uzyskanie oszczędności w wysokości 1 toe rocznie w latach 2022–2030, tj. łącznie 9 toe. Jeżeli działanie zostanie przeprowadzone w 2030 r., uzyskane dzięki niemu oszczędności będą zaliczane na poczet realizacji odpowiedniego wymogu wyłącznie w tym roku, tj. łączne oszczędności wyniosą 1 toe.

Państwo członkowskie musi w okresie obowiązywania zobowiązania zaoszczędzić 65 Mtoe, przeprowadzając jedną kampanię informacyjną rocznie, w ramach której podejmuje na przykład milion działań (jak wykazano po podstawie wyników badania, efektywność każdego działania wynosi 1 toe), oraz wymienia milion okien rocznie (szacunkowa wartość oszczędności uzyskiwanych dzięki wymianie każdego okna wynosi 1 toe). Każda kampania informacyjna pozwoliłaby uzyskać oszczędności w wysokości 1 Mtoe w roku jej przeprowadzenia, a dziesięć kampanii – łącznie **10 Mtoe** na przestrzeni 10 lat do 31 grudnia 2030 r. Uzyskane oszczędności wyniosą 10 Mtoe w przypadku miliona okien wymienionych w pierwszym roku, 9 Mtoe w przypadku miliona okien wymienionych w drugim roku, 8 Mtoe w trzecim roku, 7 Mtoe w czwartym roku, 6 Mtoe w piątym roku, 5 Mtoe w szóstym roku, 4 Mtoe w siódmym roku, 3 Mtoe w ósmym roku, 2 Mtoe w dziewiątym roku i 1 Mtoe w dziesiątym roku, tj. łącznie **55 Mtoe** do 31 grudnia 2030 r. Oszczędności uzyskane w wyniku kampanii informacyjnych i wymiany okien wynoszą zatem 10 Mtoe + 55 Mtoe, czyli łącznie **65 Mtoe**.

Działanie o bardziej krótkotrwałym charakterze (np. kampania informacyjna) może natomiast przyczynić się do uzyskania oszczędności w wysokości 1 toe w roku jego wdrożenia, nie przynosząc żadnych oszczędności w kolejnych latach. Działanie to pozwoli uzyskać oszczędności w wysokości 1 toe niezależnie od tego, w którym roku w okresie od 2021 do 2030 r. zostanie ono wdrożone.

Jeżeli na początku dziesięcioletniego okresu objętego obowiązkiem państwo członkowskie wdraża głównie działania indywidualne o krótkim czasie trwania, aby osiągnąć poziom oszczędności wymagany na podstawie art. 7 ust. 1 lit. b) akapit pierwszy, będzie musiało wdrożyć dodatkowe środki.

Metoda „bezpośrednia” wyraźnie spełnia warunek, zgodnie z którym stosowana metoda obliczeniowa musi doprowadzić do faktycznego osiągnięcia wymaganej ilości oszczędności. Państwa członkowskie mogą jednak uznać inne metody za bardziej stosowne.

2. Metoda „wartości wskaźnikowej”

Jednym z alternatywnych rozwiązań jest przypisywanie każdemu działaniu „wartości wskaźnikowej” odzwierciedlającej jego oczekiwany czas trwania. Kampanii informacyjnej można byłoby przypisać „wartość wskaźnikowej” równą 0,25, natomiast wymiana okien uzyskałaby „wartość wskaźnikowej” wynoszącą 6. Jeżeli każde z tych działań pozwoli na oszczędność wynoszącą 1 toe rocznie, wysokość oszczędności uzyskanych dzięki przeprowadzeniu kampanii informacyjnej wyniosłaby $(1 \times 0,25 \text{ toe}) = 0,25 \text{ toe}$. Wielkość oszczędności uzyskiwanych dzięki wymianie okien wyniosłaby natomiast $(1 \times 6 \text{ toe}) = 6 \text{ toe}$, niezależnie od roku wdrożenia przedmiotowego środka.

Kampanie informacyjne liczone byłyby wówczas jak oszczędności wynoszące 0,25 Mtoe uzyskiwane w roku ich przeprowadzenia lub **2,5 Mtoe** ogółem w przypadku dziesięciu kampanii zrealizowanych na przestrzeni 10 lat do końca 2030 r. Jeżeli w danym okresie zostanie przeprowadzona wymiana siedmiu milionów okien, pozwoli to uzyskać oszczędności w wysokości 7 Mtoe, które należałoby następnie pomnożyć przez 6, co dałoby łączną wartość oszczędności w wysokości **42 Mtoe**. Wysokość oszczędności uzyskanych dzięki przeprowadzeniu kampanii informacyjnych i wymianie okien wyniosłaby zatem 2,5 Mtoe + 42 Mtoe, czyli łącznie **44,5 Mtoe**.

Państwo członkowskie stosujące tę metodę musi zapewnić, by uzyskana wielkość oszczędności nie była wyższa niż wielkość oszczędności uzyskana w przypadku zastosowania podejścia „bezpośredniego”.

3. Metoda „pułapu”

Innym rozwiązaniem jest określenie „pułapu” dla okresów trwania działań indywidualnych. Na przykład można wybrać „pułap” wynoszący 5 lat. Oszczędności, których uzyskanie przypisywano by kampanii informacyjnej, wyniosłoby **1,25 Mtoe**, np. 0,25 Mtoe w 2022 r., 0,25 Mtoe w 2023 r., 0,25 Mtoe w 2024 r., 0,25 Mtoe w 2025 r. i 0,25 Mtoe w 2026 r. Niezależnie od roku wdrożenia wielkość oszczędności uzyskiwanych dzięki wymianie okien wyniosłaby natomiast $(1 \times 5) = 5 \text{ toe}$, np. 1 Mtoe w 2022 r., 1 Mtoe w 2023 r., 1 Mtoe w 2024 r., 1 Mtoe w 2025 r. i 1 Mtoe w 2026 r.

⁽⁸³⁾ Zob. również dodatek VI i dodatek VIII.

Również w tym przypadku państwo członkowskie stosujące tę metodę musi zapewnić, by uzyskana wielkość oszczędności nie była wyższa niż wielkość oszczędności uzyskana w przypadku zastosowania podejścia „bezpośredniego”.

Aby odzwierciedlić pełną wartość środka z dziedziny polityki dla efektywności energetycznej, w pkt 2 lit. i) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wymaga się, by państwa członkowskie uwzględniały spadek oszczędności energii wraz z upływem okresu obowiązywania każdego ze środków⁽⁸⁴⁾. Celem jest zapewnienie, by oszczędności były obliczane w realistyczny sposób z uwzględnieniem na przykład faktu, że nowy energooszczędny produkt może nie generować takich samych oszczędności energii po kilku latach korzystania z niego⁽⁸⁵⁾. Państwo członkowskie musi zatem wziąć to pod uwagę w swojej metodzie. Wskaźnik spadku oszczędności może być różny w zależności od rodzaju środka z dziedziny polityki, a każde państwo członkowskie musi go zgłaszać i wyjaśniać zgodnie z pkt 2 lit. i) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej⁽⁸⁶⁾.

7.3. Zasada dodatkowości

Przy określaniu oszczędności energii w przypadku wszystkich rodzajów środków z dziedziny polityki należy uwzględnić wymóg dodatkowości. Podstawowe zasady określono w pkt 2. lit. a) i b) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej:

- „a) należy wykazać, że oszczędności są dodatkowe w stosunku do tych, które uzyskano by tak czy inaczej bez działania stron zobowiązanych, uczestniczących lub uprawnionych lub wykonujących organów publicznych. W celu określenia oszczędności, które można zgłosić jako dodatkowe, państwa członkowskie uwzględniają, jak zmieniłoby się zużycie energii i zapotrzebowanie na energię w przypadku braku danego środka z dziedziny polityki, przez wzięcie pod uwagę co najmniej następujących czynników: tendencje dotyczące zużycia energii, zmiany zachowań odbiorców, postęp techniczny i zmiany spowodowane innymi środkami wdrażanymi na poziomie unijnym i krajowym.
- b) oszczędności wynikające z wdrożenia obowiązkowych przepisów Unii uznaje się za oszczędności, które miałyby miejsce tak czy inaczej, a tym samym nie mogą być zaliczane jako oszczędności energii na użytek art. 7 ust. 1 [...]”.

Oznacza to, że jeżeli w prawie Unii wymaga się, by państwa członkowskie osiągały określoną wielkość lub stopień oszczędności, mogą one zaliczać oszczędności powyżej tego poziomu, pod warunkiem że spełnią inne wymogi, np. możliwe jest wykazanie i zweryfikowanie, czy oszczędności wynikają z wprowadzenia przedmiotowego działania/środka.

W pkt 2 lit. a) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wymaga się również, by państwa członkowskie obserwowały bieżące zmiany na rynku i ustalały scenariusz odniesienia. Jest to szczególnie istotne, by uniknąć liczenia „gapowiczów”, którzy są powszechni w kontekście obowiązków dostawców i systemów wsparcia finansowego. Jeżeli na przykład w ramach krajowego systemu wsparcia renowacji budynków wspiera się 100 działań indywidualnych w danym roku, niektóre z tych działań i tak miałyby miejsce (bez projektu) i należy je odjąć.

Podobnie kiedy polityka obowiązuje przez wiele lat, istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że skutkuje ona przekształceniami rynku. Na przykład prywatne zainteresowane strony będą to uwzględniać w swoich własnych strategiach dotyczących opracowywania produktów, usług itd. Oznacza to na przykład, że bieżące tendencje w średniej rynkowej mogą częściowo wynikać z polityki prowadzonej w poprzednich latach. Jeżeli zatem przeprowadzane jest badanie mające na celu dokonanie oceny efektu „gapowicza”, istnieje prawdopodobieństwo, że dzisiejsze efekty są również efektami ubocznymi z poprzednich lat. W pkt 2 lit. b) i c) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej przewidziano odstępstwa od tych podstawowych zasad:

„[...] w drodze odstępstwa od tego wymogu, oszczędności związane z renowacją istniejących budynków mogą być zaliczane jako oszczędności energii na użytek art. 7 ust. 1 pod warunkiem spełnienia kryterium istotności, o którym mowa w załączniku V pkt 3 lit. h). oszczędności wynikające z wdrożenia krajowych minimalnych wymogów ustanowionych dla nowych budynków przed transpozycją dyrektywy 2010/31/UE mogą zostać zaliczone jako oszczędności energii na użytek art. 7 ust. 1 lit. a) pod warunkiem spełnienia kryterium istotności i zgłoszenia tych oszczędności przez państwa członkowskie w ich krajowych planach działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii zgodnie z art. 24 ust. 2;

c) uznane mogą zostać wyłącznie oszczędności przekraczające następujące poziomy:

- (i) unijnych norm emisji dla nowych samochodów osobowych i nowych lekkich samochodów dostawczych w związku z wdrożeniem rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 443/2009 i (UE) nr 510/2011;
- (ii) wymogów unijnych dotyczących wycofywania z obrotu określonych produktów związanych z energią w następstwie wdrożenia środków wykonawczych na podstawie dyrektywy 2009/125/WE.”

⁽⁸⁴⁾ Dalsze wyjaśnienia i przykłady znajdują się w dodatku VIII.

⁽⁸⁵⁾ Dalsze wyjaśnienia i przykłady znajdują się w dodatku VIII.

⁽⁸⁶⁾ Zob. również dodatek VIII.

Ponadto państwa członkowskie muszą uwzględnić i przekroczyć poziomy określone w ich prawie krajowym ustalone rozporządzeniem (UE) 2019/631, a także minimalne cele w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do ekologicznie czystych i bezemisyjnych pojazdów dla niektórych pojazdów transportu drogowego w następstwie wdrożenia zmienionej dyrektywy w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego.

7.3.1. *Dodatkowość w odniesieniu do środków dotyczących renowacji budynków* ⁽⁸⁷⁾

Ogólną zasadą jest, zgodnie z pkt 2 lit. b) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, że oszczędności energii wynikające z wdrożenia obowiązkowych przepisów prawa Unii uznaje się za oszczędności, które miałyby miejsce tak czy inaczej, a tym samym nie powinny być zgłaszane.

Ogółem, w przepisach budowlanych związanych z charakterystyką energetyczną budynków określono obowiązkowe wymogi na podstawie prawa Unii (dyrektywa w sprawie charakterystyki energetycznej budynków) i stanowią one część dotychczasowego scenariusza postępowania.

W drodze odstępstwa państwa członkowskie mogą w całości uwzględnić w obliczeniach oszczędności osiągnięte dzięki renowacjom przeprowadzonym w budynkach, pod warunkiem że zostanie spełnione kryterium istotności, o którym mowa w pkt 3 lit. h) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, a wszystkie oszczędności energii wynikają z zastosowania środków z dziedziny polityki promujących renowację. Muszą również wykazać, że zgłoszone oszczędności wynikające z zastosowania środków przekraczają oszczędności osiągane w sytuacji braku takich środków. Powinny wykazać, że strona zobowiązana, uczestnicząca lub uprawniona przyczyniła się do osiągnięcia zgłoszonych oszczędności ⁽⁸⁸⁾.

Punktem wyjścia dla obliczenia wielkości oszczędności jest dokonanie pomiaru zużycia energii w budynku przed renowacją i po jej dokonaniu. Państwa członkowskie mogą wykorzystać odstępstwo dla obu okresów objętych obowiązkiem od wejścia w życie zmienianej dyrektywy (UE) 2018/2002, tj. od 24 grudnia 2018 r.

Przykład

W krajowych przepisach budowlanych wymaga się, by budynki poddawane poważniejszym renowacjom modernizowano co najmniej do uzyskania klasy energetycznej B. Dane państwo członkowskie nie może zgłosić wynikających z tego oszczędności do celów art. 7.

Może ono jednak zgłosić oszczędności, jeżeli zastosowało środek propagujący renowację (np. zapewniło gospodarstwu domowemu dotację na renowację, której w innym przypadku gospodarstwa te by się nie podjęły). W takim przypadku wszystkie oszczędności wynikające z zastosowania tego środka można zgłaszać niezależnie od poprawy klasy efektywności energetycznej (tj. można zgłaszać wszystkie oszczędności wynikające z poprawy klasy efektywności energetycznej z klasy D na C lub z D na B, lub z D na A itd.).

Projekty renowacyjne muszą spełniać minimalne wymogi krajowe dotyczące charakterystyki energetycznej budynku ustanowione na podstawie dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. Można zachęcać do stosowania środków, dzięki którym można wspierać wyższy poziom ambicji, tj. charakterystykę energetyczną budynku, która przewyższa wymagane parametry.

7.3.2. *Dodatkowość w odniesieniu do środków dotyczących budowy nowych budynków*

Od momentu wejścia w życie zmienionej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej oraz w stosownych przypadkach od momentu jej transpozycji lub wdrożenia w kraju państwa członkowskie mogą zaliczać na poczet oszczędności wymaganych w pierwszym okresie objętym obowiązkiem (2014–2020) jedynie oszczędności energii wynikające z wdrożenia minimalnych wymogów krajowych ustanowionych dla nowych budynków pod warunkiem że:

- (i) spełniają one minimalne krajowe wymogi ustanowione przed transpozycją dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, tj. do 9 lipca 2012 r. (zob. art. 28 ust. 1 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków);

⁽⁸⁷⁾ Art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków stanowi, że „państwa członkowskie podejmują niezbędne środki celem zapewnienia, aby przy wykonywaniu ważniejszej renowacji budynków charakterystyka energetyczna tego budynku lub jego części poddawanej renowacji została poprawiona tak, aby spełniała minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej określone zgodnie z art. 4, na ile jest to możliwe pod względem technicznym, funkcjonalnym i ekonomicznym”.

W art. 2 pkt 10 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków zdefiniowano „ważniejszą renowację” jako renowację budynku, w której:

- a) całkowity koszt prac renowacyjnych związanych z przegrodami zewnętrznymi lub systemami technicznymi budynku przekracza 25 % wartości budynku, nie wliczając wartości gruntu, na którym usytuowany jest budynek; lub
- b) renowacji podlega ponad 25 % powierzchni przegród zewnętrznych.

Państwa członkowskie mogą wybrać zastosowanie opcji a) lub opcji b).

⁽⁸⁸⁾ Zob. motyw 41 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

- (ii) są „istotne”; oraz
- (iii) zostały zgłoszone w krajowym planie działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii do dnia 30 kwietnia 2017 r. (zob. art. 24 ust. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej).

Oszczędności energii można zgłaszać dopiero od dnia wejścia w życie zmienionej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej i można je zaliczyć jedynie na poczet łącznych oszczędności końcowego zużycia energii wymaganych do dnia 31 grudnia 2020 r. Państwa członkowskie muszą wykazać, że zastosowanie minimalnych krajowych wymogów doprowadziło do osiągnięcia wymiernych oszczędności, których nie można byłoby osiągnąć w inny sposób. Jeżeli dla umożliwienia zgłoszenia tych oszczędności byłyby konieczne jakiegokolwiek krajowe środki w zakresie transpozycji lub wdrożenia, muszą one zostać przyjęte i obowiązywać zanim zostaną zgłoszone jakiegokolwiek oszczędności.

Jeżeli państwo członkowskie korzysta z odstępstwa, powinno ono uważnie dokonać oceny ewentualnego wzajemnego oddziaływania ze zwolnieniem przewidzianym w art. 7 ust. 4 lit. d) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej („wczesne działania”) oraz zapewnić, by nie doszło do podwójnego liczenia.

Projekty budowlane budynków muszą spełniać minimalne wymagania krajowe dotyczące charakterystyki energetycznej budynku. Można zachęcać do stosowania środków, dzięki którym można wspierać wyższy poziom ambicji, tj. charakterystykę energetyczną budynku, która przewyższa wymagane parametry.

7.3.3. *Dodatkowość w odniesieniu do budynków instytucji publicznych*

Co do zasady, odstępstwo od zasady dodatkowości przewidziane w pkt 2 lit. b) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej ma zastosowanie również do oszczędności energii związanej z renowacją budynków instytucji publicznych, gdyż takie oszczędności są „związane z renowacją istniejących budynków” (zob. pkt 2 lit. b) zdanie drugie załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej).

Celem odstępstwa jest umożliwienie państwom członkowskim, od momentu wejścia w życie zmieniającej dyrektywy, zgłaszania wszystkich oszczędności energii do celów art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wynikających na przykład z zastosowania środków wdrożonych w celu osiągnięcia wskaźnika renowacji na poziomie 3 % powierzchni użytkowej ogrzewanych lub chłodzonych budynków będących własnością instytucji rządowych na szczeblu centralnym lub przez takie instytucje zajmowanych (zob. art. 5).

Państwa członkowskie muszą jednak wykazać, że wszystkie zgłoszone oszczędności wynikają ze środków z dziedziny polityki wdrożonych w celu renowacji budynków instytucji publicznych⁽⁸⁹⁾. Nie mogą one uwzględniać w obliczeniach oszczędności energii, które zostałyby osiągnięte w sytuacji braku danego środka z dziedziny polityki. Państwa członkowskie muszą zatem wykazać istotność środka. Jeżeli dla umożliwienia zgłoszenia tych oszczędności byłyby konieczne jakiegokolwiek krajowe środki w zakresie transpozycji lub wdrożenia, należy je wdrożyć zanim zostaną zgłoszone jakiegokolwiek oszczędności.

Państwa członkowskie muszą obliczać oszczędności energii zgłaszane na podstawie środków z dziedziny polityki wdrożonych w celu renowacji budynków instytucji publicznych zgodnie z załącznikiem V. Wielkość oszczędności energii, którą zalicza się na poczet wymaganych oszczędności końcowego zużycia energii na podstawie art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej należy wyrażać w postaci zużycia energii końcowej. Jeżeli wielkość oszczędności energii jest wyrażana w postaci energii pierwotnej, państwa członkowskie muszą zastosować współczynniki konwersji określone w załączniku IV do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

7.3.4. *Dodatkowość w odniesieniu do środków wykonawczych przewidzianych w dyrektywie w sprawie ekoprojektu⁽⁹⁰⁾*

Wymiany samych kotłów nie uznaje się za działanie renowacyjne ze względu na przepis szczegółowy zawarty w pkt 2 lit. c) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej. Punktem wyjścia będą zatem zawsze minimalne wymagania ujęte w szczególnych wymogach dotyczących ekoprojektu⁽⁹¹⁾. Oszczędności energii wynikające z wymiany urządzeń podlegających regulacji przepisów dotyczących ekoprojektu, np. ogrzewaczy pomieszczeń, można uwzględnić w obliczeniach wyłącznie wtedy, gdy przekroczą one minimalne wymagania dotyczące ekoprojektu, z wyjątkiem przypadku wczesnej wymiany (zob. pkt 2 lit. e) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej).

Jeżeli państwa członkowskie oferują zachęty lub dotacje w przypadku produktów objętych unijnymi przepisami dotyczącymi etykietowania energetycznego, zaleca się by były one ukierunkowane na wyższe klasy efektywności energetycznej. Na przykład zachęta lub dotacje mające na celu zachęcenie do instalacji nowych, bardziej energooszczędnych kotłów dotyczyłyby jedynie kotłów w dwóch najwyższych i bardzo licznych klasach etykiety energetycznej kotłów na podstawie danych rynkowych właściwych dla przedmiotowego okresu.

⁽⁸⁹⁾ Zob. motyw 41 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

⁽⁹⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią (Dz.U. L 285 z 31.10.2009, s. 10).

⁽⁹¹⁾ Wykaz rozporządzeń według kategorii produktu można znaleźć pod adresem:

https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/energy-efficient-products_en

7.3.5. Dodatkowość w odniesieniu do audytów energetycznych na podstawie art. 8

Zgodnie z art. 8 ust. 4 państwa członkowskie muszą zapewnić, aby duże przedsiębiorstwa (tj. przedsiębiorstwa niebędące MŚP) przeprowadzały co cztery lata audyty energetyczne; sam ten fakt nie prowadzi do oszczędności energii.

Środki służące zachęceniu do wdrożenia zaleceń audytu lub wspierające wdrożenie tych zaleceń wykraczają poza minimalne wymogi na podstawie art. 8 – art. 8 ust. 7 akapit drugi stanowi, że państwa członkowskie „mogą ustanowić systemy zachęt i wsparcia”. W związku z tym oszczędności energii wynikające z takich środków można uwzględniać w obliczeniach, gdyż i tak nie miałyby one miejsca, pod warunkiem że spełniono kryterium istotności. To samo ma zastosowanie w przypadku oszczędności wynikających ze środków ukierunkowanych na MŚP.

7.4. Istotność i kwalifikowalność

Poza zasadą dodatkowości państwa członkowskie muszą spełnić kryterium „istotności”. Automatyczne wdrażanie przepisów UE lub przypadki niezależnego zmniejszenia zużycia energii wynikające z oddziaływania mechanizmów rynkowych lub rozwoju technologicznego (na przykład) nie mogą być brane pod uwagę, gdyż państwa członkowskie nie mogą nie uwzględniać działań, które i tak miałyby miejsce.

Działalność krajowych organów publicznych w zakresie wdrażania środków z dziedziny polityki musi być „istotna” dla osiągnięcia zgłoszonych oszczędności energii; innymi słowy,

- muszą one mieć udział w przedmiotowym działaniu indywidualnym, oraz
- dotacja lub zaangażowanie strony zobowiązanej, uczestniczącej lub uprawnionej musi wyraźnie mieć większy wpływ niż minimalny na decyzję użytkownika końcowego o podjęciu inwestycji w efektywność energetyczną.

Państwa członkowskie muszą zatem wykazać, że oszczędności wynikają ze środków z dziedziny polityki opracowanych, by doprowadzić do oszczędności końcowego zużycia energii⁽⁹²⁾. Środki zastosowane na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych⁽⁹³⁾ można uznać za istotne, ale państwa członkowskie muszą wykazać, że środki te prowadzą do weryfikowalnej i wymiernej lub możliwej do oszacowania poprawy efektywności energetycznej.

Jeżeli chodzi o plany finansowe, na przykład wskazanie wielkości dotacji nie wystarczy, by wykazać istotność, ponieważ sam ten fakt nie stanowi dowodu, że dotacje miały wpływ na decyzje inwestycyjne użytkowników końcowych. Rola, jaką odgrywają podmioty zaangażowane w działania, może co do zasady zostać udowodniona bez dotacji jako poziomu referencyjnego; ważny wskaźnik istotności mogłyby stanowić znormalizowane działania (na przykład opracowanie norm instalacji produktów, doradztwo energetyczne i audyty energetyczne, po których nastąpiło rzeczywiste wdrożenie działań).

Aby zapewnić zgodność z przepisami, państwa członkowskie mogłyby określić ogólne wymogi dotyczące istotności w ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej lub alternatywnych środków i zweryfikować je w odniesieniu do poszczególnych projektów⁽⁹⁴⁾. W wymogach tych można byłoby określić, że strony (np. ubiegając się o „świadectwo efektywności energetycznej”⁽⁹⁵⁾) muszą udokumentować i udowodnić bezpośredni wkład we wdrożenie działania.

Od stron zobowiązanych można wymagać, by udowodniły:

- czy wkład został wniesiony bezpośrednio czy pośrednio (tj. przez pośredników), oraz
- czy decyzja została podjęta przed wdrożeniem działania.

Państwa członkowskie mogą również wymagać na przykład, by:

- między operatorami systemu dystrybucyjnego (tj. stronami zobowiązanymi) a osobami trzecimi została zawarta umowa,

⁽⁹²⁾ Zob. dodatek IX odnośnie do kryteriów wykazywania istotności w krajowych planach działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii i powiadomieniach dotyczących art. 7.

⁽⁹³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26).

⁽⁹⁴⁾ Zob. dodatek XII.

⁽⁹⁵⁾ Instrument prawny wystawiony przez organ zatwierdzający gwarantujący, że osiągnięto określoną wysokość oszczędności energii. Każde świadectwo stanowi niepowtarzalny i identyfikowalny produkt, z którym wiąże się prawo własności powyżej pewnej wysokości dodatkowych oszczędności energii, gwarantujący, że korzyści z tych oszczędności nie zostały wykazane gdzie indziej.

- oszczędności energii nie powstały przed zawarciem umowy,
- strony mogły uwzględniać w obliczeniach oszczędności wyłącznie wtedy, gdy są bezpośrednio zaangażowane we wdrażanie środka (np. przez zapewnienie audytów energetycznych, dotacji itd.), oraz
- sporządzano umowy obejmujące cały łańcuch od zobowiązanych podmiotów do użytkowników końcowych energii.

7.5. Środki propagujące instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej wytwarzanej na własne potrzeby na budynkach lub w budynkach

Ważne jest rozróżnienie między:

- możliwością przewidzianą w art. 7 ust. 4 lit. f) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, odnoszącą się do ilości energii wytworzonej na własne potrzeby na budynkach lub w budynkach, którą można wyłączyć z wielkości oszczędności energii obliczonej zgodnie z art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, oraz
- wyjaśnieniem w pkt 2 lit. e) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, w którym to przypadku oszczędności energii wynikające ze środków propagujących instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej na budynkach lub w budynkach można co do zasady zaliczyć na poczet oszczędności wymaganych na podstawie art. 7 ust. 1.

Wyjaśniono to także w motywie 43 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Na podstawie pkt 2 lit. e) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej państwa członkowskie mogą zaliczać oszczędności energii wynikające ze środków propagujących instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej wytwarzanej na własne potrzeby na budynkach lub w budynkach na poczet wymaganych ilości oszczędności energii na mocy art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, pod warunkiem że środki te prowadzą do weryfikowalnych i wymiernych lub możliwych do oszacowania oszczędności końcowego zużycia energii i są obliczane zgodnie z załącznikiem V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej⁽⁹⁶⁾.

Mają również zastosowanie wymogi dotyczące dodatkowości i istotności oraz ustanowione przepisy państw członkowskich dotyczące monitorowania i weryfikacji.

Państwa członkowskie muszą wykazać, że takie środki przynoszą oszczędności końcowego zużycia energii ze względu na zmianę technologiczną. Na przykład oszczędności wynikające z przestawienia się na bardziej wydajne technologie grzewcze i technologie podgrzewania wody w budynkach, w tym technologie energii odnawialnej, pozostają w pełni kwalifikowalne tak długo, jak państwa członkowskie mogą zagwarantować, że są one dodatkowe, wymierne i sprawdzalne według metod i zasad przedstawionych w załączniku V⁽⁹⁷⁾.

Wyjaśniono to w pkt 2 lit. e) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej i ukierunkowano na ogólny cel art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, tj. na cel jakim jest oszczędność końcowego zużycia energii, niezależnie od technologii (niezależnie od tego, czy jest to środek propagujący technologię wykorzystującą energię odnawialną, czy energię ze źródeł kopalnych, o ile obniża on rzeczywiste zużycie energii w budynkach, transporcie lub przemyśle).

Pkt 2 lit. e) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wyraźnie odnosi się do obowiązku oszczędności energii na podstawie art. 7 ust. 1, w którym wymaga się, by państwa członkowskie osiągały łączne oszczędności końcowego zużycia energii i którego celem jest rzeczywiste obniżenie zużycia energii przez osobę fizyczną lub prawną (zgodnie z załącznikiem V pkt 1 lit. b)). W art. 2 pkt 5 zdefiniowano „oszczędność energii” jako ilość zaoszczędzonej energii ustaloną w drodze pomiaru lub oszacowania zużycia przed wdrożeniem środka mającego na celu poprawę efektywności energetycznej i po jego wdrożeniu, z jednoczesnym zapewnieniem normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii. Ponieważ celem art. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej jest rzeczywiste obniżenie końcowego zużycia energii, można stwierdzić, że w załączniku V pkt 2 lit. e) wymaga się, by środki propagujące instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej na budynkach lub w budynkach przedstawiano jako skutkujące oszczędnością energii, tj. rzeczywistym obniżeniem końcowego zużycia energii.

⁽⁹⁶⁾ Więcej informacji na temat środków propagujących instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej na budynkach lub w budynkach znajduje się w dodatku X.

⁽⁹⁷⁾ Zob. dodatek X.

Państwa członkowskie mają swobodę wyrażania oszczędności energii w postaci zużycia energii końcowej albo pierwotnej, co przewidziano w załączniku V pkt 3 lit. d) (alternatywne środki z dziedziny polityki) oraz w art. 7a ust. 4 (system zobowiązujący do efektywności energetycznej). Elastyczność ta nie wpływa na zmianę obowiązku dotyczącego łącznych oszczędności energii pod względem sprzedaży energii (w okresie do 2020 r.) oraz zużycia energii końcowej (2021–2030).

7.6. Środki propagujące upowszechnianie się bardziej efektywnych energetycznie produktów i pojazdów

Środki mające na celu poprawę efektywności energetycznej w transporcie podejmowane przez państwa członkowskie kwalifikują się do uwzględnienia w celu spełnienia ich zobowiązania dotyczącego oszczędności końcowego zużycia energii ⁽⁹⁸⁾. Środki takie obejmują:

- polityki mające na celu propagowanie bardziej efektywnych energetycznie pojazdów lub zmianę środków transportu na rzecz jazdy na rowerze, chodzenia pieszo i korzystania z transportu zbiorowego, oraz
- mobilność i planowanie przestrzeni miejskiej, które ogranicza popyt na transport.

Kwalifikują się zamówienia publiczne na ekologiczne i bezemisyjne pojazdy pod warunkiem dodatkowości w stosunku do minimalnych wymogów zmienionej dyrektywy w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego.

Z zastrzeżeniem spełnienia wymogów dotyczących istotności i dodatkowości kwalifikują się również systemy, które przyspieszają upowszechnianie się nowych, bardziej energooszczędnych pojazdów, lub polityki wspierające zmianę w kierunku zapewniających lepsze wyniki paliw, które zmniejszają zużycie energii w przeliczeniu na kilometr ⁽⁹⁹⁾.

W załączniku V pkt 2 lit. f) wyjaśniono, że polityki, które przyspieszają upowszechnianie się bardziej efektywnych energetycznie produktów i pojazdów, można zgłosić w całości pod warunkiem wykazania, że:

- upowszechnienie ma miejsce przed upływem przewidywanego średniego cyklu życia produktu lub pojazdu bądź przed upływem zwykłego terminu wymiany produktu lub pojazdu, oraz
- całkowitą wielkość oszczędności zgłasza się tylko w okresie do końca przewidywanego średniego cyklu życia produktu lub pojazdu, który ma zostać wymieniony ⁽¹⁰⁰⁾.

W stosownych przypadkach, takie środki powinny być zgodne z krajowymi ramami polityki państw członkowskich ustanowionymi zgodnie z dyrektywą 2014/94/UE w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych.

7.7. Zapewnienie przestrzegania norm jakości

W pkt 2 lit. g) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wyjaśniono, że propagowanie środków w zakresie efektywności energetycznej nie może wpłynąć na obniżenie norm jakości produktów, usług ani na instalowanie środków. Państwa członkowskie muszą zapewnić, by przestrzegane były normy jakości lub aby były wprowadzane, w przypadku gdy takich norm jeszcze nie ustanowiono.

7.8. Odniesienie się do kwestii zmiany klimatu

W pkt 2 lit. h) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zezwala się, by państwa członkowskie dostosowywały oszczędności energii w celu uwzględnienia różnic klimatycznych między regionami. Przepis obejmuje dwie opcje:

- dostosowanie oszczędności do wartości standardowej; lub
- przypisanie różnych oszczędności energii odpowiednio do różnic temperaturowych występujących między regionami.

7.9. Unikanie podwójnego liczenia oszczędności energii

W art. 7 ust. 12 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wymaga się, by państwa członkowskie wykazywały, że w przypadkach, w których skutki środków z dziedziny polityki lub działań indywidualnych nakładają się na siebie, oszczędność energii nie jest liczona podwójnie. Biorąc pod uwagę różnorodne instrumenty zgłoszone przez państwa członkowskie oraz wysokie prawdopodobieństwo nakładania się polityk w wyniku wykorzystania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej i środków alternatywnych równocześnie (np. wzajemne oddziaływanie między opodatkowaniem energii a dotacjami dla gospodarstw domowych na wymianę okien i ogrzewaczy pomieszczeń), kluczowe znaczenie ma przeciwdziałanie ryzyku podwójnego liczenia.

⁽⁹⁸⁾ Zob. dodatek VII.

⁽⁹⁹⁾ Motyw 15 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

⁽¹⁰⁰⁾ Zob. dodatek VII.

W tym zakresie skutecznym narzędziem mogłaby być krajowa baza danych. Na przykład w takiej bazie danych rejestrowano by, że danemu gospodarstwu domowemu wypłacono dotację zachęcającą do wymiany starych kotłów, a użytkownik dostawałby powiadomienie, gdyby to samo gospodarstwo domowe ponownie złożyło wniosek.

Wykorzystanie wielu środków z dziedziny polityki w połączeniu skutkuje większą złożonością dla państw członkowskich, jeżeli chodzi o:

- większy wysiłek związany z wdrażaniem, np. obliczaniem oszczędności energii, oraz (co nawet ważniejsze)
- zapewnienie:
  - egzekwowania przepisów, zwłaszcza w przypadku gdy poszczególne instrumenty są szeroko zakrojone, oraz
  - weryfikacji wpływu środków bez podwójnego liczenia.

W art. 7 ust. 12 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zakazano również podwójnego liczenia, w przypadku gdy polityki nakładają się na siebie, tj. państwa członkowskie muszą brać pod uwagę fakt, że inne środki z dziedziny polityki stosowane w tych samych ramach czasowych mogą mieć wpływ na ilość oszczędności energii, a zatem nie wszystkie zmiany zaobserwowane od momentu wprowadzenia danego środka z dziedziny polityki można przypisać tylko temu środkowi.

8. POMIARY, MONITOROWANIE, KONTROLE, JAKOŚĆ I WERYFIKACJE

W dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej podkreśla się znaczenie zasad monitorowania i weryfikacji dla wdrażania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki, w tym wymogu sprawdzania statystycznie reprezentatywnej próby środków.

Wybranie statystycznie istotnej i reprezentatywnej próby środków mających na celu poprawę efektywności energetycznej obejmuje ustanowienie podzbioru populacji statystycznej działań służących oszczędności energii w ramach każdego ze środków, który to podzbiór dokładnie odzwierciedlałby całą populację wszystkich działań służących oszczędności energii, a tym samym umożliwił wyciągnięcie uzasadnionych wniosków dotyczących zaufania do całości środków⁽¹⁰¹⁾.

Art. 7a ust. 5 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (dotyczący systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej):

Państwa członkowskie ustanawiają systemy pomiaru, kontroli i weryfikacji, w ramach których udokumentowanej weryfikacji poddaje się przynajmniej statystycznie istotną i reprezentatywną próbę środków poprawy efektywności energetycznej wdrożonych przez strony zobowiązane. Pomiary, kontrole i weryfikacje są przeprowadzane w sposób niezależny od stron zobowiązanych.

Art. 7b ust. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (dotyczący alternatywnych środków z dziedziny polityki):

W przypadku wszystkich środków innych niż środki podatkowe państwa członkowskie ustanawiają systemy pomiaru, kontroli i weryfikacji, w ramach których udokumentowanej weryfikacji poddaje się przynajmniej statystycznie istotny udział i reprezentatywną próbę środków poprawy efektywności energetycznej wdrożonych przez strony uczestniczące lub uprawnione. Przedmiotowe pomiary, kontrole i weryfikacje są przeprowadzane w sposób niezależny od stron uczestniczących lub uprawnionych.

Systemy pomiaru, kontroli i weryfikacji powinny zapewniać, by obliczenia oszczędności energii były weryfikowane w odniesieniu do statystycznie istotnej i reprezentatywnej próby środków poprawy efektywności energetycznej.

Wymogi te można spełnić m.in. za pomocą:

- zautomatyzowanych kontroli komputerowych lub zdalnego przeglądu danych i obliczeń zgłoszonych przez strony zobowiązane, uczestniczące lub uprawnione, lub przez beneficjentów (w przypadku gdy beneficjenci zgłaszają dane bezpośrednio do organu publicznego),
- oceny zmierzonych oszczędności energii na statystycznie istotnej i reprezentatywnej próbie środków lub beneficjentów,
- wykorzystania weryfikacji przeprowadzonych w ramach systemu regulacji, kwalifikacji, akredytacji i certyfikacji, np. jeżeli zgłoszone oszczędności energii opierają się na audytach energetycznych lub świadectwach charakterystyki energetycznej (oszczędność skalowana).

⁽¹⁰¹⁾ Zob. dodatek XII.

W dokumentacji dotyczącej środka z dziedziny polityki należy wyjaśniać, w jaki sposób za pomocą wymogów innego systemu zapewnia się, by kontrole lub weryfikacje przeprowadzane na statystycznie istotnej i reprezentatywnej próbie audytów energetycznych lub innych ocen oszczędności.

System monitorowania i weryfikacji można organizować w wielu etapach lub na różnych poziomach. Kontrole na miejscu mogą stanowić element podejścia jako drugi etap weryfikacji podprób działań indywidualnych zidentyfikowanych jako podlegające ryzyku niespełnienia wymogów w ramach środków. W przypadku gdy są one niewykonalne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia, można to wyjaśnić w dokumentacji dotyczącej danego środka.

Państwa członkowskie muszą wyjaśnić, w jaki sposób wykorzystują poziomy referencyjne, by kontrolować szacowane lub skalowane oszczędności (pkt 5 lit. g) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej).

Niezależność środka, kontroli i systemów (zob. pkt 5 lit. j) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej) można udokumentować na takiej podstawie, że organ weryfikujący (niewyczerpujący wykaz kryteriów):

- jest instytucją publiczną o statutowej niezależności, lub
- nie ma powiązania finansowego ze stronami zobowiązanymi, uczestniczącymi lub uprawnionymi (tj. nie jest częściowo ani w pełni ich własnością ani nie jest przez nie częściowo ani w pełni opłacany, lub
- może zostać zakontraktowany przez strony zobowiązane, uczestniczące lub uprawnione, ale w takim przypadku podlega kontroli organu publicznego lub organu ds. kwalifikacji, akredytacji lub certyfikacji.

Organ weryfikujący może być:

- bezpośrednio odpowiedzialny za weryfikację środków mających na celu poprawę efektywności energetycznej lub za obliczanie oszczędności energii, lub
- odpowiedzialny za kontrolowanie procesu weryfikacji i kontrolę weryfikacji dokonanych przez inne organizacje, w tym przez strony zobowiązane, uczestniczące lub uprawnione.

9. OBOWIĄZKI DOTYCZĄCE PLANOWANIA I SPRAWOZDAWCZOŚCI

9.1. Pierwszy okres objęty obowiązkiem

W przypadku okresu objętego obowiązkiem 2014–2020 państwa członkowskie muszą przedłożyć sprawozdania roczne do dnia 30 kwietnia 2019 r. i 2020 r. (art. 24 ust. 1 oraz załącznik XIV część 2)⁽¹⁰²⁾. W ten sposób zgłaszają m.in. informacje na temat postępu w osiąganiu celu w zakresie oszczędności energii oraz w zakresie środków z dziedziny polityki przyjętych lub planowanych zgodnie z załącznikiem XIV część 2. Zostanie to ocenione przez Komisję.

W art. 27 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną wymaga się, by państwo członkowskie zgłaszało Komisji do dnia 30 kwietnia 2022 r. informacje na temat osiągnięcia swojego krajowego celu w zakresie efektywności energetycznej do 2020 r. (jak ustanowiono zgodnie z art. 3 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej) przez przekazanie informacji określonych w części 2 załącznika IX do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

9.2. Drugi okres objęty obowiązkiem i okres późniejszy

Jeżeli chodzi o okres objęty obowiązkiem 2021–2030 i okres późniejszy, zastosowanie mają następujące obowiązki dotyczące planowania i sprawozdawczości (art. 7, 7a i 7b dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej i załącznik V do tej dyrektywy):

- państwa członkowskie muszą w swoim zintegrowanym krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu (zarówno w projekcie takiego planu, jak i w jego wersji ostatecznej) (załącznik III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną) przedstawić obliczenia dotyczące wielkości oszczędności energii, które zamierzają osiągnąć w latach 2021–2030, o czym mowa w art. 7 ust. 1 lit. b) akapit pierwszy (zob. art. 7 ust. 6 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej),
- ponieważ niektóre dane (np. roczne zużycie energii końcowej uśrednione w latach 2016–2018 (w ktoe)) mogły nie być dostępne do celów zgłoszenia w pierwszym projekcie krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu⁽¹⁰³⁾, przedstawienie obliczeń, o których mowa powyżej, mogło okazać się niemożliwe. Państwa członkowskie muszą jednak przedstawić w swoim pierwszym ostatecznym krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu i w późniejszych projektach tych planów oraz w ostatecznych planach, w jaki sposób uwzględniły elementy wymienione w załączniku III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną,

⁽¹⁰²⁾ Na podstawie art. 59 akapit drugi rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną od dnia 1 stycznia 2021 r. uchyla się art. 24 ust. 1.

⁽¹⁰³⁾ Należało go przedłożyć do dnia 31 grudnia 2018 r. (art. 9 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną).

- oprócz powyższego i w stosownych przypadkach państwa członkowskie muszą wyjaśnić w swoich krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu (ich projektach i wersjach ostatecznych), w jaki sposób ustalone zostały roczny wskaźnik oszczędności i podstawa obliczeń na podstawie art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, oraz jakie opcje, o których mowa w art. 7 ust. 4, zostały zastosowane i w jakim zakresie (zob. art. 7 ust. 6 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej),
- jeżeli państwo członkowskie zdecyduje się zastosować co najmniej jedną z opcji, o których mowa w art. 7 ust. 4 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, musi zastosować i obliczyć efekt dla okresu objętego obowiązkiem (zob. art. 7 ust. 5 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej), oraz
- jeżeli państwo członkowskie zastosuje opcję, o której mowa w art. 7 ust. 4 lit. c) dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, w okresie od 2021 do 2030 r., musi wówczas poinformować Komisję o środkach z dziedziny polityki, które zamierza przyjąć w ramach swojego krajowego planu w zakresie energii i klimatu (projektu i wersji ostatecznej). Musi obliczyć wpływ środków zgodnie z załącznikiem V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej i ująć go w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu (zob. art. 7 ust. 4 lit. c)). Musi przedstawić tę informację po raz pierwszy w pierwszej ostatecznej wersji krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu (do dnia 31 grudnia 2019 r.).

Ponadto państwo członkowskie musi:

- ująć informacje o rezultatach środków łagodzących ubóstwo energetyczne w kontekście dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej w swoich krajowych sprawozdaniach z postępów w zakresie energii i klimatu na podstawie art. 17 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną (zob. art. 7 ust. 11 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej),
- raz do roku upubliczniać informacje na temat oszczędności energii osiągniętych przez każdą stronę zobowiązaną (podkategorię stron zobowiązanych), a także na temat łącznej wielkości osiągniętej w ramach tego systemu (zob. art. 7a ust. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej), oraz
- szczegółowo opisać w swoim krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu alternatywną metodę oraz działania mające na celu zapewnienie spełnienia wymogu, o którym mowa w pkt 2 lit. i) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, tj. wymogu, aby przy obliczaniu oszczędności energii brano pod uwagę cały czas obowiązywania środków oraz tempo zmniejszania się oszczędności z upływem czasu.

Państwa członkowskie mogą także przyjąć inną metodę, którą uznaje się za umożliwiającą osiągnięcie co najmniej takiej samej wielkości oszczędności ogółem. W takim przypadku muszą one zapewnić, aby wielkość oszczędności energii ogółem obliczona za pomocą tych innych metod nie przekraczała wielkości będącej wynikiem obliczeń oszczędności, jakie zostaną osiągnięte w związku z każdym działaniem indywidualnym w okresie od daty jego wdrożenia do dnia 31 grudnia 2020 r. lub 2030 r., w stosownych przypadkach.

Podsumowując, zastosowanie do wdrożenia obowiązku oszczędności energii na podstawie art. 7, 7a i 7b dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej i załącznika V do tej dyrektywy oraz postępów w realizacji tego obowiązku mają również następujące obowiązki dotyczące planowania i sprawozdawczości na podstawie rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną:

Harmonogram

31 grudnia 2018 r. (następnie 1 stycznia 2028 r., a następnie co 10 lat)	Przedłożenie projektu krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu (art. 9 ust. 1 oraz art. 4 i 6 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną oraz załącznik I i III do tego rozporządzenia)
6 miesięcy przed ostatecznym krajowym planem w dziedzinie energii i klimatu	Komisja może wydać zalecenia dla państw członkowskich, których wkłady (w tym wkład w zakresie obowiązku oszczędności energii służący do realizacji przepisów art. 3 ust. 5 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej) uzna za niewystarczające (art. 31 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną)
31 grudnia 2019 r. (następnie 1 stycznia 2029 r., a następnie co 10 lat)	Przedłożenie ostatecznego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu (art. 3 ust. 1 oraz art. 4 i 6 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną oraz załącznik I i III do tego rozporządzenia)
10 marca 2020 r.	Przedłożenie pierwszej długoterminowej strategii renowacji (art. 2a ust. 8 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków)

<p>Do dnia 31 października 2021 r. (a następnie co 2 lata)</p>	<p>Komisja ocenia postępy w realizacji celów UE, w szczególności na podstawie zintegrowanych krajowych sprawozdań z postępów w dziedzinie energii i klimatu (art. 29 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną).</p> <p>Jeżeli chodzi o obowiązek oszczędności energii, właściwe są art. 29, 21 (zintegrowane sprawozdania dotyczące efektywności energetycznej) oraz 24 (zintegrowane sprawozdania dotyczące ubóstwa energetycznego) rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.</p> <p>W przypadku gdy państwo członkowskie nie poczyniło wystarczających postępów Komisja wyda zalecenia dla tego państwa (art. 32 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną).</p>
<p>Do dnia 30 kwietnia 2022 r.</p>	<p>Każde państwo członkowskie przedstawia sprawozdanie z osiągnięcia wartości docelowych efektywności energetycznej na 2020 r. (art. 27 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną oraz część 2 załącznika IX do tego rozporządzenia)</p>
<p>Do dnia 15 marca 2023 r. (a następnie co 2 lata)</p>	<p>Sprawozdanie z wdrażania krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu („zintegrowane krajowe sprawozdanie z postępów w dziedzinie energii i klimatu”) (art. 17 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną).</p>
<p>30 czerwca 2023 r. (następnie 1 stycznia 2033 r., a następnie co 10 lat)</p>	<p>Przedłożenie projektu aktualizacji krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu (art. 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną)</p>
<p>30 czerwca 2024 r. (następnie 1 stycznia 2034 r., a następnie co 10 lat)</p>	<p>Przedłożenie ostatecznej aktualizacji krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu (art. 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną)</p>

9.3. Powiadomianie o systemach zobowiązujących do efektywności energetycznej i środkach alternatywnych (z wyjątkiem podatków)

Na podstawie pkt 5 załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej oraz załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną państwa członkowskie muszą zgłaszać Komisji zaproponowaną przez siebie szczegółową metodę funkcjonowania środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 7a i 7b oraz art. 20 ust. 6 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej. Tego rodzaju powiadomienie musi obejmować, z wyłączeniem podatków (zob. sekcja 9.4), szczegółowe informacje na temat:

- a) poziomu oszczędności energii wymaganego zgodnie z art. 7 ust. 1 akapit pierwszy lit. b) lub oczekiwanych w ciągu całego okresu 2021–2030;
- b) stron zobowiązanych, uczestniczących lub uprawnionych lub wykonujących organów publicznych;
- c) odnośnych sektorów;
- d) środków z dziedziny polityki i działań indywidualnych, w tym oczekiwanych łącznych oszczędności energii ogółem dla każdego środka;
- e) okresu objętego obowiązkiem dla systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej;
- f) działań przewidzianych w ramach środków z dziedziny polityki;
- g) metody obliczeniowej, w tym sposobów określania dodatkowości i istotności oraz metod i poziomów referencyjnych stosowanych do oszczędności szacowanych i skalowanych;
- h) okresów obowiązywania środków i sposobu ich obliczania lub na czym się opierają;

- i) podejścia służącego uwzględnieniu różnych warunków klimatycznych na terytorium państwa członkowskiego; oraz
- j) systemów monitorowania i weryfikacji odnośnie do środków na podstawie art. 7a i 7b oraz sposobów zapewnienia ich niezależności od stron zobowiązanych, uczestniczących lub uprawnionych.

Ponadto w części 3.1 i 3.2 załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną zawarto wymóg, aby państwa członkowskie przekazały następujące informacje:

„3.1. Systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej, o których mowa w art. 7a dyrektywy 2012/27/UE:

- a) opis systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej;
- b) przewidywane łączne i roczne oszczędności oraz długości okresów objętych obowiązkiem;
- c) strony zobowiązane i ich obowiązki;
- d) odnośne sektory;
- e) kwalifikowalne działania przewidziane w ramach danego środka;
- f) informacje o zastosowaniu następujących przepisów dyrektywy 2012/27/UE:
  - (i) w stosownych przypadkach konkretne działania i udział oszczędności, które mają być osiągnięte w gospodarstwach domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym zgodnie z art. 7 ust. 11;
  - (ii) oszczędności uzyskane przez dostawców usług energetycznych lub inne osoby trzecie (art. 7a ust. 6 lit. a)); oraz
  - (iii) »zachowywanie i pożyczanie« (art. 7a ust. 6 lit. b)); oraz
- g) w stosownych przypadkach informacje o handlu oszczędnościami energii.

3.2. Środki alternatywne, o których mowa w art. 7b i art. 20 ust. 6 dyrektywy 2012/27/UE (z wyjątkiem podatków):

- a) rodzaj środka z dziedziny polityki;
- b) krótki opis z uwzględnieniem charakterystyki projektu dla każdego zgłoszonego środka;
- c) przewidywana łączna i roczna wartość oszczędności ogółem dla każdego środka lub wielkość oszczędności energii w odniesieniu do okresów pośrednich;
- d) wykonujące organy publiczne, uczestniczące lub uprawnione strony oraz ich obowiązki w zakresie wdrożenia środków z dziedziny polityki;
- e) odnośne sektory;
- f) kwalifikowalne działania przewidziane w ramach danego środka; oraz
- g) w stosownych przypadkach konkretne środki z dziedziny polityki lub działania indywidualne zmierzające do likwidacji ubóstwa energetycznego.”

9.4. Środki podatkowe

W pkt 5 lit. k) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zawarto wymóg, aby państwa członkowskie (zgodnie z rozporządzeniem w sprawie zarządzania unią energetyczną) zgłaszały Komisji swoją metodę działania środków podatkowych. W szczególności muszą one przekazać szczegółowe informacje na temat:

- „(i) odnośnych sektorów i segmentu podatników;
- (ii) wykonującego organu publicznego;
- (iii) oczekiwanych oszczędności;

(iv) okresu obowiązywania środka podatkowego; oraz

(v) metody obliczeniowej, z uwzględnieniem zastosowanej elastyczności cenowej i sposobu jej ustalenia”.

Ponadto w części 3.3 załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną zawarto wymóg, aby państwa członkowskie przekazały następujące informacje o środkach podatkowych:

„a) krótki opis środków;

b) okres obowiązywania środków;

c) wykonujący organ publiczny;

d) przewidywana łączna i roczna wielkość oszczędności ogółem dla każdego środka;

e) odnośne sektory i segment podatników;

f) metoda obliczeniowa, z określeniem zastosowanej elastyczności cenowej i sposobu jej ustalenia, zgodnie z załącznikiem V pkt 4 do dyrektywy 2012/27/UE”.

Państwa członkowskie powinny wykazać, w jaki sposób obliczyły elastyczność i które aktualne i reprezentatywne oficjalne źródła danych wykorzystały ⁽¹⁰⁴⁾.

10. OKRES OBJĘTY OBOWIĄZKIEM OSZCZĘDNOŚCI ENERGII PO 2030 R.

W art. 7 ust. 1 akapit drugi dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zawarto wymóg, aby państwa członkowskie nadal realizowały nowe roczne oszczędności zgodnie z akapitem pierwszym lit. b) dla dziesięcioletnich okresów po 2030 r., chyba że z przeglądów dokonywanych przez Komisję do 2027 r., a następnie co 10 lat, wynika, że nie jest to konieczne do realizacji długoterminowych unijnych celów w zakresie energii i klimatu na 2050 r.

⁽¹⁰⁴⁾ Zob. dodatek IV zawierający dalsze propozycje dotyczące elastyczności, które można wykorzystać, aby odzwierciedlić reakcje popytu.

Ilustrujące przykłady dotyczące rocznego wskaźnika oszczędności w przypadku zastosowania opcji na podstawie art. 7 ust. 2–4⁽¹⁾

	Mtoe	Roczny wskaźnik oszczędności (%)	Objaśnienie
Podstawa obliczeń (średnie zużycie energii końcowej)	100		Średnie zużycie energii końcowej
Prosumpcja energii na własne potrzeby	5		
Zużycie energii końcowej w transporcie	33		
Dostosowana podstawa obliczeń	62		
Minimalny wskaźnik oszczędności (art. 7 ust. 1 lit. b))		0,8 %	Średnie zużycie energii końcowej (100) mnoży się przez 0,8 % i kumuluje z 10 lat (co daje łączne oszczędności na poziomie 44 Mtoe osiągnięte przez okres objęty obowiązkiem)
Opcja 1: pełne wykorzystanie zwolnień (35 %)			
Wymagany własny wskaźnik oszczędności przed zastosowaniem zwolnień		1,2 %	Własny wskaźnik oszczędności, który musi zastosować państwo członkowskie, jeżeli zdecyduje się w maksymalny możliwy sposób (35 %) skorzystać z opcji określonych w ust. 4; oznacza to, że należałoby zastosować zwolnienie do łącznych oszczędności wynoszących 68 Mtoe.
Opcja 2: wyłączenie transportu i konsumpcji własnej			
Oszczędności po zastosowaniu wyłączeń do podstawy obliczeń	27,3		Są to łączne oszczędności pozostałe w przypadku zastosowania do konsumpcji wskaźnika oszczędności 0,8 % po wszystkich wyłączeniach.
Niezbędne dodatkowe oszczędności	16,7		Są to oszczędności niezbędne, aby osiągnąć wymagany minimalny poziom (44 Mtoe).

	Mtoe	Roczny wskaźnik oszczędności (%)	Objaśnienie
Wymagany własny wskaźnik oszczędności przed zastosowaniem wyłączeń do podstawy obliczeń		1,3 %	Własny wskaźnik oszczędności, który musi zastosować państwo członkowskie, jeżeli zdecyduje się wyłączyć zużycie energii w transporcie i prosumpcję energii z podstawy obliczeń.
Opcja 3: pełne wykorzystanie zwolnień i wyłączeń do podstawy obliczeń			
Oszczędności po zastosowaniu wyłączeń do podstawy obliczeń	27,3		Są to oszczędności pozostałe po zastosowaniu wszystkich wyłączeń do podstawy obliczeń.
Oszczędności po zastosowaniu maksymalnych zwolnień	17,7		Są to oszczędności pozostałe po zastosowaniu wszystkich wyłączeń i opcji na podstawie art. 7 ust. 2–4.
Niezbędne dodatkowe oszczędności	26,3		Są to oszczędności niezbędne, aby osiągnąć wymagany minimalny poziom (44 Mtoe).
Wymagany własny wskaźnik oszczędności przed zastosowaniem wyłączeń do podstawy obliczeń i zwolnień		2 %	Własny wskaźnik oszczędności, który musi zastosować państwo członkowskie, jeżeli zdecyduje się wyłączyć zużycie energii w transporcie i prosumpcję energii z podstawy obliczeń oraz w maksymalny możliwy sposób (35 %) skorzystać z opcji określonych w ust. 4.

(¹) Dane liczbowe zawarte w tabeli nie odnoszą się do żadnego konkretnego państwa członkowskiego. Celem niniejszego przykładu jest przedstawienie możliwych konsekwencji zastosowania różnych opcji na podstawie art. 7 ust. 2–4 oraz ich wpływu na oszczędności energii. Obliczona wielkość oszczędności będzie różna w zależności od poszczególnych państw członkowskich.

DODATEK II

SYSTEMY ZOBOWIĄZUJĄCE DO EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ

Opracowując i wdrażając system zobowiązujący do efektywności energetycznej, państwa członkowskie powinny rozważyć co najmniej następujące aspekty⁽¹⁾:

1. Założenia polityczne

Państwa członkowskie powinny zadbać, aby założenia polityczne dotyczące systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej były wyrażone w prostej i jasnej formie, a także aby były one skoncentrowane na osiągnięciu oszczędności energii, uwzględniając, który sektor końcowego wykorzystania energii ma największy potencjał efektywności energetycznej oraz gdzie system mógłby w największym stopniu pomóc pokonać bariery w inwestycjach w efektywność energetyczną.

Jeżeli system obejmuje szereg założeń, należy zapewnić, aby realizacja wszelkich założeń niezwiązanych z energią nie utrudniła realizacji założeń związanych z oszczędnością energii.

Przy opracowywaniu systemu państwa członkowskie są zobowiązane (art. 7 ust. 11 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej) uwzględnić potrzebę zmniejszenia ubóstwa energetycznego (chyba że zdecydowano o uwzględnieniu tej kwestii w ramach alternatywnych środków z dziedziny polityki). Na przykład system zobowiązujący do efektywności energetycznej może obejmować szczególny cel związany z ubóstwem energetycznym (np. minimalny udział lub minimalna wielkość oszczędności energii wynikająca z działań w odniesieniu do gospodarstw domowych o niskich dochodach) lub premię za działania wdrożone w odniesieniu do gospodarstw domowych o niskich dochodach. Alternatywnym rozwiązaniem może być wkład stron zobowiązanych na rzecz funduszu, który będzie zapewniał finansowanie programów efektywności energetycznej w odniesieniu do gospodarstw domowych o niskich dochodach⁽²⁾.

2. Umocowanie prawne

Aby ustanowić system zobowiązujący do efektywności energetycznej i zarządzać nim, należy zastosować starannie wybrane połączenie prawodawstwa, regulacji oraz procesów ministerialnych i administracyjnych. Ustanowienie szerokiego spektrum systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej zgodnie z przepisami upoważniającymi da zainteresowanym stronom pewność co do stanu prawnego systemu. Opracowanie szczegółowych procedur dotyczących wdrożenia zgodnie z regulacjami umożliwi wprowadzenie zmian do systemu w świetle zdobytego doświadczenia.

Zanim system zobowiązujący do efektywności energetycznej zacznie w pełni funkcjonować, oszacowanie potencjału, zaplanowanie i opracowanie polityki oraz przetestowanie systemu na rynku może zająć kilka lat (od 3 do 4 lat, w zależności od opracowania projektu i prawnego kontekstu w danym państwie członkowskim).

3. Paliwa objęte zakresem systemu

Na podstawie ogólnych założeń politycznych i szacunkowego potencjału efektywności energetycznej poszczególnych rodzajów paliw należy określić, jakie paliwa będą objęte zakresem systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej. System zobowiązujący do efektywności energetycznej ustanowiony w celu spełnienia obowiązku oszczędności energii na podstawie art. 7 może obejmować szeroki zakres paliw. W przypadku szeregu programów zakończonych sukcesem rozpoczęto jednak od objęcia jednego lub dwóch rodzajów paliw, a następnie, w świetle zdobytego doświadczenia, poszerzono ich zakres o kolejne paliwa.

Przy określaniu paliw wchodzących w zakres systemu należy też wziąć pod uwagę ryzyko zakłóceń na rynku w sytuacji gdy dostawcy różnych rodzajów energii mogą konkurować pod względem możliwości oferowania tych samych usług energetycznych (np. ogrzewania pomieszczeń).

4. Sektory i obiekty objęte zakresem systemu

Na podstawie ogólnych założeń politycznych i szacunkowego potencjału efektywności energetycznej poszczególnych sektorów i obiektów należy określić, jakie sektory i obiekty końcowego wykorzystania energii będą objęte zakresem systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej. Jeżeli liczba sektorów i obiektów objętych zakresem ma być bardzo ograniczona, należy zastanowić się, czy ocena zgodności nie będzie zbyt uciążliwa.

W jurysdykcjach, gdzie funkcjonują energochłonne gałęzie przemysłu związane z handlem (np. wytop aluminium), władze mogą zdecydować o wyłączeniu (lub „wykluczeniu”) takich gałęzi przemysłu z systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej motywując to możliwym negatywnym wpływem na ich konkurencyjność na rynkach międzynarodowych.

⁽¹⁾ W oparciu o RAP (2014), *Best practices in designing and implementing energy efficiency obligation schemes* (<https://www.raponline.org/knowledge-center/best-practices-in-designing-and-implementing-energy-efficiency-obligation-schemes/>) z uwzględnieniem wniosków wyciągniętych z projektu ENSPOL (<http://enspol.eu/>); RAP (Lees, E., Bayer, E.), *Toolkit for energy efficiency obligations* (2016) (<https://www.raponline.org/wp-content/uploads/2016/05/rap-leesbayer-eeotoolkit-2016-feb.pdf>)

⁽²⁾ Zob. dodatek V zawierający dalsze propozycje dotyczące środków łagodzących ubóstwo energetyczne.

5. Cel w zakresie oszczędności energii

Na podstawie ogólnych założeń politycznych i celu, jakim jest zapewnienie równowagi między osiąganiem postępów, kosztem dla konsumentów związanym z realizacją celu a tym, co jest praktycznie możliwe w oparciu o ocenę potencjału efektywności energetycznej, należy określić docelowy poziom oszczędności energii, jaki ma być osiągnięty dzięki systemowi zobowiązującemu do efektywności energetycznej.

Poziom docelowy należy określić w odniesieniu do energii końcowej (tj. ilości energii dostarczonej do klientów i zużytej przez nich), chyba że system obejmuje zakresem szereg różnych paliw – wówczas lepszym rozwiązaniem będzie odniesienie do energii pierwotnej.

Cel należy wyrazić w jednostkach energii, chyba że jedno z założeń politycznych dotyczących systemu dotyczy jakiegoś innego celu (np. ograniczenia emisji gazów cieplarnianych) – wówczas należy rozważyć zastosowanie jednostek ekwiwalentu CO₂.

Należy określić względnie długie ramy czasowe celu, najlepiej wynoszące od 10 do 20 lat. Po uzyskaniu wyraźnego sygnału świadczącego o coraz lepszych (lub utrzymujących się) postępach w realizacji celu w miarę upływu czasu strony zobowiązane mogą dostosować swoje modele biznesowe, np. rozpoczynając od środków dotyczących zachowania w pierwszym okresie i przechodząc do bardziej złożonych energooszczędnych technologii w okresach późniejszych.

Kwalifikowalne oszczędności energii należy obliczyć dla całego okresu stosowania każdego środka w zakresie efektywności energetycznej.

W przypadku gdy założenia polityczne systemu nie są związane wyłącznie z osiągnięciem oszczędności energii, warto rozważyć ustanowienie celów cząstkowych.

6. Strony zobowiązane

Strony zobowiązane w ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej należy określić zgodnie z paliwami objętymi zakresem systemu oraz rodzajem dostawcy usług energetycznych, który posiada infrastrukturę i zdolności umożliwiające mu dostawę lub zakup kwalifikowalnych oszczędności energii, pamiętając przy tym o wymogu (art. 7a ust. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej), aby wyznaczenie stron zobowiązanych odbyło się na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów.

Należy rozważyć ograniczenie zobowiązania do większych dostawców usług energetycznych, którzy zwykle sami są w stanie wdrożyć projekty w zakresie efektywności energetycznej w obiektach odbiorców albo zlecić to zadanie osobom trzecim. W przypadku rozdzielonych rynków energii i gazu można zobowiązać przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż detaliczną energii lub operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych. Konieczne będzie ustalenie, jaki rodzaj dostawcy usług energetycznych będzie zobowiązany. Dzięki istniejącym relacjom przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż detaliczną energii z odbiorcami końcowymi może być łatwiej zainicjować system. Operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych nie mają tak bliskich relacji z użytkownikami końcowymi, ale (jak w przypadku regulowanych monopoli) ich zachęty można łatwiej dostosować do celów systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej.

Należy rozdzielić poszczególne cele w zakresie oszczędności energii między wszystkie strony zobowiązane w oparciu o ich udział w rynku sprzedaży energii. W przypadku wykluczenia energochłonnych gałęzi przemysłu związanych z handlem lub innych określonych grup użytkowników końcowych sprzedaż tym użytkownikom końcowym może być wyłączona z obliczeń udziału w rynku.

7. System zapewniania zgodności

Jako integralny element systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej należy ustanowić procedurę zgłaszania przez strony zobowiązane kwalifikowalnych oszczędności energii właściwemu organowi oraz proces sprawdzania i weryfikacji tych oszczędności.

Należy określić karę, jaka ma być nakładana na strony zobowiązane w przypadku gdy nie osiągną one swoich poszczególnych celów w zakresie oszczędności energii. Należy ustalić na tyle wysoki poziom kary, aby stanowił zachętę dla dostawców usług energetycznych do realizacji ich celów.

Należy zastanowić się, czy oprócz zapłaty kary dostawcy usług energetycznych powinni być zobowiązani do wyrównania brakujących oszczędności energii⁽³⁾.

8. Zachęty do osiągania lepszych wyników

Należy rozważyć, czy system zobowiązujący do efektywności energetycznej ma przewidywać zachęty do osiągania lepszych wyników w postaci nagród dla stron zobowiązanych, które przekroczą swoje cele w zakresie oszczędności energii. Jeżeli dostawcy usług energetycznych odnotowujący lepsze wyniki mogą uzyskać znaczne przychody w ramach finansowych zachęt do osiągania lepszych wyników, istotne jest wprowadzenie skutecznych procedur pomiaru, weryfikacji i zgłaszania w celu zapewnienia, aby zachęty finansowe były uzasadnione.

⁽³⁾ Zob. również dodatek IX dotyczący istotności oraz dodatek XII dotyczący monitorowania i weryfikacji.

9. Kwalifikowalne oszczędności energii

Należy umożliwić usługodawcom wdrożenie projektów w zakresie efektywności energetycznej w celu wygenerowania kwalifikowalnych oszczędności energii. Strony zobowiązane mogą wówczas mieć możliwość:

- zlecić w swoim imieniu wdrożenie projektów wyspecjalizowanym przedsiębiorstwom, takim jak przedsiębiorstwa usług energetycznych,
- wnieść wkład w krajowy fundusz efektywności energetycznej, który stanowi wsparcie we wdrażaniu projektów w zakresie efektywności energetycznej, lub
- w przypadku „białych certyfikatów” (zob. sekcja dotycząca handlu poniżej) dokonać zakupu zweryfikowanych kwalifikowalnych oszczędności energii uzyskanych przez akredytowane strony niezobowiązane.

10. Usuwanie barier utrudniających osiągnięcie oszczędności energii

Nie należy stwarzać ani utrzymywać pozaregulacyjnych barier utrudniających poprawę efektywności energetycznej.

Należy stworzyć zachęty do realizacji projektów w zakresie efektywności energetycznej lub stosowania środków z dziedziny polityki, które mogą przynieść kwalifikowalne oszczędności energii, zapewniając jednocześnie możliwość zweryfikowania tych oszczędności.

Barierę należy usuwać na przykład poprzez:

- oferowanie zachęt,
- uchylanie lub zmianę przepisów prawa lub regulacji,
- przyjęcie wytycznych i komunikatów zawierających wykładnię, lub
- uproszczenie procedur administracyjnych.

Działania te można połączyć z organizacją kształcenia, szkoleń oraz dostarczaniem szczegółowych informacji i pomocy technicznej w zakresie efektywności energetycznej.

Należy przeprowadzać ocenę barier i działań podjętych w celu ich usunięcia, dzielić się ustaleniami z Komisją, a także udostępniać najlepsze praktyki krajowe w tym zakresie.

11. Środki w zakresie kwalifikowalnej efektywności energetycznej

Należy rozważyć utworzenie w ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej rozszerzonego, niewyłączonego wykazu środków w zakresie efektywności energetycznej wraz z zakładanymi wielkościami oszczędności energii (w odniesieniu do możliwie największej liczby sektorów, w zależności od celu systemu, tak aby możliwe było uruchomienie rynku usług energetycznych).

Należy zapewnić możliwość kwalifikowania środków niewymienionych w wykazie, tak aby zachęcić strony zobowiązane i przedsiębiorstwa usług energetycznych do innowacyjności w osiąganiu założeń politycznych.

12. Interakcje ze środkami z dziedziny polityki

Należy rozważyć sposoby pozytywnej interakcji systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej z innymi środkami z dziedziny polityki, takimi jak środki informacyjne i finansowe, które mogą ułatwić odbiorcom uczestnictwo w przyjmowaniu środków w zakresie efektywności energetycznej. Może to zmniejszyć koszty stron zobowiązanych związane z dążeniem do spełnienia zobowiązań, a także umożliwić ustanawianie bardziej ambitnych celów.

Należy zapewnić, aby przy zgłaszaniu skutków unikano podwójnego liczenia oszczędności energii.

Powinno się unikać uwzględniania przyjmowania tych samych środków w zakresie efektywności energetycznej wraz z innymi podobnymi środkami z dziedziny polityki, takimi jak aukcje efektywności energetycznej. Prowadzi to do rywalizacji między środkami o dostępne możliwości w zakresie efektywności energetycznej, podnosząc koszty, jakie ponoszą strony zobowiązane albo uczestnicy aukcji.

13. Ocena, pomiar, weryfikacja i zgłaszanie

Jako integralny element systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej należy ustanowić skuteczny system pomiaru, weryfikacji i zgłaszania oszczędności energii oraz innych działań, które przyczyniają się do osiągnięcia celów systemu.

Należy ustanowić procedury aby ocenić, czy oszczędności są wyższe od tych, które mogłyby zostać osiągnięte w przypadku braku systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej.

Powinno się zapewnić wprowadzenie procesów monitorowania i weryfikacji, które będą niezależne od zainteresowanych stron, oraz stosowanie inspekcji na miejscu jako sposobu weryfikacji obok kontroli dokumentów⁽⁴⁾.

14. Handel oszczędnościami energii

Należy rozważyć umożliwienie handlu oszczędnościami energii między stronami zobowiązanymi a osobami trzecimi. Celem handlu jest powiększenie puli możliwości wygenerowania kwalifikowalnych oszczędności energii oraz umożliwienie wskazania przez mechanizmy rynkowe najbardziej opłacalnych możliwości.

Handel oszczędnościami energii może być dwustronny lub odbywać się na rynku określonym przez animatora rynku (którym może być administrator systemu, choć zwykle nim nie jest) lub – jak to ma częściej miejsce – przez osobę trzecią.

Niektóre systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej wymagają ujawniania cen, podczas gdy w innych jest to dobrowolne.

Handel oszczędnościami energii często polega na utworzeniu i sprzedaży „białych certyfikatów”, ale mogą one być przedmiotem handlu dwustronnego bez konieczności tworzenia certyfikatów.

15. Finansowanie

W ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej należy ustanowić odpowiedni mechanizm umożliwiający odzyskanie kosztów poniesionych przez strony zobowiązane w związku z realizacją ich poszczególnych celów w zakresie oszczędności energii.

16. Zarządzanie systemem

Zarządzanie systemem zobowiązującym do efektywności energetycznej powinno obejmować co najmniej następujące aspekty:

- rozdzielenie celu w zakresie oszczędności energii między strony zobowiązane;
- zatwierdzanie kwalifikowalnych środków w zakresie efektywności energetycznej oraz (w stosownych przypadkach) przypisywanie im zakładanych wielkości oszczędności energii;
- monitorowanie, pomiar i weryfikowanie rzeczywistych oszczędności energii, w tym kontrola wyników projektów w zakresie efektywności energetycznej;
- egzekwowanie przestrzegania obowiązku, między innymi poprzez dokonywanie przeglądu wyników stron zobowiązanych w zakresie osiągnięcia celów i nakładanie stosownych kar;
- w stosownych przypadkach, żądanie od stron zobowiązanych zgłaszania:
  - zagregowanych informacji statystycznych dotyczących ich odbiorców końcowych (zaznaczając istotne zmiany w stosunku do uprzednio przedłożonych informacji), oraz
  - bieżących informacji dotyczących zużycia energii przez odbiorców końcowych, w tym – w odpowiednich przypadkach (przy czym musi zostać zachowana wiarygodność i ochrona prywatnych lub szczególnie chronionych informacji handlowych zgodnie z mającym zastosowanie prawem Unii):
    - profili obciążeń,
    - segmentacji, oraz
    - lokalizacji geograficznej,
- rejestrowanie tworzenia i praw własności „białych certyfikatów” (jeżeli jest to wymagane), oraz
- tworzenie i prowadzenie rynku handlu oszczędnościami energii (jeżeli jest to wymagane).

17. Wyniki systemu

Kwestią kluczową w ustanawianiu systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej jest sposób zgłaszania osiągniętych wyników. Takiego zgłaszania można dokonać publikując roczne sprawozdania dotyczące funkcjonowania systemu zawierające co najmniej szczegółowe informacje na temat:

- postępów poczynionych w ramach systemu w ciągu roku,
- przestrzegania obowiązku przez strony zobowiązane,
- wyników w osiąganiu ogólnego celu w zakresie oszczędności energii ustanowionego w ramach systemu, w tym podziału oszczędności według rodzaju środka w zakresie efektywności energetycznej,
- wyników w osiąganiu ewentualnych celów cząstkowych i wymogów portfolio,

⁽⁴⁾ Zob. również dodatek IX dotyczący istotności oraz dodatek XII dotyczący monitorowania i weryfikacji.

- wyników związanych z handlem oszczędnościami energii,
- szacunkowych kosztów przestrzegania obowiązku przez strony zobowiązane, oraz
- kosztów zarządzania systemem.

18. **Obszary wymagające udoskonalenia**

Skuteczne systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej zakładają ustanowienie procesów ciągłej poprawy funkcjonowania i zarządzania. W ramach ciągłego cyklu oceny i opracowywania polityki obejmuje to rozważenie sposobu określania obszarów wymagających udoskonalenia oraz sposobu podejmowania konkretnych działań usprawniających.

19. **„Zachowywanie i pożyczanie”**

Na podstawie art. 7a ust. 6 lit. b) w ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej strony zobowiązane mogą uwzględnić w obliczeniach oszczędności osiągnięte w danym roku, tak jakby zostały one osiągnięte w dowolnym roku z czterech poprzednich lub trzech następnych lat. W zależności od ram czasowych celów lub okresów objętych systemem zobowiązującym do efektywności energetycznej elastyczność taka może być wykorzystana do umożliwienia stronom zobowiązanym przekroczenia ich przyszłych celów, aby zrekompensować niedostateczne wyniki w osiągnięciu obecnego celu (pożyczanie) lub na odwrót.

Warto na przykład wyjaśnić wątpliwości dotyczące wskaźnika skuteczności strategii wdrożonych przez strony zobowiązane, co jest istotne między innymi ze względu na unikanie kar nałożonych przez państwo członkowskie na podstawie art. 13.

Należy dołożyć starań, aby unikać tworzenia cykli przestoju i nadrabiania (w przypadku zachowywania) lub ryzyka nieosiągnięcia przyszłych celów (w przypadku pożyczania). Można tego dokonać, ustanawiając maksymalne proporcje celów lub oszczędności, jakie można pożyczyc lub zachować oraz maksymalne okresy, na jakie można tego dokonać.

DODATEK III

ALTERNATYWNE ŚRODKI Z DZIEDZINY POLITYKI

W art. 7b dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej przewidziano możliwość, aby państwa członkowskie osiągały swoje cele w zakresie oszczędności energii poprzez wdrażanie alternatywnych środków z dziedziny polityki. Jeżeli państwa członkowskie zdecydują się na takie rozwiązanie, powinny zapewnić, nie naruszając przepisów art. 7 ust. 4 i 5 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, aby oszczędności wymagane na podstawie art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej były osiągnięte przez odbiorców końcowych, a także aby wymogi określone w załączniku V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (w szczególności w sekcji 3) były spełnione.

Z zastrzeżeniem wymogów prawnych i dokonywanej przez Komisję oceny planowanych i istniejących alternatywnych środków z dziedziny polityki zgłaszanych przez państwa członkowskie, poniższy orientacyjny i niewyczerpujący wykaz głównych elementów może pomóc państwom członkowskim sformułować środki alternatywne (z wyjątkiem sektora transportu ⁽¹⁾):

1. Plany i instrumenty finansowe oraz zachęty podatkowe

1.1. Dotacje na renowację budynków

Państwa członkowskie mogą oferować dotacje na renowację budynków, np. w celu poprawy efektywności energetycznej istniejących budynków mieszkalnych i modernizacji ich systemów ciepłowniczych i chłodniczych.

Poziom dotacji może zależeć od następujących kwestii:

- poziom charakterystyki energetycznej budynku jaki ma być osiągnięty (np. konkretna klasa charakterystyki energetycznej budynku),
- osiągnięta oszczędność energii, lub
- efektywność systemu ciepłowniczego/chłodniczego ⁽²⁾.

Taka dotacja może przyjąć formę grantu lub subsydiowanej pożyczki.

Odpowiednią grupą docelową takich dotacji mogą być MŚP. W każdym przypadku dotacje muszą być zgodne z zasadami pomocy państwa.

1.2. Umowy

Państwa członkowskie mogą zachęcać do zawierania umów o poprawę efektywności energetycznej – jest to rodzaj rynkowych usług energetycznych mających na celu wdrożenie środków w zakresie efektywności energetycznej.

Przedsiębiorstwa świadczą usługi w zakresie efektywności energetycznej, takie jak:

- poprawa charakterystyki energetycznej budynku,
- renowacja systemów ciepłowniczych lub wymiana potencjalnie nieskutecznych urządzeń, lub
- technologie przekrojowe w przemyśle (silniki elektryczne itd.).

Przedsiębiorstwa zapewniają, aby oszczędności energii lub finansowe wynikające ze środków oraz wynagrodzenie wykonawcy były powiązane z efektywnością wdrożonych środków.

1.3. Obniżenie VAT dla środków w zakresie efektywności energetycznej

Państwa członkowskie mogą wprowadzać obniżoną stawkę VAT za niektóre produkty, materiały lub usługi, aby zachęcić do wdrażania środków w zakresie efektywności energetycznej.

Przy wdrażaniu takich środków należy zwrócić szczególną uwagę między innymi na wymogi dyrektywy 2006/112/WE dotyczące obniżonych stawek VAT za niektóre produkty i usługi.

⁽¹⁾ Zob. dodatek VII zawierający dalsze propozycje dotyczące sektora transportu.

⁽²⁾ Art. 10 ust. 6 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków zawiera wymóg, aby państwa członkowskie uzależniały środki finansowe dotyczące poprawy efektywności energetycznej przy renowacji budynków od planowanej lub osiągniętej oszczędności energii, zgodnie z jednym lub większą liczbą następujących kryteriów:

- efektywność energetyczna urządzeń lub materiałów zastosowanych w renowacji,
- standardowe wartości do obliczania oszczędności energii w budynkach;
- świadectwa charakterystyki energetycznej wydane przed renowacją i po niej;
- wyniki audytu energetycznego; oraz
- wyniki uzyskane przez zastosowanie innej odpowiedniej, przejrzystej i proporcjonalnej metody.

1.4. Przyspieszony spadek wartości środków w zakresie efektywności

Państwa członkowskie mogą propagować ulgę podatkową, polegającą na przyspieszeniu amortyzacji inwestycji w energooszczędne produkty poczynionych przez przedsiębiorstwa płacące podatki. Taki rodzaj środka może być odpowiedni do zwiększenia wykorzystania energooszczędnego sprzętu, np. w sektorze przemysłowym.

Można opracować wykaz kwalifikowalnych produktów w oparciu o szczególne kryteria technologiczne, tak aby ująć w nim jedynie najbardziej energooszczędne produkty dostępne na rynku. Wykaz ten powinien być stale aktualizowany, tak aby odzwierciedlał rozwój technologiczny i rynkowy oraz aby uwzględniał najnowsze technologie.

2. Krajowy fundusz efektywności energetycznej

Państwa członkowskie mogą utworzyć krajowy fundusz efektywności energetycznej, aby połączyć kilka rodzajów środków z dziedziny polityki. Krajowy fundusz efektywności energetycznej może obejmować granty i dotacje na środki w zakresie efektywności energetycznej w kilku sektorach (np. dla przedsiębiorstw, gospodarstw domowych i gmin) oraz kampanie informacyjne jako środki towarzyszące.

Aby zapewnić wysoki efekt mnożnikowy, ogólny proces przyznawania dotacji musi być opracowany w taki sposób, aby był możliwie najskuteczniejszy. Skutecznym sposobem może być współpraca między rządem a bankami. Aby być uznany za kwalifikowalny zgodnie z art. 7, finansowanie przez taki krajowy fundusz efektywności energetycznej musi pochodzić albo ze źródeł publicznych, albo ze źródeł publicznych w połączeniu ze źródłami prywatnymi (np. banki).

Przy wdrażaniu krajowego funduszu efektywności energetycznej należy zwrócić szczególną uwagę na unikanie potencjalnego nakładania się i podwójnego liczenia oszczędności i innych planów finansowania.

Strony zobowiązane w ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej mogą wnieść wkład w krajowy fundusz efektywności energetycznej, aby spełnić wszystkie swoje obowiązki oszczędności lub ich część.

3. Przepisy i dobrowolne umowy

Państwa członkowskie mogą zachęcać do zawierania dobrowolnych lub uregulowanych porozumień przez rządy i podmioty z rozmaitych sektorów. Celem może być poprawa dobrowolnej lub wiążącej realizacji niektórych środków technologicznych lub organizacyjnych, takich jak wymiana nieskutecznych technologii.

4. Minimalne normy efektywności dla procesów przemysłowych

Minimalne normy efektywności mogą być odpowiednim sposobem na zmniejszenie zapotrzebowania na energię w przemyśle, ponieważ odnoszą się one do głównych przeszkód utrudniających przyjmowanie opłacalnych środków w zakresie efektywności energetycznej w przemyśle, tj. niechęci do ryzyka i niepewności.

Ponieważ jednak procesy przemysłowe mogą w dużej mierze zależeć od danego (pod)sektora, określanie norm może okazać się wyzwaniem. Ponadto, aby zapewnić skuteczność instrumentów politycznych dotyczących energochłonnych gałęzi przemysłu, powinny one być opracowane z uwzględnieniem możliwych interakcji lub zbieżności z innym systemem handlu uprawnieniami do emisji.

5. Systemy etykietowania energetycznego

Etykietowanie energetyczne musi stanowić uzupełnienie tego wymaganego przez prawo unijne, umożliwiającego odbiorcom dokonywanie świadomych wyborów na podstawie zużycia energii przez produkty związane z energią. Dlatego nie ma zbyt wielu możliwości dodania czegoś oprócz etykiet wymaganych w odniesieniu do urządzeń na podstawie rozporządzenia w sprawie etykietowania energetycznego lub w odniesieniu do budynków za pośrednictwem świadectw charakterystyki energetycznej.

W związku z tym należy się skoncentrować na tych użytkownikach końcowych, którzy nie są objęci rozporządzeniem w sprawie etykietowania energetycznego, lub na starych produktach związanych z energią (zob. np. kolejna sekcja), ponieważ rozporządzenie obejmuje etykietowanie energetyczne produktów związanych z energią dostępnych na rynku.

6. Etykietowanie starych systemów ciepłowniczych

Środek ten polega na wprowadzeniu etykiety dotyczącej efektywności starych systemów ciepłowniczych wyposażonych w kocioł grzewczy powyżej określonego wieku. Odbiorcy są informowani o poziomie efektywności ich urządzeń grzewczych i mogą zwracać się o porady, oferty i dotacje. Etykietowanie ma na celu zwiększenie odsetka wymienianych starych grzejników i ma stanowić zachętę dla odbiorców, aby oszczędzali energię.

Oprócz etykietowania nowych urządzeń grzewczych środek powinien spowodować przyspieszenie tempa wymiany nieskutecznych systemów ciepłowniczych.

7. Szkolenie i kształcenie, w tym programy doradztwa energetycznego

Programy te zwykle towarzyszą środkom, stwarzając korzystne warunki do tego, aby inne środki alternatywne przyniosły pozytywny skutek (np. plany finansowe). W celu uniknięcia podwójnego liczenia powszechną praktyką jest zgłaszanie oszczędności energii jedynie w odniesieniu do tego środka alternatywnego, w przypadku którego możliwe jest bezpośrednie monitorowanie uczestników (np. poprzez proces zatwierdzania pomocy finansowej). W przypadku gdy oszczędności energii zgłasza się bezpośrednio w odniesieniu do programów szkolenia i kształcenia, należy zwrócić szczególną uwagę na uzasadnienie istotności ⁽³⁾.

8. Program audytu energetycznego dla MŚP

Audyty energetyczne są ważnym narzędziem do określania środków mających na celu zwiększenie efektywności energetycznej i zmniejszenie kosztów energii. Określając, ile energii zużywa się w poszczególnych obszarach przedsiębiorstwa, audyty te pozwalają ustalić, w jakich obszarach można wygenerować oszczędności, a co za tym idzie, mogą one przynieść znaczne korzyści gospodarcze.

Mimo że audyty energetyczne mogą przynieść duże potencjalne oszczędności, nie są one zwykle przeprowadzane w MŚP. Aby zwiększyć ich atrakcyjność wśród MŚP, można zastosować rozmaite środki (np. kampanie informacyjne, dotacje lub ulgi podatkowe dla tych usług).

9. Sieć zdobywania wiedzy w zakresie efektywności energetycznej

Ten rodzaj środka polega na utworzeniu dla poszczególnych branż sieci mających na celu wsparcie wdrożenia środków w zakresie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach oraz zbudowanie trwałej współpracy i umożliwienie wymiany informacji między uczestnikami. W wielu przypadkach współpraca trwa nadal po zakończeniu finansowania, co ma wpływ na ogólny rozwój efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach.

10. Inne alternatywne środki

10.1. Aukcje efektywności energetycznej

Środek ten polega na przyznaniu grantów na realizację projektów w zakresie efektywności energetycznej na podstawie kryteriów technicznych i ekonomicznych (np. wielkość projektu, oszczędzona energia lub zmniejszona moc) w ramach mechanizmu aukcji odwrotnej.

Aukcje mogą mieć charakter otwarty (wówczas określa się jedynie wielkość oszczędności) lub zamknięty (określa się konkretny rodzaj technologii). Niezbędne może być nałożenie na uczestników wymogu poddania się audytowi energetycznemu lub monitorowania oszczędności po wdrożeniu. Szczególne wymogi wobec dostawców mogą pomóc gospodarstwom domowym o niskich dochodach.

10.2. Krajowy ETS dla sektorów nieobjętych ETS

Środek ten polega na ustanowieniu oddzielnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS) wyższego szczebla dla części (np. transport i ogrzewanie budynków) albo wszystkich sektorów, które nie są objęte EU ETS.

W przeciwieństwie do ETS niższego szczebla, jakim jest na przykład EU ETS, ETS wyższego szczebla obejmuje emisje wytworzone w górnej części łańcucha wartości, tj. w źródłach energii pierwotnej, takich jak gaz ziemny, ropa naftowa lub jej pochodne, takie jak benzyna lub olej napędowy.

Skutki osiąga się za pomocą tego samego mechanizmu jak w przypadku systemu na poziomie niższego szczebla: ustalanie maksymalnej ilości emisji i coroczne zmniejszanie tego pułapu powoduje niedobór wynikający z decyzji politycznych, na podstawie którego kształtowane są ceny CO₂ w rezultacie powstają zachęty do wdrażania środków redukcji.

10.3. Podatki od energii lub emisji CO₂ ⁽⁴⁾

Informacje na temat innych rodzajów środków alternatywnych można znaleźć w zakładce „successful measures” na stronie internetowej projektu ODYSSEE-MURE ⁽⁵⁾. Wsparcie w zakresie wdrażania i przeglądu skutecznych alternatywnych środków z dziedziny polityki można znaleźć na stronie internetowej projektu ENSPOL ⁽⁶⁾. Bardziej szczegółowe informacje na temat środków w zakresie efektywności energetycznej można znaleźć w bazie danych Międzynarodowej Agencji Energetycznej ⁽⁷⁾ oraz bazie danych Europejskiej Agencji Środowiska ⁽⁸⁾.

⁽³⁾ Zob. również dodatek IX.

⁽⁴⁾ Zob. również dodatek III zawierający dalsze informacje na temat tego rodzaju środka alternatywnego.

⁽⁵⁾ Baza danych skutecznych środków MURE;

<http://www.measures-odyssee-mure.eu/successful-measures-energy-efficiency-policy.asp>

⁽⁶⁾ <http://enspol.eu/>

⁽⁷⁾ <https://www.iea.org/policiesandmeasures/energyefficiency/>

⁽⁸⁾ <https://www.eea.europa.eu/themes/climate/national-policies-and-measures/policies-and-measures>

Ze względu na wymóg dodatkowości niezbędne jest rozważenie interakcji między poszczególnymi rodzajami środków, tak aby uniknąć podwójnego liczenia. W zakładce „policy interaction” na stronie internetowej projektu ODYSSEE-MURE ⁽¹⁾ znajduje się przegląd takich interakcji oraz ich zmniejszający lub zwiększający wpływ. Informacje te mogą pomóc w ocenie skutków w przypadku połączenia alternatywnych środków z dziedziny polityki.

Badanie MAE ⁽²⁾ zawiera użyteczne informacje na temat możliwych sposobów finansowania wdrożenia alternatywnych środków z dziedziny polityki, w tym podejścia publiczno-prywatne.

⁽¹⁾ <http://www.odyssee-mure.eu/>

⁽²⁾ <https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/finance.pdf>

DODATEK IV

ŚRODKI PODATKOWE

PODATKI OD ENERGII LUB EMISJI CO₂, W TYM ELASTYCZNOŚĆ W CELU REJESTROWANIA WRAŻLIWOŚCI POPYTU

Bez względu na to, czy państwa członkowskie stosują istniejące środki podatkowe (wdrożone przed którymkolwiek okresem objętym obowiązkiem), czy nowe środki podatkowe (wprowadzone w trakcie okresu), muszą spełniać wszystkie wymogi określone w pkt 2 lit. a) i pkt 4 załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

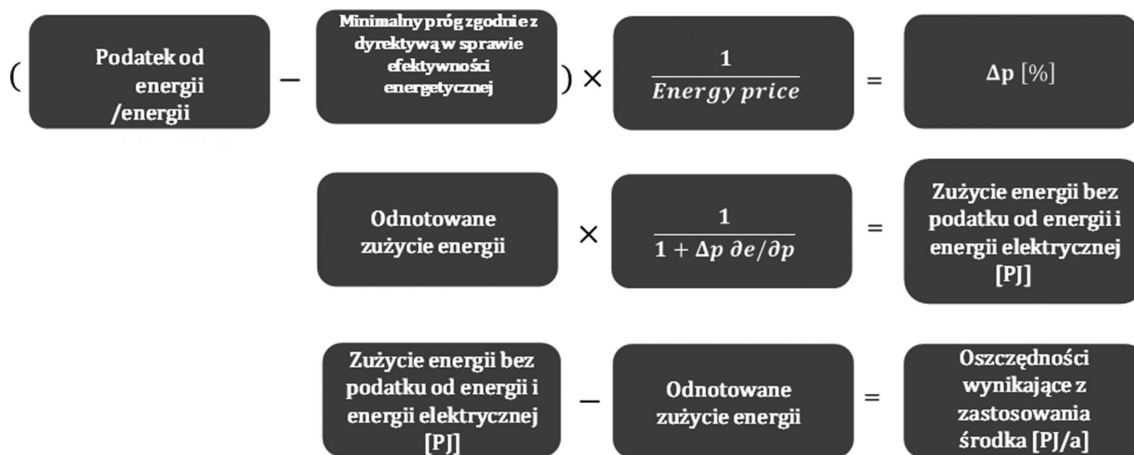
Przy obliczaniu oszczędności energii osiągniętych dzięki środkom podatkowym wdrożonym jako alternatywne środki z dziedziny polityki na podstawie art. 7b dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej powinny one rozważyć następujące kwestie:

1. Podstawowe obliczenia dla każdego roku stosowania środka podatkowego

Aby obliczyć skutki działań indywidualnych podjętych w okresie objętym obowiązkiem, państwa członkowskie muszą dokonać analizy zużycia bez podatku od energii lub emisji CO₂ (alternatywne zużycie energii).

Jak określono w pkt 4 lit. b) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej państwa członkowskie powinny stosować elastyczność cenową odzwierciedlającą reakcje popytu na energię na zmiany cen (zob. sekcja 3 poniżej). Zaleca się, aby stosować elastyczność cenową dla każdego roku w oparciu o zaobserwowane zużycie energii, w celu oszacowania alternatywnego zużycia energii, z uwzględnieniem rzeczywistych zmian procentowych cen dla użytkowników końcowych uzyskanych w wyniku zastosowania środka podatkowego (zob. sekcja 2).

Należy następnie porównać alternatywne zużycie energii z zaobserwowanym zużyciem energii w celu oszacowania zmniejszenia zużycia energii w wyniku zastosowania środka podatkowego dla każdego roku (zob. rys. poniżej):

Uwaga: Δp = zmiana ceny; $\partial e / \partial p$ = elastyczność cenowa popytu

Źródło: Europe Economics, 2016.

Jeżeli do różnych grup konsumentów końcowych lub rodzajów paliwa stosuje się różne stawki podatkowe lub zwolnienia, alternatywne zużycie energii należy obliczyć oddzielnie dla każdej z tych grup lub rodzajów.

2. Obliczanie zmian procentowych cen dla użytkowników końcowych

Różnica (lub delta) między poziomem opodatkowania w danym państwie członkowskim a minimalnymi poziomami określonymi przez prawo unijne stanowi kwalifikowalną wysokość podatku na jednostkę energii do celów obliczenia oszczędności energii. Należy dołożyć starań, aby zrozumieć i uzasadnić zakres, w jakim obciążenie podatkiem jest przekazywane na konsumenta końcowego, a także wszelkich zwolnień lub odchyleń dotyczących stawek podatkowych dla poszczególnych grup konsumentów końcowych lub rodzajów energii, biorąc pod uwagę również wszelkie oferowane równoległe dotacje.

W przypadku różnic w stawkach należy przeprowadzić oddzielne analizy dla każdej z grup i rodzajów energii. Wpływ na ceny dla konsumentów końcowych powinien być wyrażony jako zmiana procentowa w stosunku do ceny energii z uwzględnieniem podatku.

W przypadku stosowania ulgi dla gospodarstw domowych o niskich dochodach (mającej na celu złagodzenie skutków podwyższenia stawki podatku) należy oszacować ważony wzrost obciążenia podatkowego przenieszonego na konsumentów końcowych. Na przykład jeżeli wzrost cen energii wynikający z nałożenia podatku wynosi 1/kWh EUR i 30 % poszkodowanych konsumentów otrzymuje dopłatę równą 0,2/kWh EUR, ważony wzrost będzie wynosił:

$$1/\text{kWh EUR} \times 70 \% + ((1/\text{kWh EUR} - 0,2/\text{kWh EUR}) \times 30 \%) = 0,94/\text{kWh EUR}$$

Takie szacunki można przeprowadzić w drodze krajowych badań nad zmianami cen energii wywołanymi podatkami, dotacjami, zwolnieniami podatkowymi lub kosztami energii pierwotnej (paliwa) w całym przedmiotowym roku.

3. Obliczanie elastyczności cenowej

Odpowiednią elastyczność cenową szacuje się, stosując modelowanie ekonometryczne do zmiennych mających wpływ na zapotrzebowanie na energię, aby wyodrębnić wpływ zmian w dziedzinie cen energii. Aby szacunki miały odpowiednie właściwości statystyczne oraz aby wszystkie właściwe zmienne objaśniające uwzględniono w ramach modelowania, należy dysponować wystarczająco długim szeregiem czasowym (co najmniej 15–20 lat, wykorzystanym do obliczenia długoterminowej elastyczności) lub szeroką próbą państw członkowskich. W przypadku elastyczności krótkoterminowej, która odzwierciedla krótkoterminową zmianę zachowań, odpowiedni okres obserwacji wynosi od dwóch do trzech lat.

Właściwe zmienne objaśniające są uzależnione od sektora objętego środkiem podatkowym. Na przykład w sektorze mieszkaniowym model musiałby uwzględniać następujące zmienne:

- dochód (w stosownych przypadkach, w podziale na grupy regionalne lub dochodowe),
- liczba ludności,
- powierzchnia,
- rozwój technologiczny,
- autonomiczny wskaźnik poprawy efektywności energetycznej, oraz
- zapotrzebowanie na ogrzewanie i chłodzenie (za pomocą zmiennej dotyczącej temperatury).

Uwzględnienie w analizie innych środków z dziedziny polityki umożliwi ocenę potencjalnego nakładania się działań i odróżnienie ich odrębnego wpływu na osiągniętą oszczędność energii (zob. sekcja 4).

Szacowana elastyczność cenowa będzie zmieniać się z upływem czasu. W perspektywie krótkoterminowej, na początku okresu objętego obowiązkiem 2021–2030 lub w chwili wprowadzenia nowego środka z dziedziny polityki, elastyczność ta będzie mniejsza. Odzwierciedla to ograniczoną liczbę opcji (np. wyraźne środki dotyczące zachowania lub decyzje o substytucji paliw), z jakich mogą skorzystać konsumenci, kiedy przystosowują się do zmiany cen. Z czasem elastyczność staje się większa, wraz ze wzrostem liczby konsumentów podejmujących decyzje inwestycyjne na podstawie wyższych cen, które zapewniają większy zwrot z inwestycji w bardziej efektywne towary i usługi.

W odniesieniu do istniejących środków podatkowych wpływ działań na rzecz racjonalizacji zużycia energii w okresie objętym obowiązkiem należy wyodrębnić od wpływu działań podjętych we wcześniejszych okresach. W szczególności decyzje inwestycyjne podjęte w latach 2014–2020 na podstawie cen energii podniesionych w wyniku nałożenia podatku należy odjąć od oszczędności energii zgłoszonych w latach 2021–2030.

Jeżeli stawki podatkowe różnią się w zależności od rodzaju paliwa, krzyżową elastyczność cenową (mierzącą wpływ ceny na popyt na inne paliwo) należy oszacować w celu uwzględnienia substytucji rodzaju paliwa, które stało się stosunkowo droższe (z powodu opodatkowania), innymi paliwami, których cena nie uległa zmianie. Na przykład krzyżowa elastyczność cenowa mierzący reakcję oleju napędowego na zmiany ceny benzyny.

4. Pokrywanie się środków z dziedziny polityki

Elastyczność szacuje się w długich okresach, aby uwzględnić wpływ środka podatkowego i wpływ innych wcześniejszych środków z dziedziny polityki. Ponadto środki podatkowe i inne środki często się uzupełniają, na przykład programy dopłat ułatwiają konsumentom końcowym przystosowanie się do wyższych cen, a środki podatkowe sprawiają, że programy dopłat są atrakcyjniejsze dla konsumentów końcowych.

Oznacza to, że elastyczność w dłuższej perspektywie będzie uwzględniać rezultaty wspierających środków z dziedziny polityki wprowadzonych w okresie szacowania, tj. im bardziej ambitne i skuteczne pozostałe środki, tym większa będzie elastyczność.

Z uwagi na wysoki stopień pokrywania się środków podatkowych z innymi środkami z dziedziny polityki zaleca się stosowanie jednego z poniższych podejść:

- oszacowanie wpływu środka podatkowego dotyczącego energii lub CO₂ przy użyciu wyłącznie krótkoterminowej elastyczności w całym okresie objętym obowiązkiem (np. 2021–2030) oraz oszacowanie wpływu innych środków z dziedziny polityki osobno przy zastosowaniu podejścia oddolnego, lub
- oszacowanie wpływu środka podatkowego dotyczącego energii lub CO₂ przy użyciu krótkoterminowej elastyczności w 2021 r. (lub w przypadku wprowadzenia środka po 2021 r. od chwili jego wprowadzenia) oraz stopniowym przechodzeniu do elastyczności długoterminowej do 2030 r. W takim przypadku należy odjąć oszczędność energii uzyskaną dzięki innym środkom z dziedziny polityki wpływającym na zużycie energii końcowej, które podlega opodatkowaniu, ponieważ wynika z podejść oddolnych zgodnie z wymogami technicznymi zawartymi w dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej, w tym autonomicznych działań indywidualnych (zob. rys. poniżej):

Takie same podejścia można zastosować w odniesieniu do okresu objętego obowiązkiem 2014–2020.

5. Pokrywanie się z prawem Unii

- 5.1. *Pokrywanie się z normami emisji dla nowych samochodów osobowych i nowych lekkich pojazdów dostawczych (rozporządzenia (WE) nr 443/2009 i (UE) nr 510/2011)*

Wpływ środków podatkowych dotyczących energii lub CO₂ na zużycie energii przez samochody osobowe i lekkie pojazdy dostawcze można obliczyć, stosując analizę regresji, w której skorelowano ceny energii (w tym wpływ wzrostu podatku) ze sprzedażą nowych samochodów osobowych i nowych lekkich pojazdów dostawczych przekraczających minimalne unijne normy emisji. W analizie regresji należy wykorzystać wartości krajowe. W ramach krajowego badania można oszacować, jaki odsetek sprzedaży odpowiada wpływowi opodatkowania, a oszczędność energii można oszacować przy wykorzystaniu podejścia oddolnego, biorąc pod uwagę kryterium dodatkowości.

- 5.2. *Pokrywanie się z wymogami dotyczącymi wycofywania z obrotu określonych produktów związanych z energią (środki wykonawcze przewidziane w dyrektywie w sprawie ekoprojektu)*

Wpływ środków przewidzianych w dyrektywie w sprawie ekoprojektu można obliczyć, stosując analizę regresji, w której skorelowano ceny energii (w tym wpływ wzrostu podatku) ze sprzedażą produktów przekraczających minimalne normy przewidziane w dyrektywie. Przy zastosowaniu takiego podejścia opartego na szeregach czasowych można również wprowadzić zmienne zero-jedynkowe, aby zrozumieć wpływ norm dotyczących produktów na zużycie energii. W każdym razie oddolne szacowanie oszczędności energii powinno zapewnić uwzględnienie dodatkowości.

6. Wymogi dotyczące zasobów

Szacowanie elastyczności wymaga wiedzy fachowej na temat modelowania. W przypadku braku posiadających niezbędne zdolności wewnętrznych zespołów zajmujących się modelowaniem państwa członkowskie powinny zapewnić, by przeprowadzono dokładne pod względem metodologicznym i przejrzyste badania w celu przedstawienia szacunków na podstawie najnowszych i reprezentatywnych oficjalnych źródeł danych. Państwa członkowskie powinny również zapewnić, by miały dostęp do wszystkich niezbędnych danych, założeń i stosowanych metod, aby spełnić wymogi w zakresie sprawozdawczości określone w załączniku V pkt 5 lit. k).

Jeżeli dostępne dane są niewystarczające, aby przedstawić solidne szacunki elastyczności, można wykorzystać wyniki podobnych badań modelowych z określonymi grupami konsumentów końcowych lub rodzajami paliw w celu opracowania wskaźników zastępczych. Należy odpowiednio uzasadnić wybór porównywalnych szacunków, które mogą wynikać między innymi z następujących danych:

- wyniki z literatury naukowej, opublikowanej w uznanym i wzajemnie weryfikowanym czasopiśmie, w której wykorzystano najnowsze dane i modele odzwierciedlające obecny kontekst polityczny, oraz
- wyniki analizy regresji dotyczącej danego sektora w podobnym państwie członkowskim (należy przedstawić jasne uzasadnienie wyboru tego państwa członkowskiego).

Ostatecznie – wyłącznie w przypadku gdy można udokumentować, że wykorzystanie powyższych opcji jest niewykonalne – w stosownych przypadkach wyniki z jednego sektora można zastosować do innych sektorów. Również w tym przypadku należy przedstawić jasne uzasadnienie.

DODATEK V

ŁAGODZENIE UBÓSTWA ENERGETYCZNEGO

ORIENTACYJNY, NIEWYCZERPUJĄCY WYKAZ PRZYKŁADÓW ŚRODKÓW Z DZIEDZINY POLITYKI ŁAGODZĄCYCH UBÓSTWO ENERGETYCZNE

Większość państw członkowskich wprowadziło polityki mające na celu łagodzenie ubóstwa energetycznego. Można je zdefiniować jako środki z dziedziny polityki odnoszące się do zużycia energii konkretnej grupy docelowej, tj. gospodarstw domowych w trudnej sytuacji, gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym lub mieszkańców mieszkań socjalnych. Środki te dzielą się na dwie grupy w zależności od ich znaczenia dla art. 7 ust. 1 i ust. 11 akapit drugi dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej:

- strategie polityki społecznej dotyczące zużycia energii – mają na celu szybkie łagodzenie skutków ubóstwa energetycznego, ale nie odnoszą się do efektywności energetycznej. Przykłady obejmują zwolnienia z płatności rachunków za energię, płatności bezpośrednie, obniżone taryfy oraz świadczenia socjalne. Takie strategie polityczne nie mają znaczenia w kontekście art. 7 ust. 11 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, zgodnie z którym kwalifikowalne są wyłącznie środki z dziedziny polityki wprowadzone w celu wypełnienia obowiązku oszczędności energii (np. za pomocą ograniczenia zużycia energii), oraz
- strategie polityczne w zakresie efektywności energetycznej dotyczące w szczególności gospodarstw domowych o niskich dochodach dzięki zastosowaniu szczególnego komponentu albo dzięki skoncentrowaniu się na tej grupie – są one istotne w kontekście art. 7 ust. 11 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, ponieważ mają na celu usunięcie barier i pobudzenie inwestycji na rzecz efektywności energetycznej oraz łagodzenie ubóstwa energetycznego.

Poniższa tabela zawiera przegląd niektórych rodzajów polityki w zakresie efektywności energetycznej dotyczącej gospodarstw domowych o niskich dochodach, które zostały już wdrożone w kilku państwach członkowskich; przykłady są orientacyjne i niewyczerpujące:

Orientacyjne przykłady polityki mającej na celu łagodzenie ubóstwa energetycznego ⁽¹⁾

Rodzaj polityki	Polityka w zakresie efektywności energetycznej dotycząca gospodarstw domowych o niskich dochodach	Państwa członkowskie ⁽²⁾
-----------------	---	-------------------------------------

Środki wprowadzone w ramach systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej (art. 7a dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej)

Instrument rynkowy	Szczególny cel związany z ubóstwem energetycznym (lub gospodarstwami domowymi o niskich dochodach) lub premia za działania wdrożone w odniesieniu do gospodarstw domowych o niskich dochodach.	AT, FR, IE, UK
--------------------	--	----------------

Środki wprowadzone w ramach alternatywnych środków z dziedziny polityki (art. 7b dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej)

Plany i instrumenty finansowe	Zachęty do renowacji nieefektywnych energetycznie budynków, np. skierowane głównie do gospodarstw domowych o niskich dochodach lub lokali mieszkalnych o najniższej klasie efektywności energetycznej (np. G i F) lub oferowanie wyższych stawek zachęt w zależności od dochodów lub kryteriów społecznych	BE, BG, CY, DE, DK, EL, ES, FR, IE, LT, LV, MT, NL, RO, SI, UK
Plany i instrumenty finansowe	Zachęty do wymiany urządzeń, np. skierowane głównie do gospodarstw domowych o niskich dochodach, lub oferowanie wyższych stawek zachęt w zależności od dochodów lub kryteriów społecznych	AT, BE, DE, HU
Zachęty podatkowe	Ulga podatkowa/obniżenie stawki podatku dochodowego, np. oferowanie wyższych stawek zachęt w zależności od dochodów lub kryteriów społecznych	EL, FR, IT

Rodzaj polityki	Polityka w zakresie efektywności energetycznej dotycząca gospodarstw domowych o niskich dochodach	Państwa członkowskie (²)
Kształcenie i edukacja	Kampanie informacyjne i centra informacji	AT, DE, FR, IE, HU, MT, SI, UK
Kształcenie i edukacja	Audyty energetyczne (³)	BE, DE, FR, IE, LV, SI

(¹) Ugarte, S. i in., *Energy efficiency for low-income households* (badanie dla Komisji Przemysłu, Badań Naukowych, 2016); [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU\(2016\)595339_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU(2016)595339_EN.pdf)

(²) Stan na połowę 2016 r.

(³) Rodzaj polityki „Kształcenie i edukacja” stanowi ogólny rodzaj polityki interwencyjnej. Rodzaj polityki w zakresie efektywności energetycznej „audyty energetyczne” jest jednym z możliwych podtypów należących do tej kategorii. Na przykład audyty energetyczne gospodarstw domowych o niskich dochodach faktycznie mają na celu udzielenie gospodarstwom informacji na temat źródeł zużycia energii i przeszkolenie ich w zakresie skutecznych możliwości optymalizacji lub ograniczenia zużycia energii. Ponadto niektóre z tych programów obejmują również szkolenie osób bezrobotnych, aby pełniły funkcję doradców energetycznych (na przykład program Caritas w Niemczech).

Polityki te wdraża się jako specyficzny element systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej oraz jako wybrane rodzaje alternatywnego środka z dziedziny polityki (²). Instrumenty finansowe obejmujące pożyczki i dotacje na renowację budynków są najbardziej rozpowszechnionymi środkami mającymi na celu promowanie efektywności energetycznej w gospodarstwach domowych o niskich dochodach. Wprowadzono również strategie polityczne związane z wymianą urządzeń oraz środki informacyjne, ale jedynie w kilku państwach członkowskich. Ponadto niektóre państwa członkowskie wprowadziły szczególne programy dotyczące audytów energetycznych ukierunkowane na gospodarstwa domowe o niskich dochodach.

Bardziej szczegółowe przykłady strategii politycznych w zakresie efektywności energetycznej dotyczących gospodarstw domowych o niskich dochodach można znaleźć w poniższych źródłach:

— Europejskie Obserwatorium Ubóstwa Energetycznego:

<https://www.energypoverty.eu/policies-measures>

— Baza danych MURE stworzona w ramach projektu ODYSSEE-MURE będącego częścią programu „Horyzont 2020”:

<http://www.measures-odyssee-mure.eu/>

— *Energy efficiency for low-income households* (badanie dla Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii Parlamentu Europejskiego):

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU\(2016\)595339_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU(2016)595339_EN.pdf)

(²) W związku z tym w tym przypadku istotne są również ogólne wyjaśnienia w dodatkach II (systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej) i III (alternatywne środki z dziedziny polityki).

DODATEK VI

OBLICZANIE OSZCZĘDNOŚCI ENERGII NA PODSTAWIE ŚRODKÓW DOTYCZĄCYCH ZACHOWANIA

„Środki dotyczące zachowania” obejmują wszelkiego rodzaju środki z dziedziny polityki lub interwencje polityczne mające na celu osiągnięcie oszczędności energii za pośrednictwem zmiany zachowania użytkowników końcowych, tj. sposobu, w jaki wykorzystują energię, produkty wykorzystujące energię (tj. urządzenia, urządzenia techniczne, pojazdy) lub systemów (np. budynki mieszkalne i niemieszkalne). Takie środki mogą obejmować doradztwo energetyczne, ukierunkowane kampanie informacyjne, publikowanie zużycia energii w czasie rzeczywistym lub informacje zwrotne, szkolenia z ekologicznego stylu jazdy, kampanie na temat oszczędności energii w pracy itp.

Środki dotyczące zachowania wymagają szczególnej oceny, ponieważ istotność zmiany w zachowaniu jest trudniejsza do udowodnienia niż na przykład wprowadzenie rozwiązania technicznego. Ponadto zmiany w zachowaniu mogą być łatwo odwracalne, dlatego określenie okresu obowiązywania środków i wielkości oszczędności w czasie jest trudniejsze.

1. Metody oceny**1.1. Badanie randomizowane z grupą kontrolną**

Aby pokonać powyższe trudności, zaleca się, by państwa członkowskie stosowały w stosownych przypadkach podejście oparte na badaniach randomizowanych z grupą kontrolną⁽¹⁾, które obejmuje gromadzenie danych na temat opomiarowanego lub monitorowanego zużycia energii przed i po interwencjach. Dzięki porównaniu zmian w zużyciu energii (przed/po) między grupą badaną i grupą kontrolną możliwe jest sprawdzenie, czy rzeczywista oszczędność energii jest zbliżona do oczekiwanej.

Zaleca się, by przed wprowadzeniem tego podejścia w pełnym zakresie przeprowadzono próby z jego wykorzystaniem, co umożliwi:

- porównanie wariantów,
- poprawę projektu i skuteczności, oraz
- dokładną ocenę wyników.

1.2. Podejście quasi-eksperymentalne

Jeżeli zastosowanie podejścia opartego na badaniu randomizowanym z grupą kontrolną nie jest możliwe, alternatywę stanowi podejście quasi-eksperymentalne⁽²⁾ polegające na porównaniu grupy badanej z grupą kontrolną. Główna różnica względem podejścia opartego na badaniu randomizowanym polega na tym, że osoby fizyczne nie są przypadkowo przypisywane do grup. W związku z tym konieczne jest kontrolowanie lub ograniczenie możliwej stronniczości doboru lub selekcji, np. za pomocą metod dopasowania. Znaczenie ma również opisywanie badań statystycznych wykorzystanych, aby zweryfikować wiarygodność i znaczenie wyników.

(1) Podejście oparte na badaniach randomizowanych z grupą kontrolną, stosowane powszechnie w naukach o zdrowiu, polega na przypadkowym przypisaniu osób fizycznych (z całej populacji docelowej) do grupy badanej lub grupy kontrolnej. Grupy badane będą objęte interwencją (badaniem) podlegającą ocenie w przeciwieństwie do grupy kontrolnej. Zakłada się, że przypadkowe przypisanie osób fizycznych zapewni ściśle warunki porównania, ponieważ jedyna istotna ze statystycznego punktu widzenia różnica między grupami jest związana z poddaniem ich badaniu. Jeżeli celem jest porównanie różnych rodzajów interwencji, można wykorzystać różne grupy badane.

Szczególowe wskazówki dotyczące podejścia opartego na badaniu randomizowanym z grupą kontrolną można znaleźć na przykład w publikacjach:

- Vine, E. i in., „Experimentation and the evaluation of energy efficiency programs”, *Energy Efficiency*, 7(4), s. 627–640, 2014;
- Frederiks, E. R., Stenner, K., Hobman, E. V., & Fischle, M., „Evaluating energy behavior change programs using randomised controlled trials: Best practice guidelines for policymakers”, *Energy research & social science*, 22, s. 147–164, 2016.

(2) Więcej informacji na temat podejścia quasi-eksperymentalnego można znaleźć na przykład w publikacjach:

- Hannigan, E., Cook, J., „Matching and VIA: quasi-experimental methods in a world of imperfect data”, *Proceedings of IEPEC 2015* (https://www.iepec.org/wp-content/uploads/2018/02/2015_hannigan_cook-1.pdf);
- Voswinkel, F., Broc, J.S., Breitschopf, B., & Schломann, B. *Evaluating net energy savings – a topical case study of the EPATEE project*, 2018, studium przypadku finansowane w ramach programu „Horyzont 2020” (https://epatee.eu/sites/default/files/files/epatee_topical_case_study_net_energy_savings.pdf).

1.3. Opomiarowanie lub monitorowanie zużycia energii

Jeżeli nie jest możliwe zastosowanie żadnego z powyższych podejść, oszczędność energii można oszacować za pomocą opomiarowania lub monitorowania zużycia energii uczestników przed interwencją i po niej. Przeprowadzenie tego podejścia jest łatwiejsze, ale wiąże się z o wiele większą niepewnością wynikającą z trudnością wyodrębnienia zmian spowodowanych interwencją od zmian spowodowanych innymi czynnikami. W związku z tym konieczne jest wyjaśnienie sposobu uwzględnienia innych czynników (np. w drodze normalizacji zużycia energii pod względem warunków pogodowych) oraz sposobu postępowania z niepewnościami (np. przez zastosowanie ostrożnych założeń).

2. Metoda obliczania wpływu na podstawie „szacowanej oszczędności energii”

Oceny, w których wykorzystuje się jedno z powyższych podejść, zapewniają wyniki, które można wykorzystać jako poziom referencyjny dla „szacowanej oszczędności” (zob. załącznik V pkt 1 lit. a)), o ile oszczędność stosuje się w odniesieniu do tego samego rodzaju interwencji (takie same warunki wdrażania) i podobnych grup docelowych. Skutki środków dotyczących zachowania mogą różnić się znacznie w zależności od rodzaju interwencji (i warunków wdrażania) oraz rodzaju grupy docelowej, w związku z czym wyników uzyskanych w przypadku danego rodzaju interwencji dotyczącej danej grupy docelowej nie można ekstrapolować na inny rodzaj interwencji lub inną grupę.

Poniżej przedstawiono przykład ogólnego wzoru obliczania wykorzystującego szacowaną oszczędność w przypadku środków dotyczących zachowania:

Łączne oszczędności energii końcowej =

$$\sum_{\text{liczba uczestników}} (\text{jednostkowe zużycie energii końcowej} \times \text{wskaźnik szacowanej oszczędności} \times \text{czynnik podwójnego liczenia})$$

Liczbę uczestników można uzyskać:

- bezpośrednio za pośrednictwem systemu monitorowania (np. jeżeli uczestnicy zapisują się do programu lub składają sprawozdania ze swoich działań), lub
- za pomocą badań całej populacji docelowej, przy czym w tym przypadku metoda kontroli wrywkowej musi wyjaśnić sposób zapewnienia, by próba była reprezentatywna, aby umożliwić ekstrapolację na całą populację.

„Jednostkowe zużycie energii końcowej” (tj. na uczestnika) można uzyskać:

- bezpośrednio z danych zgłoszonych przez uczestników (np. rachunki za energię, opomiarowanie wewnętrzne), lub
- na podstawie szacowania średniego zużycia energii na uczestnika grupy docelowej (np. na podstawie krajowych danych statystycznych lub wcześniejszych badań), przy czym w tym przypadku konieczne jest wyjaśnienie sposobu zapewnienia, by średnie zużycie energii było reprezentatywne dla zużycia energii w grupie docelowej.

„Szacowany wskaźnik oszczędności” to odsetek energii oszczędzonej oparty na wcześniejszych ocenach (zob. podejścia powyżej). Konieczne jest wyjaśnienie sposobu zapewnienia, by warunki interwencji, dla której stosuje się wskaźnik, były podobne do warunków, w których uzyskano poziom referencyjny.

„Czynnik podwójnego liczenia” (w %) ma zastosowanie, jeżeli środek z dziedziny polityki stosowany jest wielokrotnie i dotyczy tej samej grupy, przy czym nie prowadzi się bezpośredniego monitorowania uczestników. Uwzględnia on fakt, że odsetek uczestników, których dotyczy środek z dziedziny polityki, objęto tym środkiem w poprzednim okresie lub okresach (pokrywanie się skutków).

W przypadku środka z dziedziny polityki wykorzystującego ukierunkowane podejście i bezpośrednie monitorowanie uczestników (np. system szkoleń) podwójne liczenie uczestników można wykryć bezpośrednio, a zatem stosowanie czynnika podwójnego liczenia może nie być konieczne.

Podobnie jeżeli czas trwania oszczędności energii określa się jako okres między dwoma zastosowaniami środka z dziedziny polityki (np. dwie kampanie informacyjne), nie występuje ryzyko podwójnego liczenia ⁽³⁾.

⁽³⁾ Więcej informacji szczegółowych na temat okresu obowiązywania można znaleźć w dodatku VIII.

DODATEK VII

STRATEGIE POLITYCZNE DOTYCZĄCE SEKTORA TRANSPORTU, KTÓRE WYKRACZAJĄ POZA PRAWO UNII

W sektorze transportu krajowe, regionalne i lokalne strategie polityczne (poza środkami podatkowymi dotyczącymi energii/CO₂) mogą prowadzić do uzyskania oszczędności energii dzięki:

- ograniczaniu konieczności podróży,
- przejściu na bardziej energooszczędne rodzaje transportu, lub
- zwiększaniu efektywności środków transportu.

1. Środki mające na celu promowanie energooszczędnych pojazdów drogowych**1.1. Zwiększanie średniej efektywności energetycznej nowych parków samochodowych**

Środki z dziedziny polityki, które mają na celu promowanie zakupu bardziej energooszczędnych nowych pojazdów, obejmują:

- zachęty finansowe lub przepisy dotyczące zakupu elektrycznych lub innych energooszczędnych pojazdów,
- inne zachęty takie jak preferencyjne traktowanie na drogach lub dotyczące parkowania, oraz
- opodatkowanie pojazdów na podstawie emisji CO₂ lub kryteriów efektywności energetycznej.

Istnieje jednak prawdopodobieństwo, że oszczędność energii będzie ograniczać się do pojazdów nieobjętych unijnymi normami emisji, a oszczędności energii osiągnięte dzięki zamówieniom publicznym muszą być dodatkowe w stosunku do oszczędności wymaganych na podstawie zmienionej dyrektywy w sprawie ekologicznie czystych pojazdów.

Zmieniona dyrektywa w sprawie ekologicznie czystych pojazdów nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, by zamówienie publiczne określonych pojazdów transportu drogowego było zgodne z minimalnymi celami zamówienia dotyczącymi ekologicznie czystych i bezemisyjnych pojazdów w dwóch okresach odniesienia (od wejścia w życie do dnia 31 grudnia 2025 r. oraz od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2030 r.). Podczas uwzględniania oszczędności energii uzyskanej dzięki środkom z dziedziny polityki mającym na celu promowanie zamówień publicznych dotyczących bardziej energooszczędnych pojazdów państwa członkowskie będą musiały wykazać dodatkowość tych oszczędności w odniesieniu do oszczędności wynikających z wymogów określonych w dyrektywie w sprawie ekologicznie czystych pojazdów; taka sytuacja może mieć miejsce np. jeżeli środki z dziedziny polityki prowadzą do nabywania w ramach zamówień publicznych większego odsetka ekologicznie czystych pojazdów niż wymagana na podstawie dyrektywy. Biorąc pod uwagę, że minimalne cele zamówienia wynikające z dyrektywy w sprawie ekologicznie czystych pojazdów nie zostały określone w odniesieniu do poszczególnych lat, ale w odniesieniu do wieloletniego okresu, oszczędności z tego rodzaju środka należy ująć w odniesieniu do ostatniego roku każdego okresu, aby umożliwić wiarygodną ocenę ich dodatkowości oraz zapewnić elastyczność przewidzianą dla poszczególnych organów publicznych na podstawie dyrektywy w sprawie ekologicznie czystych pojazdów⁽¹⁾.

Biorąc pod uwagę, że pkt 2 lit. b) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zawiera wymóg, by oszczędności energii były dodatkowe w stosunku do tych wynikających z wdrożenia obowiązkowego prawa Unii, oraz w odniesieniu do istniejących norm emisji, państwa członkowskie muszą dokładnie ocenić obowiązujące prawo Unii, w tym rozporządzenia (WE) nr 443/2009 i (UE) nr 510/2011 oraz rozporządzenie (UE) 2019/631 (normy emisji dla nowych samochodów osobowych i dla nowych lekkich pojazdów użytkowych).

Rozporządzenia (WE) nr 443/2009 i (UE) nr 510/2011 zawierają wymóg, by producenci samochodów osobowych i lekkich pojazdów dostawczych zapewniali odpowiednio, by średni indywidualny poziom emisji CO₂ ich pojazdów nie przekraczał docelowych indywidualnych poziomów emisji określonych zgodnie z załącznikiem I do rozporządzenia lub zgodnie z odstępstwami, które przyznano takim producentom. W rozporządzeniu (UE) 2019/631 na wszystkich producentów samochodów osobowych lub lekkich pojazdów dostawczych wymóg zapewnienia, by ich średni indywidualny poziom emisji CO₂ nie przekraczał docelowych indywidualnych poziomów emisji na 2025 r. i 2030 r. ustalonych zgodnie z załącznikiem I do tego rozporządzenia lub, w przypadku przyznania producentowi odstępstwa, zgodnie z tym odstępstwem.

We wszystkich trzech rozporządzeniach umożliwiono producentom podjęcie decyzji dotyczącej sposobu osiągnięcia ich celów oraz uśrednienia emisji nowego parku samochodowego zamiast przestrzegania celów dotyczących emisji CO₂ dla każdego pojazdu. Ponadto producenci mogą tworzyć grupy w oparciu o otwarte, przejrzyste i niedyskryminacyjne zasady. Indywidualne cele producentów zastąpiono wspólnym celem, który członkowie mają osiągnąć wspólnie.

⁽¹⁾ Zob. [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2018\)614690](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2018)614690) oraz https://ec.europa.eu/transport/themes/sustainable/consultations/2016-clean-vehicles_en.

Jeżeli państwo członkowskie wprowadziło krajowe środki z dziedziny polityki, oczekuje się, że producenci dostosują swoje strategie cenowe na wszystkich rynkach UE, aby osiągnąć swoje cele na poziomie UE. Państwa członkowskie muszą wykazać, że oszczędność energii przypisana takim środkom nie zastąpiła jedynie wymaganych wysiłków producentów i doprowadziła do przekroczenia celów w latach docelowych lub właściwej trajektorii emisji między latami docelowymi (2021, 2025 i 2030). Oszczędność energii związaną z nowymi pojazdami objętymi unijnymi normami emisji można osiągnąć dzięki środkom, które zachęcają do wczesnej wymiany (zob. sekcje 1.2 i 1.3).

Oczekuje się, że przyszłe prawo Unii odnoszące się do samochodów ciężarowych będzie miało podobny wpływ na zdolność do osiągnięcia kwalifikowalnych oszczędności energii dzięki wymianie pojazdów⁽²⁾. Proponowany akt prawny nakładałby na wszystkich producentów dużych samochodów ciężarowych obowiązek zapewnienia, by ich średni indywidualny poziom emisji CO₂ nie przekraczał docelowego indywidualnego poziomu emisji począwszy od 2025 r. Proponowana zmiana przyszłego prawa Unii obejmującego pojazdy ciężkie będzie prawdopodobnie uwzględniać ustalenie celów na 2030 r. dla większych samochodów ciężarowych, mniejszych samochodów ciężarowych, autobusów i autokarów.

W przypadku pojazdów nieobjętych unijnymi normami emisji (np. motocykle, mniejsze samochody ciężarowe, autobusy, autokary (oraz do 2025 r. większe samochody ciężarowe)) roczne oszczędności można obliczyć, porównując roczne zużycie energii przez pojazdy nabyte w wyniku stosowania środka ze średnim rocznym zużyciem energii przez przeciętny dla rynku pojazd należący do tej samej klasy pojazdu (wyrażonej wielkością i napędem).

Orientacyjny przykład (klasa pojazdu nieobjęta unijnymi normami emisji):

$$TFES = \sum n_{\text{affected}} \times (FEC_{\text{average}} - FEC_{\text{affected}})$$

gdzie:

TFES = ostateczna roczna oszczędność energii (brutto);

n_{affected} = liczba pojazdów nabytych w następstwie programu;

FEC_{average} = średnie rynkowe roczne zużycie energii końcowej; oraz

FEC_{affected} = średnie roczne zużycie energii końcowej pojazdów nabytych w następstwie programu.

1.2. Zwiększanie tempa zastępowania mniej energooszczędnych pojazdów w parkach bardziej energooszczędnymi pojazdami

Środki z dziedziny polityki, które prowadzą do zwiększenia tempa upowszechniania bardziej energooszczędnych pojazdów, obejmują programy złomowania pojazdów i środki z dziedziny polityki dotyczące wymiany parku pojazdów. Inne środki, które zachęcają do upowszechniania bardziej energooszczędnych pojazdów (zob. sekcja 1.1), mogą prowadzić do przyspieszenia zakupów, np. w przypadku gdy zachęty finansowe są ograniczone czasowo.

W pkt 2 lit. f) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wyjaśniono, że środki z dziedziny polityki, które przyspieszają upowszechnianie się bardziej efektywnych energetycznie pojazdów, można zgłosić w całości pod warunkiem wykazania, że upowszechnienie ma miejsce przed upływem przewidywanego średniego cyklu życia [...] pojazdu bądź przed upływem zwykłego terminu wymiany [...] pojazdu.

W związku z tym obliczenie oszczędności energii należy dzielić na dwa etapy:

- (i) obliczanie całych oszczędności (w odniesieniu do liczby lat do upływu normalnego cyklu życia starego pojazdu lub normalnego terminu wymiany pojazdu); oraz
- (ii) w odniesieniu do pozostałego cyklu życia nowego pojazdu po upływie przewidywanego cyklu życia lub po upływie zwykłego terminu wymiany starego pojazdu, obliczanie oszczędności z uwzględnieniem dodatkowości.

⁽²⁾ Zob. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1071_en.htm

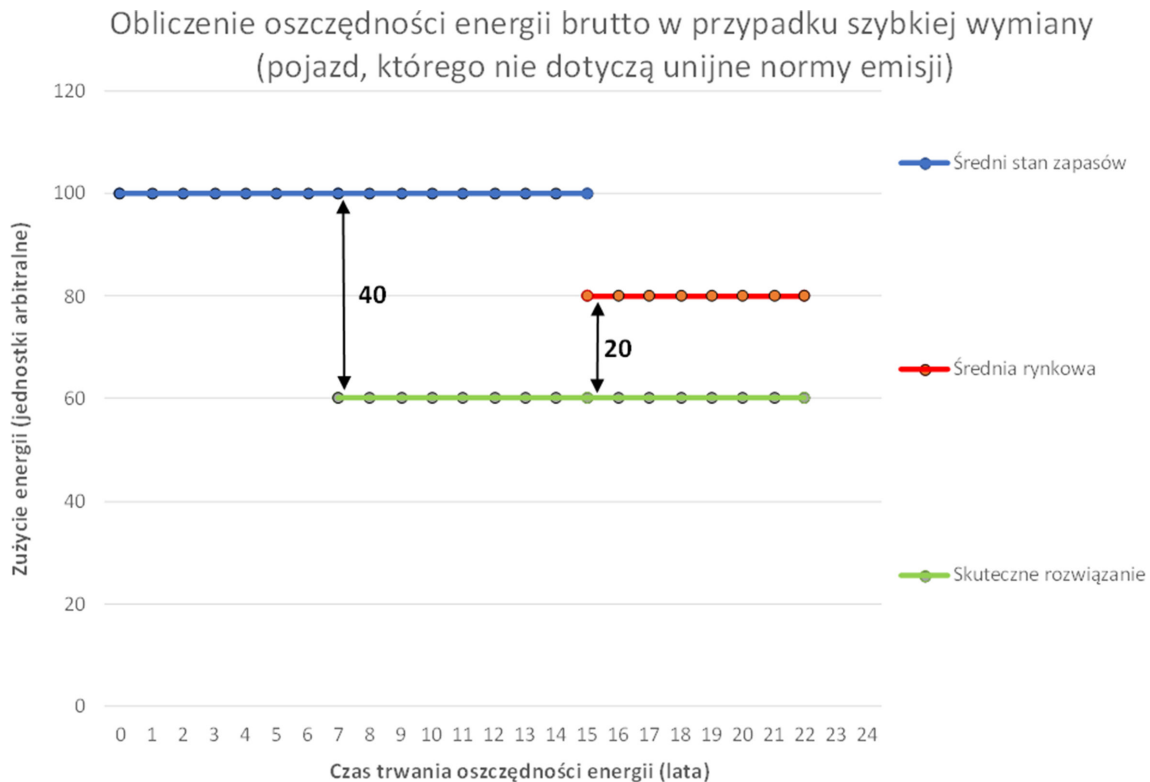
Oczekuje się, że wymiana najmniej energooszczędnych pojazdów o najdłuższym przewidywanym średnim cyklu życia przyniesie największą oszczędność energii. Państwa członkowskie powinny opisać w swoich krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu metodę wykorzystaną, aby oszacować średni cykl życia, oraz podstawę ustalenia takiej metody, w tym badania mające na celu zapewnienie prawidłowości metodologii. W tym zakresie państwa członkowskie mogą przedstawić dowody dotyczące przewidywanego średniego cyklu życia pojazdów, których dotyczą strategie polityczne przyspieszające upowszechnienie się bardziej energooszczędnych pojazdów, np. dane statystyczne na temat złomowania pojazdów. Jeżeli strategie dotyczą pojazdów, których wiek przekracza przewidywany średni cykl życia, konieczne może być przeprowadzenie badań, aby określić ich przewidywany średni cykl życia.

Orientacyjny przykład obliczeń dotyczący obliczania oszczędności energii wynikającej z wczesnej wymiany (pojazd nieobjęty unijnymi normami emisji)

Poniższy rysunek przedstawia przykładowe obliczenie oszczędności energii (w ustalonych jednostkach) w przypadku wczesnej wymiany pojazdu nieobjętego unijnymi normami emisji (np. motocykl) zaliczanego do klasy rynku masowego o przewidywanym cyklu życia równym 15 lat.

Przewiduje się, że przeciętny pojazd tej klasy stanowiący część zasobów zużywa 100 jednostek oraz zostanie zastąpiony na koniec roku siódmego (tj. wymiana pojazdu zostaje przyspieszona o osiem lat). Przewiduje się, że średnie rynkowe zużycie referencyjne średniej rynkowej wynosi 80 jednostek, a zużycie w przypadku rozwiązania energooszczędnego wynosi 60 jednostek. Dodatkowa oszczędność energii wynosi zatem $(100 - 60) \times 8 + (80 - 60) \times 7 = 460$ jednostek.

W tym przykładzie z powodu braku danych na temat faktycznego zużycia wymienionych pojazdów jako punkt odniesienia na potrzeby obliczeń oszczędności w ciągu pierwszych ośmiu lat można wykorzystać średnie zużycie pojazdów stanowiących część zasobów; średnie rynkowe zużycie referencyjne średniej rynkowej w przypadku dokonania zakupu w celu wymiany uznaje się za punkt odniesienia na potrzeby obliczenia oszczędności energii w odniesieniu do pozostałego przewidywanego cyklu życia pojazdu zastępczego.

W przypadku nowych samochodów osobowych i lekkich pojazdów dostawczych objętych unijnymi normami emisji w następstwie wdrożenia rozporządzeń (WE) nr 443/2009, (UE) nr 510/2011 i (UE) 2019/631 zużycie energii związane ze średnimi emisjami CO₂ w roku zakupu należy wykorzystać jako wartość odniesienia w przypadku pojazdów zastępczych. Odpowiada to za efekt kompensowania wysiłków, jakie producenci musieliby podjąć, aby osiągnąć wiążące cele wymagane zgodnie z załącznikiem V pkt 2 lit. b), który stanowi, że oszczędności energii są dodatkowe w stosunku do tych wynikających z wdrożenia obowiązkowego prawa Unii.

Przyszłe prawo Unii odnoszące się do samochodów ciężarowych może mieć podobny wpływ na zdolność do osiągnięcia kwalifikowalnych oszczędności energii dzięki wymianie pojazdów⁽³⁾.

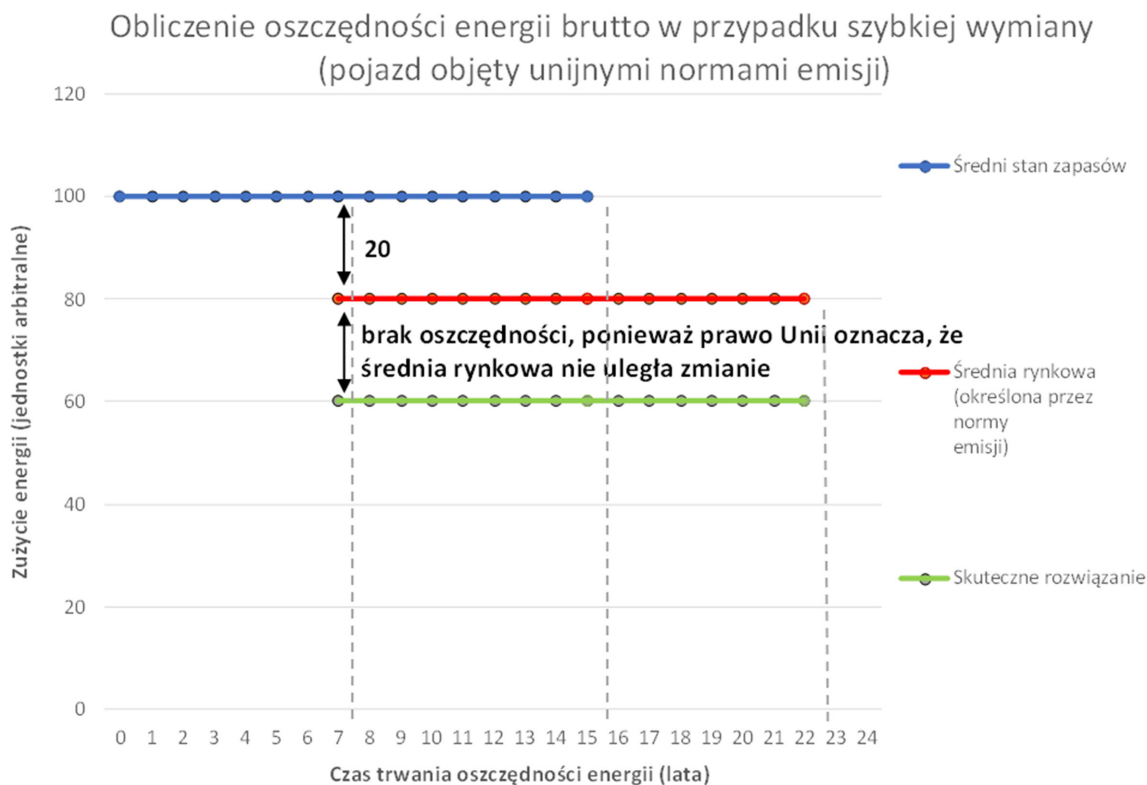
⁽³⁾ Zob. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1071_en.htm

Przykład obliczenia oszczędności energii wynikającej z wczesnej wymiany (pojazdy objęte unijnymi normami emisji)

Poniższy rysunek przedstawia obliczenia oszczędności energii (w ustalonych jednostkach) w przypadku wczesnej wymiany pojazdu objętego unijnymi normami emisji (np. samochód osobowy) z klasy rynku masowego o przewidywanym cyklu życia równym 15 lat. Przewiduje się, że przeciętny pojazd tej klasy stanowiący część zasobów zużywa 100 jednostek oraz zostanie zastąpiony na koniec roku siódmego (tj. wymiana pojazdu zostaje przyspieszona o osiem lat).

Przewiduje się, że średnie rynkowe zużycie referencyjne wynosi 80 jednostek, a zużycie w przypadku rozwiązania energooszczędnego wynosi 60 jednostek. Jednak z powodu efektu wyrównawczego prawa Unii kwalifikowalna jest jedynie oszczędność energii z wczesnego okresu wymiany, którą należy obliczać w odniesieniu do średniej rynkowej, a nie do pojazdu zastępczego. Dodatkowe oszczędności wynoszą zatem $(100 - 80) \times 8 = 160$ jednostek.

W przypadku wszystkich środków z dziedziny polityki przyspieszających upowszechnienie bardziej energooszczędnych rozwiązań należy przedstawić dowody potwierdzające, że wymienione pojazdy nie są ponownie wprowadzane na rynek wtórny, aby zapewnić, by oszczędność energii nie została zniesiona z powodu dodatkowego zużycia energii przez pojazdy nieefektywne.

1.3. Zwiększanie efektywności energetycznej istniejących pojazdów

Środki z dziedziny polityki, które prowadzą do osiągnięcia następujących celów, mogą przyczynić się do uzyskania oszczędności energii dzięki ograniczeniu zużycia energii na pasażerokilometr/tonokilometr:

- zwiększenie efektywności istniejących pojazdów (np. dzięki zachęcaniu do stosowania bardziej energooszczędnych opon lub smarów zapewniających oszczędność energii),
- poprawa infrastruktury transportowej oraz funkcjonowania systemu transportu (np. poprzez ograniczenie zagęszczenia ruchu),
- zwiększenie średnich obciążeń (np. dzięki zachęcaniu do car-sharingu lub logistyce dotyczącej towarów), oraz
- wpływ na zachowanie kierowców (np. przez obniżenie dozwolonej maksymalnej prędkości lub przez kampanie promujące ekologiczny styl jazdy).

Aby obliczyć oszczędność energii wynikającą z tych środków, należy dokonać szacunków liczby uczestników, których dotyczą (np. pojazdy, kierowcy, pasażerowie lub tony towaru), wraz z oczekiwanymi oszczędnościami na uczestnika oraz trwałością wpływu środków z upływem czasu.

Orientacyjny przykład odnoszący się do kampanii promującej ekologiczny styl jazdy

$$TFES = \sum n_{\text{affected}} \times FEC_{\text{average}} \times Sawar \times (1 - Et) \times (1 - Pt)$$

gdzie:

TFES = ostateczna roczna oszczędność energii (brutto);

n_{affected} = liczba uczestników przeszkolonych w wyniku przeprowadzenia programu;

FEC_{average} = średnie roczne zużycie energii końcowej;

Sawar = % oszczędności na uczestnika programu;

Et = % poprawy technologii nowego pojazdu, która sprawia, że zużycie energii jest w mniejszym stopniu zależne od nawyków kierowców (np. hamowanie rekuperacyjne w pojazdach elektrycznych), i która wzrasta z czasem; oraz

Pt = % zmniejszenia wpływu szkolenia na uczestnika po zakończeniu szkolenia (czynnik spadku wartości, który wzrasta z czasem).

2. Ograniczenie konieczności podróżowania lub przejście na bardziej efektywne rodzaje transportu

Środki z dziedziny polityki stworzone, aby ograniczyć konieczność podróżowania lub przejść na bardziej efektywne rodzaje transportu, mogą obejmować:

- inwestycje w infrastrukturę transportową (np. koleje, autobusy, promy, pasy ruchu dla autobusów, pasy ruchu dla rowerów, przekształcanie w strefy dla pieszych), aby zapewnić więcej możliwości, m.in.:
  - zintegrowane krzyżowe systemy komunikacji zbiorowej,
  - rower i hulajnogi publiczne, które zapewniają podróżującym możliwość przemieszczania się „od drzwi do drzwi”,
  - transport pasażerski i towarowy,
  - zachęcanie do pracy zdalnej, oraz
  - koleje dużej prędkości, które stanowią alternatywę dla lotnictwa krótkodystansowego,
- instrumenty podatkowe takie jak dotacje dla transportu zbiorowego,
- opłaty drogowe na podstawie stopnia zagęszczenia ruchu lub emisji CO₂,
- reforma istniejących przepisów lub środków podatkowych, np. za pośrednictwem zintegrowanego zagospodarowania terenu, aby sprzyjać rozwojowi w pobliżu infrastruktury transportu publicznego, oraz
- zmiana przepisów dotyczących samochodów służbowych lub przepisów podatkowych, aby zapewnić pracownikom alternatywę dla ponoszenia kosztów transportu zbiorowego lub przejazdów rowerem.

Orientacyjny przykład obliczenia oszczędności energii wynikającej z pobierania opłat z tytułu zatorów komunikacyjnych

Jeżeli miasto wprowadza opłatę z tytułu zatorów komunikacyjnych, oszczędność energii można obliczyć, porównując oczekiwane zużycie energii przez wolumen ruchu w przypadku braku opłaty za zużycie energii przez wolumen ruchu po wprowadzeniu środka. Dane na temat wolumenu ruchu można gromadzić za pośrednictwem infrastruktury pobierania opłat.

Państwa członkowskie będą musiały uwzględnić skutki kompensacji wynikające np. ze wzrostu wykorzystania transportu publicznego, zmian w transporcie poza strefą zagęszczonego ruchu i zmian zużycia energii wynikających ze zmian w strumieniu ruchu.

DODATEK VIII

OKRES OBOWIĄZYWANIA ŚRODKÓW I TEMPO ZMNIEJSZANIA SIĘ OSZCZĘDNOŚCI W TYM OKRESIE

Państwa członkowskie powinny najpierw rozróżnić wymogi, które należy wziąć pod uwagę:

- okres obowiązywania środka, oraz
- tempo zmniejszania się oszczędności energii w danym okresie objętym obowiązkiem.

1. Okres obowiązywania środków

Do celów załącznika V pkt 2 lit. i) państwa członkowskie mogą stosować orientacyjne wartości dotyczące okresu obowiązywania dla rodzaju środka z dziedziny polityki przedstawione w niewyczerpującym wykazie w tabeli poniżej⁽¹⁾. Państwa członkowskie mogą również stosować inne wartości, ale w każdym przypadku muszą opisać w swoich zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu okresy obowiązywania stosowane w odniesieniu do rodzaju środka oraz sposób ich obliczania lub na czym się opierają⁽²⁾.

Orientacyjny czas trwania oszczędności energii w podziale na rodzaj środka

Rodzaj działania (w rozbiściu na odnośne sektory)	Orientacyjny czas trwania (lata)
BUDYNKI	
Energooszczędne budownictwo	> 25
Izolacja przegród zewnętrznych (mur szczelinowy, mur pełny, poddasze, dach, podłoga)	> 25
Okna/oszklenie	> 25
Izolacja rur z gorącą wodą	20
Nowy/zmodernizowany system ciepłowniczy	20
Ekrany grzejnikowe (materiał izolacyjny umieszczony między grzejnikiem a ścianą w celu odbijania ciepła do wnętrza pomieszczenia)	18
Wysokosprawne kotły (< 30 kW)	20
Układy odzysku ciepła	17
Pompa ciepła	10 (powietrze-powietrze); 15 (powietrze-woda); 25 (geotermalna)
Pompa cyrkulacyjna (dystrybucja ciepła)	10
Energooszczędna żarówka (LED)	15

⁽¹⁾ Źródła wykorzystane, aby ustalić te orientacyjne wartości:

- CWA 15693:2007, *Saving lifetimes of energy efficiency improvement measures in bottom-up calculations*, porozumienie robocze CEN, kwiecień 2007;
- Komisja Europejska, *Preliminary draft excerpt — Recommendations on measurement and verification methods in the framework of Directive 2006/32/EC on energy end-use efficiency and energy services*, 2010 (niepublikowane).

⁽²⁾ Zob. pkt 5 lit. h) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Rodzaj działania (w rozbiciu na odnośne sektory)	Orientacyjny czas trwania (lata)
Oprawa oświetleniowa z systemami balastów (jednostki oświetleniowe z dedykowanymi energooszczędnymi elementami wyposażenia lamp)	15
Energooszczędne urządzenia chłodnicze	15
Energooszczędne urządzenia wykorzystujące wodę	12
Krany oszczędzające ciepłą wodę z ogranicznikami przepływu	15
Zbiornik ciepłej wody z izolacją	15
Energooszczędny agregat chłodniczy lub klimatyzator	10
Wyrównanie hydrauliczne dystrybucji energii cieplnej (w przypadku centralnych systemów ciepłowniczych)	10
Kontrola ogrzewania	5
Uszczelnianie (materiał wypełniający szczeliny między drzwiami, okami itp., aby zwiększyć szczelność budynków)	5
Elektroniczne dobra konsumpcyjne	3
USŁUGI	
Energooszczędne budownictwo	> 25
Izolacja przegród zewnętrznych (mur szczelinowy, mur pełny, poddasze, dach, podłoga)	> 25
Okna/oszklenie	> 25
Kotły (> 30 kW)	25
Pompy ciepła	10 (powietrze-powietrze); 15 (powietrze-woda); 25 (geotermalna)
Układy odzysku ciepła	17
Energooszczędne klimatyzatory centralne i agregaty chłodnicze	17
Energooszczędne systemy wentylacji	15
Publiczne systemy oświetlenia/systemy oświetlenia ulic	13
Nowe/odnowione oświetlenie biur	12
Chłodzenie komercyjne	8
Sterowniki oświetlenia wykrywające ruch	10
Energooszczędne urządzenia biurowe	3
Systemy zarządzania energią (por. ISO 50001)	2
TRANSPORT	
Energooszczędne pojazdy	(100 000 km) (*)

Rodzaj działania (w rozbiciu na odnośne sektory)	Orientacyjny czas trwania (lata)
Opony o niskim oporze do samochodów osobowych	(50 000 km) (*)
Opony o niskim oporze do samochodów ciężarowych	(100 000 km) (*)
Burty do samochodów ciężarowych (poprawa aerodynamiki pojazdów ciężarowych)	(50 000 km) (*)
Kontrola ciśnienia w oponach samochodów ciężarowych (automatyczne mierniki monitorujące ciśnienie w oponach)	(50 000 km) (*)
Dodatki paliwowe	2
Zmiana środków transportu	2

(*) Potrzebne są dane na temat średnich pokonywanych dystansów.

Rodzaj czynności	Orientacyjny czas trwania oszczędności energii (lata)
PRZEMYSŁ	
Kogeneracja (CHP)	10
Odzysk ciepła odpadowego	10
Energooszczędne instalacje sprężonego powietrza	10
Energooszczędne silniki elektryczne/układy bezstopniowej regulacji obrotów	8
Energooszczędne układy pompowania	10
Energooszczędny system wentylacji	10
Systemy zarządzania energią (por. ISO 50001)	2

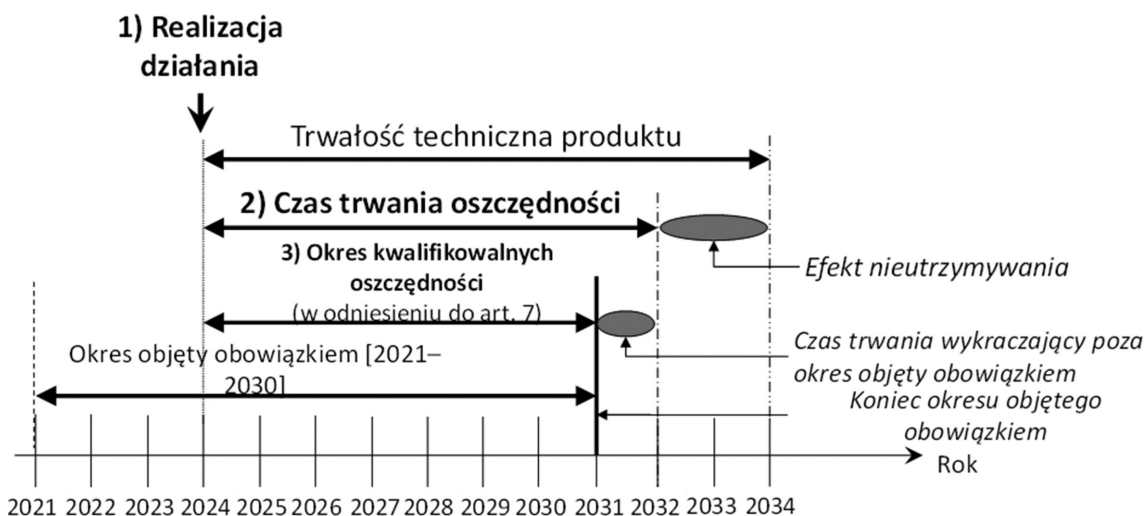
W stosownych przypadkach charakterystyka energetyczna wymienionych powyżej rodzajów działania indywidualnego powinna przekraczać minimalny poziom wymagany na podstawie obowiązującego prawa Unii, np. pkt 2 lit. c) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

„Orientacyjny czas trwania oszczędności energii” oznacza okres, w którym działanie zostało wprowadzone i jest realizowane. Okres ten może być krótszy niż techniczny cykl życia (określony przez producenta) z powodu efektu nieutrzymania (np. wycofania lub zużycia produktu), co może mieć zastosowanie w szczególności:

- do indywidualnych działań związanych z zachowaniem,
- w przypadku występowania problemów związanych z jakością lub utrzymaniem wprowadzonego produktu lub działania indywidualnego, oraz
- w sektorach działalności o niepewnych cyklach koniunkturalnych (np. sklepy, które zamykają się kilka lat po otwarciu).

Podczas obliczania łącznej oszczędności energii zgodnie z art. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej należy wziąć pod uwagę również kwalifikowalny okres oszczędności energii. Oznacza to, że w obliczeniach można uwzględnić tylko oszczędności osiągnięte w odpowiednim okresie objętym obowiązkiem (począwszy od rozpoczęcia wdrażania działania indywidualnego do zakończenia okresu objętego obowiązkiem).

Jeżeli chodzi o środki dotyczące zachowania, państwa członkowskie mogą przyjąć domyślnie, że zastosowany okres obowiązywania równa się czasowi trwania interwencji promującej zachowania energooszczędne. Państwa członkowskie mogą zgłosić inną wartość, ale w każdym przypadku muszą opisać w swoich zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu stosowane okresy obowiązywania i sposób ich obliczania lub na czym się opierają⁽³⁾.

2. Tempo zmniejszania się oszczędności energii w danym okresie objętym obowiązkiem

2.1. Uwagi ogólne

Poza obowiązkiem uwzględnienia okresu obowiązywania każdego środka w pkt 2 lit. i) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej nałożono na państwa członkowskie obowiązek wzięcia pod uwagę tempa zmniejszania się oszczędności energii z upływem czasu. W trakcie tego działania państwa członkowskie powinny uwzględnić:

- liczbę lat, w których działania indywidualne przynosiły skutki (tj. uwzględnianie okresu obowiązywania),
- moment, w którym działanie indywidualne było/będzie wdrożone po raz pierwszy,
- czas trwania okresu objętego obowiązkiem, oraz
- w stosownych przypadkach zamiar skorzystania z opcji określonych w art. 7 ust. 4 lub 8 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

Ogólnie rzecz biorąc, ocena tempa, w jakim oszczędności zmniejszają się w czasie, musi uwzględniać czas trwania okresów objętych obowiązkiem. Jeżeli nie występuje zamiar skorzystania z opcji określonych w art. 7 ust. 4 lit. d), e) lub g) lub ust. 8 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, maksymalny okres obowiązywania wynosi:

- siedem lat w przypadku pierwszego okresu objętego obowiązkiem (2014–2020), oraz
- dziesięć lat w przypadku drugiego (2021–2030) i kolejnych okresów objętych obowiązkiem.

Jeżeli państwa członkowskie przewidują skorzystanie z tych opcji, maksymalny okres obowiązywania może wynosić do 22 lat (zob. tabela poniżej):

Przykład	Okres, w którym wdrożono nowe działania	Oszczędności osiągnięte w:	Okres objęty obowiązkiem, w odniesieniu do którego stosuje się oszczędności	Warunki
1	1.1.2014–31.12.2020	2014–2020	2014–2020	Brak szczególnego warunku

⁽³⁾ Zob. załącznik V pkt 5 lit. h).

Przykład	Okres, w którym wdrożono nowe działania	Oszczędności osiągnięte w:	Okres objęty obowiązkiem, w odniesieniu do którego stosuje się oszczędności	Warunki
2	1.1.2021–31.12.2030	2021–2030	2021–2030	Brak szczególnego warunku
3	po 31.12.2008–31.12.2013	2011–2013	2014–2020	Zob. art. 7 ust. 8
4	po 31.12.2008–31.12.2013	2014–2020	2014–2020	Zob. art. 7 ust. 4 lit. d) + ograniczenia określone w art. 7 ust. 5
5	po 31.12.2008–31.12.2013	2021–2030	2021–2030	Zob. art. 7 ust. 4 lit. d) + ograniczenia określone w art. 7 ust. 5
6	1.1.2014–31.12.2020	2014–2020	2021–2030	Zob. art. 7 ust. 4 lit. g) + ograniczenia określone w art. 7 ust. 5
7	1.1.2018–31.12.2020	2021–2030	2021–2030	Zob. art. 7 ust. 4 lit. e) + ograniczenia określone w art. 7 ust. 5

Tylko przykłady 4, 5 i 7 powyżej mogą dotyczyć okresów obowiązywania dłuższych niż 10 lat. Należy również zauważyć, że art. 7 ust. 5 ogranicza korzystanie z tych opcji do maksimum:

- 25 % oszczędności zaliczonych na poczet okresu objętego obowiązkiem 2014–2020 (przykład 4), lub
- 30 % oszczędności obliczonych zgodnie z art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej na okres objęty obowiązkiem tj. lata 2021–2030 (przykłady 5 i 7).

W każdym przypadku państwa członkowskie muszą opisać w swoich zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu stosowane okresy obowiązywania środków i sposób ich obliczania lub na czym się opierają (*).

2.2. Trwałość oszczędności energii

Ponadto oszczędności energii zmieniają się w czasie – głównie ze względu na dwa rodzaje czynników:

- pogorszenie wydajności działań indywidualnych (które należy porównać z ewentualnym pogorszeniem, jakie miałyby miejsce w scenariuszu odniesienia), oraz
- zmiany w warunkach stosowania (np. wolumen produkcji).

Podstawa dowodowa dla tempa, w jakim zmniejszają się oszczędności z upływem czasu, jest ograniczona. Pogorszenie wydajności może być jeszcze bardziej dotkliwie z powodu złej lub niskiej jakości i utrzymania lub nieefektywnych zachowań. Może to mieć znaczenie, jeżeli przepisy dotyczące jakości i utrzymania, np. pkt 2 lit. g) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej lub art. 14 i 15 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (przeгляд systemów ogrzewania i systemów klimatyzacji), są wprowadzane w życie. Podobnie systemy zarządzania energią umożliwiają wykrywanie i szybką korektę nieoczekiwanego nadmiernego zużycia energii lub innych usterek, zmniejszając tym samym ryzyko spadku oszczędności energii wraz z upływem czasu.

Uproszczone podejście mogłoby polegać na ustaleniu domyślnej stopy spadku (równoważnej technicznemu współczynnikowi dyskontowemu). W przypadkach, w których egzekwowanie przepisów dotyczących jakości i utrzymania może być uzasadnione, stopa ta mogłaby być ustalona na niskim, a nawet zerowym poziomie, o ile jest to uzasadnione, i nie można wykazać istotnego spadku oszczędności energii w odpowiednim okresie objętym obowiązkiem.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działania indywidualne, których okres obowiązywania jest krótszy niż 10 lat – zwłaszcza działania niskokosztowe, co do których istnieje prawdopodobieństwo, że będą podlegały zmniejszeniu pod względem oszczędności energii w okresie objętym obowiązkiem.

(*) Zob. załącznik V pkt 5 lit. h).

Podobnie jak w kontekście okresu obowiązywania środka, środki dotyczące zachowania stanowią szczególny przypadek, ponieważ stopień, w jakim energooszczędne zachowania są stosowane, można łatwo zmienić w czasie. Zaleca się zatem, aby państwa członkowskie zbadały rzeczywiste skutki zastosowania środków dotyczących zachowania ⁽⁵⁾.

3. Metody badania okresu obowiązywania i trwałości oszczędności

W związku z obowiązkiem powiadamiania określonym w pkt 5 lit. h) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zachęca się państwa członkowskie, w miarę możliwości, do wprowadzenia rozwiązań pomiarowych w celu zwiększenia wiedzy na temat zmian w zakresie oszczędności energii w czasie.

Przykłady metod badania czasu trwania, utrzymania i pogorszenia wydajności zostały pokrótce przedstawione w poniższej tabeli:

Rodzaj metody	Uwzględnione kwestie	Uwagi
Weryfikacja instalacji na miejscu	Czas trwania/utrzymanie	Kwestie związane z kontrolą wrywkową (wielkość + straty prób lub ich spójność wraz z upływem czasu): osiągnięcie statystycznie istotnych wyników (chyba że monitorowanie zostało przeprowadzone w wielu celach) może być kosztowne Kwestie prawne (dostęp do miejsc kilka lat później)
Pomiar i testy na miejscu	Pogorszenie wydajności	Kwestie związane z kontrolą wrywkową (ale mogą być wykorzystywane do ukierunkowanych weryfikacji); kosztowne (chyba że zostało to już zrobione dla innych celów, np. zarządzania jakością lub nadzoru rynku) Nie zawsze jest to technicznie możliwe
Badania laboratoryjne	Pogorszenie wydajności	Kosztowne (ale mogą występować synergie, np. między państwami, z nadzorem rynku itp.) Trudno jest odzwierciedlić rzeczywiste warunki stosowania (lub symulować starzenie się)
Badania/wywiady	Czas trwania/utrzymanie Pogorszenie wydajności	Mniej kosztowne Odpowiednie w zależności od rodzaju działania Kwestia wiarygodności danych deklaracyjnych (konieczność starannego sporządzenia kwestionariusza)
Analiza rozliczeniowa	Utrzymanie Pogorszenie wydajności	Trudno jest znaleźć odpowiednią grupę kontrolną (w razie potrzeby) Trudno jest uzyskać wystarczająco długą serię czasową Potrzeba gromadzenia danych uzupełniających w celu przeanalizowania zmian w zużyciu energii Kosztowna (chyba że uczestnicy przekazują dane w ramach działania)
Analiza porównawcza i przegląd literatury wtórnej	Czas trwania/utrzymanie Pogorszenie wydajności	Poleganie na dostępnych danych Może pomóc w budowaniu konsensusu Może pomóc w określeniu, które kwestie wymagają dalszego dochodzenia

⁽⁵⁾ Zob. również dodatek VI zawierający dalsze propozycje w sprawie środków dotyczących zachowania.

Rodzaj metody	Uwzględnione kwestie	Uwagi
Modelowanie zapasów	Czas trwania/utrzymanie	Dane dotyczące sprzedaży (potrzebne do oszacowania stopy odnowienia) często są kosztowne Alternatywnym źródłem danych mogą być organy zajmujące się zbieraniem/recyklingiem odpadów (nie dotyczy wszystkich rodzajów działań)

DODATEK IX

KRYTERIA WYKAZYWANIA ISTOTNOŚCI

Zgodnie z pkt 5 lit. g) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej i pkt 4 lit. d) załącznika III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną państwa członkowskie są zobowiązane do zgłaszania metody obliczeniowej, w tym sprecyzowania:

- w jaki sposób ustaliły one dodatkowość i istotność, oraz
- jakie metody i poziomy referencyjne zastosowały do oszczędności szacowanych i skalowanych.

Bez uszczerbku dla dokonanej przez Komisję oceny planowanych lub istniejących środków z dziedziny polityki, poniższa niewyłączna lista kryteriów mogłaby pomóc państwom członkowskim w ustaleniu metody dokumentowania istotności. Powinny one ocenić w odniesieniu do każdego środka, czy jedno z kryteriów lub ich kombinacja kwalifikuje się do pomocy.

1. Przykłady kryteriów dokumentowania istotności (system zobowiązujący do efektywności energetycznej)

- Kryteria stosowane w celu zatwierdzenia lub odrzucenia kwalifikowalności wkładów zgłoszonych przez strony zobowiązane (lub inne strony uprawnione do ubiegania się o oszczędności) oraz sposób ich weryfikacji

Orientacyjny przykład

Zdefiniowane wcześniej rodzaje kwalifikowalnego wkładu (np. pomoc finansowa, ukierunkowane doradztwo energetyczne, wsparcie techniczne na opracowanie lub realizację działań) oraz odpowiednie wymogi (np. minimalna stawka zachęty, próg czasu spłaty, minimalna treść doradztwa energetycznego); podpisana umowa z odbiorcą na realizację projektu, opłacone faktury i dokumentacja projektu.

- Kryteria stosowane w celu zatwierdzenia lub odrzucenia ważności wkładów na zgłoszone działania, w oparciu o warunki, w jakich zostały one zgłoszone, oraz sposób ich weryfikacji

Orientacyjny przykład

Wymóg uzgodnienia wkładu z beneficjentem przed rozpoczęciem działania (oraz odpowiednie rodzaje dowodów np. standardowe oświadczenie wypełnione i podpisane przez beneficjenta).

W przypadkach, w których pośrednicy kontaktują się z beneficjentami końcowymi, wymóg, aby umowy lub porozumienia obejmujące cały łańcuch od stron zobowiązanych (lub innych stron, które mogą zgłaszać oszczędności) do beneficjentów końcowych obowiązywały przed rozpoczęciem działania (i odpowiednie rodzaje dowodów).

- Kryteria stosowane w celu uniknięcia podwójnego liczenia zgłoszonych działań i związanych z nimi oszczędności energii oraz sposób ich weryfikacji.

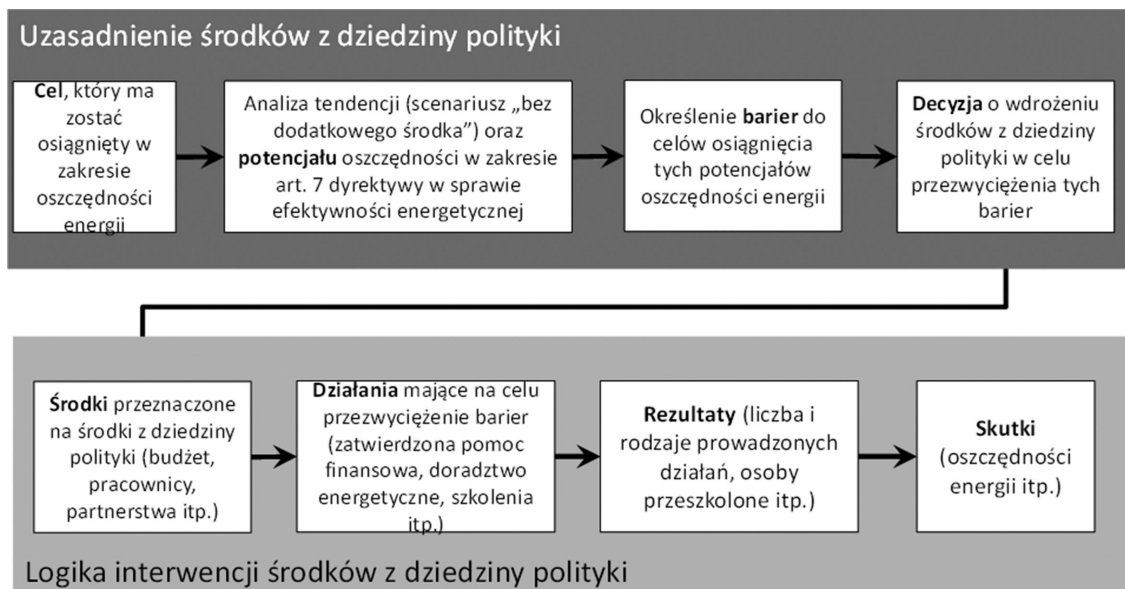
Orientacyjny przykład

Wymóg, aby beneficjenci końcowi wyrazili zgodę na zgłaszanie oszczędności energii w ich imieniu tylko raz dla danego działania (i odpowiedniego rodzaju dowodu).

Wymóg wprowadzenia szczegółów każdego działania do internetowej bazy danych umożliwiającej zautomatyzowane kontrole powielania np. standardowy formularz oświadczenia wypełniony i podpisany przez beneficjenta.

2. Przykłady kryteriów dokumentowania istotności (alternatywne środki z dziedziny polityki)

Istotność środka alternatywnego powinna być udokumentowana przynajmniej poprzez wyjaśnienie oczekiwanego łańcucha przyczynowego od momentu wprowadzenia środka do instalacji lub realizacji działań przez grupę docelową (grupy docelowe). Podstawowy, ogólny opis przesłanek i logiki interwencji w zakresie polityki efektywności energetycznej w kontekście art. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej przedstawiono na poniższym rysunku:

Łańcuch przyczynowy niekoniecznie jest liniowy i może obejmować kilka ścieżek przyczynowych lub powodować związki przyczynowo-skutkowe.

Zestaw instrumentów służących lepszemu stanowieniu prawa⁽¹⁾ zawiera opis logiki interwencji. W przypadku gdy państwo członkowskie zidentyfikuje bariery, powinno wyjaśnić, w jaki sposób środek z dziedziny polityki ma je przezwyciężyć w praktyce⁽²⁾. Dalsze wytyczne dotyczące opracowywania środków i analizowania barier można znaleźć w sprawozdaniu końcowym projektu Inteligentna Energia dla Europy AID-EE⁽³⁾.

Do celów art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej państwa członkowskie mogłyby rozważyć następującą, niewyczerpującą listę pytań w celu wykazania istotności. Na przykład, jeżeli stosuje się zachęty finansowe, wyjaśnienie logiki interwencji mogłoby obejmować wstępną analizę przeprowadzoną w celu opracowania zachęt finansowych, wyjaśnienia wyboru rodzaju (dotacje, pożyczki uprzywilejowane, gwarancje finansowe itp.) oraz poziomu zachęt (stopa dotacji, stopa oprocentowania pożyczek itp.).

Przykład orientacyjny i niewyczerpujący:

- jakie jest uzasadnienie dla środka z dziedziny polityki? W szczególności, jakie bariery (na drodze do osiągnięcia oszczędności energii) ma pokonać?
- jakie są możliwe interakcje z innymi środkami z dziedziny polityki?
- jakie są cele operacyjne środka?
- jakich (jakościowych lub ilościowych) zmian oczekuje się w wyniku wdrożenia środka?

⁽¹⁾ Zestaw instrumentów służących lepszemu stanowieniu prawa, Komisja Europejska; https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox-46_en

⁽²⁾ Więcej szczegółów na temat logiki interwencji oraz sposobu jej planowania i analizowania można znaleźć w narzędziu #46, sekcja 3.3 w Zestawie instrumentów służących lepszemu stanowieniu prawa.

⁽³⁾ „Aktywne wdrażanie europejskiej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej”; https://ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/sites/iee-projects/files/projects/documents/aid-ee_guidelines_en.pdf

- w jaki sposób środek doprowadzi do tych zmian (pod względem jakościowym, w jaki sposób środek ma prowadzić do zmian w odniesieniu do docelowych barier)?
- jakie środki wykonujący organ publiczny (oraz w stosownych przypadkach jego strona uprawniona) zaangażował w realizację środka (budżet, personel, sprzęt itp.)
- kto i w jaki sposób ma być zaangażowany we wdrażanie polityki (np. partnerstwa, pośrednicy/pośrednie podmioty, grupy docelowe)?
- jakich działań oczekuje się w związku z wprowadzeniem środka (np. pomoc finansowa, doradztwo energetyczne, szkolenia)? jakich wyników się oczekuje (np. wprowadzone działania, przeszkolone osoby)?

Ponadto państwa członkowskie mogłyby rozważyć ocenę *ex post* środka z dziedziny polityki oraz gromadzenie danych w celu oceny założeń przyjętych w logice interwencji co do jego skutków.

W odniesieniu do szczególnej kwestii oddzielenia skutków danego środka od skutków innych środków z dziedziny polityki ukierunkowanych na te same grupy lub rodzaje działań, istnieją dwa przypadki ogólne:

- państwo członkowskie postanawia zgłosić tylko jeden środek z dziedziny polityki na (pod)sektor – w tym przypadku wystarczające może być udokumentowanie logiki interwencji w odniesieniu do tego środka oraz analiza jego skutków; lub
- państwo członkowskie postanawia zgłosić kilka środków z dziedziny polityki, które mogą się pokrywać – w tym przypadku musi wyjaśnić jak uniknąć podwójnego liczenia.

3. Przykłady kryteriów dokumentowania istotności działań strony uczestniczącej, strony uprawnionej lub wykonującego organu publicznego

Dobrowolne umowy

Chociaż wdrożenie dobrowolnych umów można zasadniczo uznać za wystarczające do wykazania istotności, można ustanowić szczególne kryteria zapewniające, aby porozumienia te faktycznie pociągały za sobą istotne zaangażowanie stron uczestniczących.

Kryteria te mogą odnosić się np. do:

- wykazu kwalifikowalnych działań lub kryteriów kwalifikowalności dotyczących działań zgłaszanych przez strony uczestniczące,
- wymogu posiadania przez strony uczestniczące systemu zarządzania energią,
- wdrożenia odpowiednich procedur monitorowania i weryfikacji, oraz
- kar lub wyłączeń w przypadku naruszenia itp. ⁽⁴⁾.

Informacje i doradztwo energetyczne

Świadczenia usług doradztwa na dużą skalę przez dostawców usług energetycznych na rzecz użytkowników końcowych energii nie można na ogół uznać za wystarczające do wykazania istotnego zaangażowania. Takie środki często składają się jedynie z pewnego rodzaju informacji zwrotnych (np. przekazywanych za pośrednictwem stron internetowych) na temat tego, w jaki sposób użytkownicy końcowi mogą zmniejszyć ilości zużywanej przez siebie energii.

Biorąc pod uwagę dużą różnorodność działań indywidualnych, które można zasadniczo ukierunkować za pomocą pojedynczych środków, wysoki stopień niepewności wpływający na szacunkowe dane dotyczące związanych z tym oszczędności energii oraz ograniczoną skalę oszczędności ⁽⁵⁾, działania na miejscu lub pewien rodzaj zachęt gospodarczych są zasadniczo konieczne, aby zapewnić rzeczywistą realizację znacznej liczby działań i rzeczywiste istotne zaangażowanie stron uczestniczących, stron uprawnionych lub wykonujących organów publicznych. Podobne względy mają zastosowanie w kontekście kampanii informacyjnych.

⁽⁴⁾ W kontekście dobrowolnych umów między producentami przemysłowymi (np. lodówek) należy ustanowić odpowiednie protokoły, np. dotyczące okresowej weryfikacji charakterystyki energetycznej produktów przez strony trzecie oraz można przewidzieć kary, w przypadku gdy zweryfikowana charakterystyka energetyczna jest niższa od deklarowanej charakterystyki itp.

⁽⁵⁾ W przypadku gospodarstw domowych z literatury wynika, że oszczędności energii, jakich można się spodziewać dzięki temu rodzajowi środka, mogą osiągnąć 2–3 % całkowitego zużycia energii, zgodnie z szacunkami *ex ante* (Gaffney, K., 2015, *Obliczanie oszczędności energii dzięki środkom związanym z informowaniem i doradztwem w zakresie efektywności energetycznej*, prezentacja podczas warsztatów na temat wspólnych metod i zasad obliczania wpływu systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej lub innych środków z dziedziny polityki na mocy art. 7; <http://iet.jrc.ec.europa.eu/energyefficiency/node/9080>).

Poniższy wyczerpujący wykaz kryteriów można brać pod uwagę przy ustalaniu metody wykazywania istotności tych rodzajów środków:

- odpowiedzi/informacje zwrotne dotyczące badania tematycznego (liczba rzeczywistych respondentów),
- udział docelowych odbiorców w warsztatach tematycznych/seminariach, użytkowników/osób odwiedzających platformę/aplikację internetową, lub
- konsumenci otrzymujący porady w wyspecjalizowanym punkcie kompleksowej obsługi (dotyczące remontów itp.), zarejestrowani w bazie danych (odniesienie do konkretnego pytania, np. gdzie uzyskać kredyt, jak sporządzić wnioski o dotację, informacje na temat certyfikowanych przedsiębiorstw budowlanych itp.)⁽⁶⁾.

—

⁽⁶⁾ Zob. również dodatek VI.

DODATEK X

Obliczanie oszczędności dzięki środkom propagującym instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej i innych technologii grzewczych na budynkach lub w budynkach

1. Oszczędności dzięki środkom propagującym instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej

Zgodnie z sekcją 7.5 środki propagujące instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej na budynkach lub w budynkach mogą być kwalifikowalne do zrealizowania oszczędności energii wymaganych zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, pod warunkiem że prowadzą do weryfikowalnych i wymiernych lub możliwych do oszacowania oszczędności energii.

Poniższe przykłady pokazują, w jaki sposób można obliczyć oszczędności zgodnie z pkt 2 lit. e) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej. Dane liczbowe mają charakter orientacyjny i nie przedstawiają wartości rzeczywistych. Zostały one wybrane w celu zilustrowania logiki obliczeń.

1.1. Wymiana starego kotła olejowego na nowy

	Zapotrzebowanie na ciepło	Sprawność konwersji	Końcowe zapotrzebowanie na energię ⁽¹⁾	Oszczędność energii końcowej w stosunku do starego kotła ⁽²⁾	Oszczędność energii końcowej w stosunku do minimalnej energooszczędności ⁽³⁾
Status quo ante					
Kocioł opalany olejem	10 000 kWh	0,77	12 987 kWh		
Kocioł opalany paliwem kopalnym o minimalnej energooszczędności ⁽⁴⁾	10 000 kWh	0,86	11 628 kWh		
Opcje w zakresie efektywności energetycznej					
1) kocioł kondensacyjny opalany gazem	10 000 kWh	0,975	10 526 kWh	2 731 kWh	1 371 kWh
2) Pakiet kolektor słoneczny/ kocioł gazowy	10 000 kWh		10 474 kWh	2 731 kWh	1 371 kWh
Instalacja słoneczno-termiczna	1 000 kWh	1	1 000 kWh		
Kocioł kondensacyjny opalany gazem	9 000 kWh	0,95	9 474 kWh		

⁽¹⁾ Zapotrzebowanie na ciepło podzielone przez założoną sprawność konwersji.

⁽²⁾ Różnica między końcowym zapotrzebowaniem na energię w opcji *status quo ante* a końcowym zapotrzebowaniem na energię w opcji oszczędności. Obliczenia dotyczące oszczędności energii końcowej można znaleźć również w wyjaśnieniach dotyczących zasady dodatkowości.

⁽³⁾ Różnica między końcowym zapotrzebowaniem na energię dla kotła o minimalnej energooszczędności a końcowym zapotrzebowaniem na energię w opcji oszczędności. Obliczenia dotyczące oszczędności energii końcowej można znaleźć również w wyjaśnieniach dotyczących zasady dodatkowości.

⁽⁴⁾ Na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) nr 813/2013 z dnia 2 sierpnia 2013 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla ogrzewaczy pomieszczeń i ogrzewaczy wielofunkcyjnych (Dz.U. L 239 z 6.9.2013, s. 136).

1.2. Wymiana starego kotła olejowego na nowy kocioł na biomasę

	Zapotrzebowanie na ciepło	Sprawność konwersji	Końcowe zapotrzebowanie na energię ⁽¹⁾	Oszczędność energii końcowej w stosunku do starego kotła ⁽²⁾	Oszczędność energii końcowej w stosunku do minimalnej energooszczędności ⁽³⁾
Status quo ante					
Kocioł opalany olejem	10 000 kWh	0,77	12 987 kWh		
Norma minimalna					
Kocioł opalany biomasą o minimalnej energooszczędności ⁽⁴⁾	10 000 kWh	0,75	13 333 kWh		
Opcje w zakresie efektywności energetycznej					
1) Kocioł na biomasę (najlepsza technologia dostępna na rynku, szacowana na podstawie katalogów produktów/systemów certyfikacji)	10 000 kWh	0,92	10 870 kWh	2 117 kWh	2 464 kWh

⁽¹⁾ Zapotrzebowanie na ciepło podzielone przez założoną sprawność konwersji.

⁽²⁾ Różnica między końcowym zapotrzebowaniem na energię w opcji *status quo ante* a końcowym zapotrzebowaniem na energię w opcji oszczędności.

⁽³⁾ Różnica między końcowym zapotrzebowaniem na energię dla kotła o minimalnej energooszczędności a końcowym zapotrzebowaniem na energię w opcji oszczędności.

⁽⁴⁾ Na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe (Dz.U. L 193 z 21.7.2015, s. 100).

1.3. Wymiana grzejnika elektrycznego z pompą ciepła

	Zapotrzebowanie na ciepło	Sprawność konwersji	Końcowe zapotrzebowanie na energię ⁽¹⁾	Oszczędność energii końcowej w stosunku do starego kotła ⁽²⁾	Oszczędność energii końcowej w stosunku do minimalnej energooszczędności ⁽³⁾
Status quo ante					
Kocioł opalany olejem	10 000 kWh	0,77	12 987 kWh		
Norma minimalna					
Norma minimalna dotycząca pompy ciepła ⁽⁴⁾	10 000 kWh	3,1	3 225 kWh	9 762 kWh	0
Opcje w zakresie efektywności energetycznej					
1) Pompa ciepła	10 000 kWh	3,5	2 857 kWh	10 130 kWh	368 kWh

⁽¹⁾ Zapotrzebowanie na ciepło podzielone przez założoną sprawność konwersji.

⁽²⁾ Różnica między końcowym zapotrzebowaniem na energię w opcji *status quo ante* a końcowym zapotrzebowaniem na energię w opcji oszczędności.

⁽³⁾ Różnica między końcowym zapotrzebowaniem na energię dla kotła o minimalnej energooszczędności a końcowym zapotrzebowaniem na energię w opcji oszczędności.

⁽⁴⁾ Na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189.

1.4. Instalacja fotowoltaiczna

			Końcowe zapotrzebowanie na energię ⁽¹⁾	Oszczędność energii końcowej ⁽²⁾
Status quo ante				
Energia elektryczna z sieci	3 500 kWh		3 500 kWh	
Opcja w zakresie efektywności energetycznej				
Instalacja fotowoltaiczna	3 500 kWh		3 500 kWh	0 kWh

⁽¹⁾ Zapotrzebowanie na energię elektryczną podzielone przez zakładaną sprawność konwersji.

⁽²⁾ Różnica między końcowym zapotrzebowaniem na energię w opcji *status quo ante* a końcowym zapotrzebowaniem na energię w opcji oszczędności.

Przykład pokazuje, że energia elektryczna z instalacji fotowoltaicznej jest rozliczana jako energia końcowa dostarczana do budynku w celu zaspokojenia końcowego zapotrzebowania na energię budynku.

2. Oszczędności dzięki środkom propagującym instalację jednostek mikrogeneracji

Instalowane na miejscu jednostki kogeneracji mogą mieć znaczenie dla wymaganej ilości oszczędności energii zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, jeżeli zużywają mniej energii niż instalacja, którą zastępują. Całkowita sprawność systemu produktów kogeneracji (tj. energii elektrycznej i użytecznej mocy cieplnej) w oparciu o zużyte paliwo musiałaby być większa niż w przypadku wymienianej instalacji grzewczej.

Chociaż kogeneracja może generować znaczne oszczędności energii pierwotnej (w zależności od koszyka energii elektrycznej), jej potencjał w zakresie zmniejszenia zużycia energii końcowej jest mniejszy. Pod względem energii końcowej energia elektryczna ma taką samą wartość jak paliwa kopalne lub odnawialne źródła energii.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, jak pokazano poniżej, można uwzględniać w obliczeniach jedynie ostateczne oszczędności wynikające z przyrostu wydajności systemu używanego na miejscu:

Przykład

Zakładając że:

- przypadek referencyjny dotyczy kotła olejowego o sprawności termicznej (η_{ta} , energii cieplnej) 0,77 (sprawność w stosunku do wartości opałowej);
- ponieważ kogeneracja również wytwarza energię elektryczną, w scenariuszu podstawowym do budynku trzeba będzie dostarczyć taką samą ilość energii elektrycznej;
- przypadek kogeneracji dotyczy elektrociepłowni o sprawności η_{ta} , energii cieplnej = 0,70 i η_{te} , energii elektrycznej = 0,30;
- dostarczone ciepło wynosi 10 000 kWh, energii cieplnej

Aby obliczyć całkowite oszczędności, musimy najpierw obliczyć ilość energii elektrycznej wytworzonej przez elektrociepłownię. W pierwszej kolejności oblicza się ilość paliwa kopalnego wykorzystywanego przez elektrociepłownię, dzieląc otrzymane ciepło przez efektywność cieplną zakładu. Na tej podstawie można określić ilość produkowanej energii elektrycznej.

Przypadek kogeneracji:

10 000 kWh, energii cieplnej/ η_{ta} , energii cieplnej = 14 285 kWh, gaz

14 285 kWh, gaz $\times$ η_{te} , energii elektrycznej = 4 285 kWh, energii elektrycznej

Łącznie do budynku dostarcza się 14 285 kWh energii końcowej (cały gaz ziemny).

W przypadku scenariusza podstawowego obliczenia są inne. Ilość gazu czerpie się z efektywności cieplnej i ciepła dostarczonego przez kocioł:

Scenariusz podstawowy:

10 000 kWh, energii cieplnej/eta, energii cieplnej = 12 987 kWh, gaz

Ponadto 4 285 kWh energii elektrycznej musi zostać dostarczone z sieci do budynku.

Łącznie do budynku dostarcza się 17 273 kWh energii końcowej (gaz ziemny i energia elektryczna).

W tym przykładzie zainstalowanie systemu CHP pozwoliłoby zaoszczędzić 2 988 kWh energii końcowej.

—

DODATEK XI

ZASADA DODATKOWOŚCI

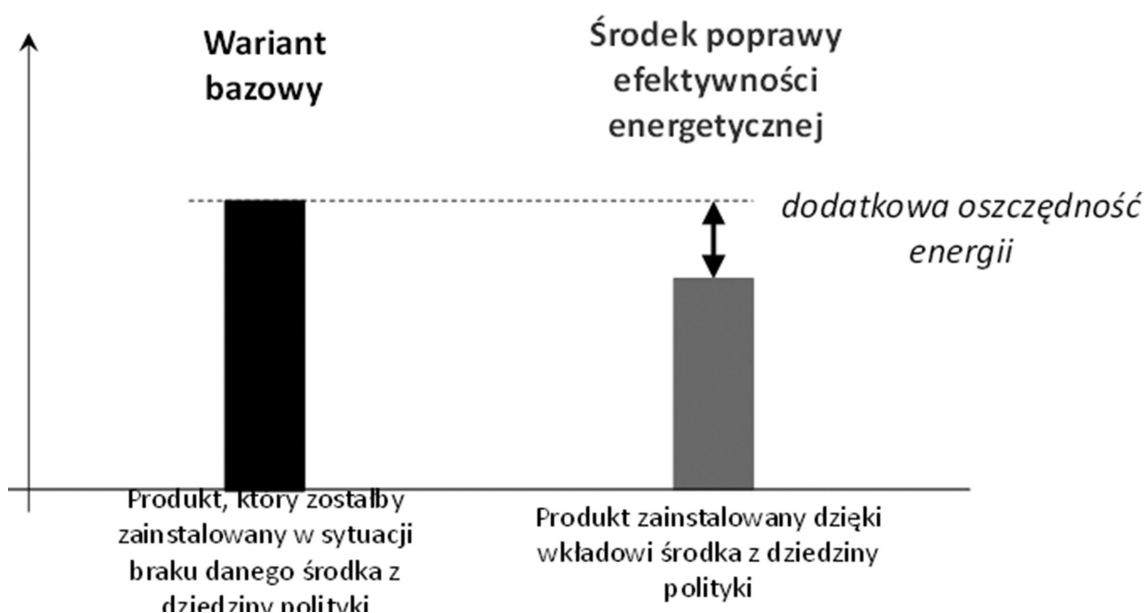
Pkt 2 lit. a) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej

Należy wykazać, że oszczędności są dodatkowe w stosunku do tych, które uzyskano by tak czy inaczej bez działania stron zobowiązanych, uczestniczących lub uprawnionych lub wykonujących organów publicznych. W celu określenia oszczędności, które można zgłosić jako dodatkowe, państwa członkowskie uwzględniają, jak zmieniłoby się zużycie energii i zapotrzebowanie na energię w przypadku braku danego środka z dziedziny polityki, przez wzięcie pod uwagę co najmniej następujących czynników: tendencje dotyczące zużycia energii, zmiany zachowań odbiorców, postęp techniczny i zmiany spowodowane innymi środkami wdrażanymi na poziomie unijnym i krajowym.

Aby określić, jak zmieniłoby się zużycie energii i zapotrzebowanie na energię w przypadku braku środka z dziedziny polityki, ważne jest dokonanie oceny produktu, który zostałby zainstalowany, np. poprzez:

- przyjęcie za punkt odniesienia średniego rynkowego zużycia energii przez produkty,
- analizę tendencji w zakresie zużycia energii; oraz
- przeprowadzanie badań poprzez porównywanie odpowiedzi uczestników i grup kontrolnych).

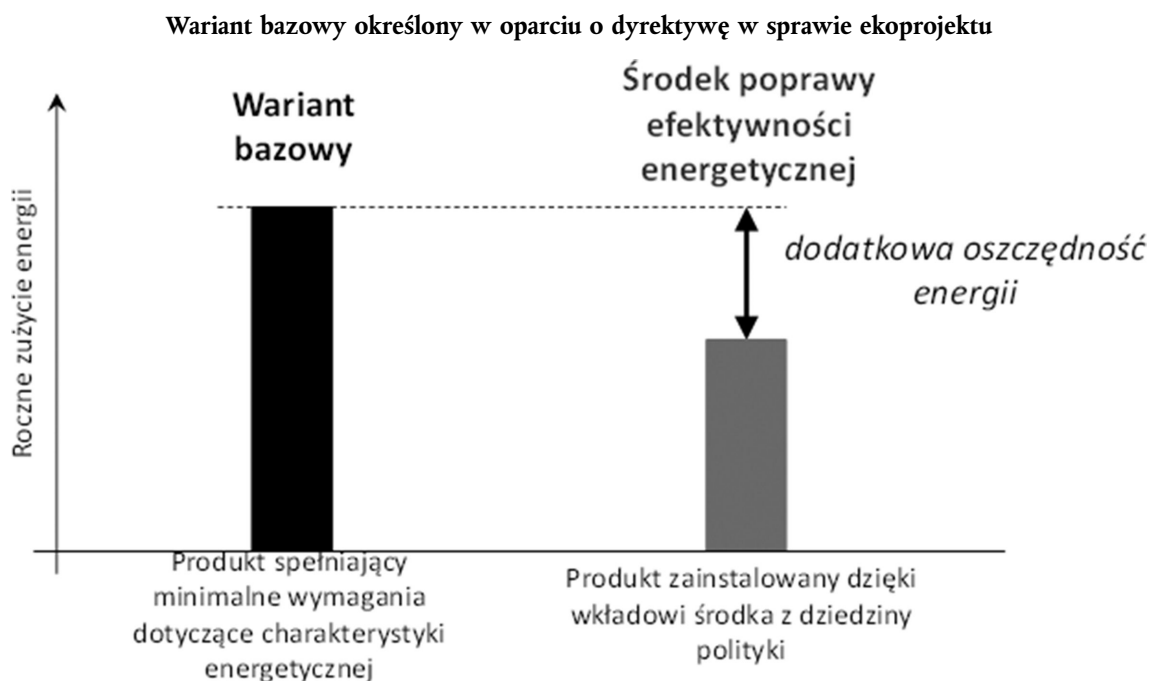
W ten sposób powstaje wariant bazowy widoczny poniżej:

Uwagi ogólne dotyczące wariantu bazowego w celu obliczenia dodatkowych oszczędności energii

W załączniku V pkt 2 lit. b) wyjaśniono, że „oszczędności wynikające z wdrożenia obowiązkowych przepisów Unii uznaje się za oszczędności, które miałyby miejsce tak czy inaczej”. W załączniku V pkt 2 lit. c) wskazano m.in., że minimalne wymogi określone w rozporządzeniach (WE) nr 443/2009 i (UE) nr 510/2011 (dla nowych samochodów osobowych i nowych lekkich samochodów dostawczych) oraz środki wykonawcze w ramach dyrektywy w sprawie ekoprojektu dla produktów związanych z energią należy uwzględnić w wariantcie bazowym do celów obliczania oszczędności energii.

Na przykład wariant bazowy dotyczący oszczędności energii pochodzącej z instalacji produktów związanych z energią objętych dyrektywą w sprawie ekoprojektu (np. systemy ciepłownicze) powinien być co najmniej równoważny minimalnym wymaganiom dotyczącym charakterystyki energetycznej określonym w odpowiedniej dyrektywie obowiązującej w momencie prowadzenia danego działania indywidualnego. Jeżeli odpowiednie wymagania minimalne na podstawie prawa Unii zostaną zmienione, zrewidowane lub zaktualizowane, należy to uwzględnić przy rewizji wariantu bazowego.

Na poniższym rysunku przedstawiono taki wariant bazowy, zdefiniowany jako zużycie energii przez produkt o charakterystyce energetycznej odpowiadającej minimalnym wymaganiom określonym w dyrektywie w sprawie ekoprojektu:

W praktyce wymagania mogłyby mieć zastosowanie do rocznego zużycia energii przez produkt lub do innych wskaźników efektywności energetycznej (np. efektywności kotła). Można odpowiednio ustalić wariant bazowy np. poprzez uwzględnienie wymogów dotyczących efektywności kotła, w połączeniu z innymi danymi w celu obliczenia zapotrzebowania na ciepło, które kocioł będzie musiał spełnić.

Dane te mogą:

- dotyczyć konkretnego budynku, w którym zainstalowany jest nowy kocioł (np. przy wykorzystaniu danych ze świadectw charakterystyki energetycznej lub audytów energetycznych), lub
- mogą stanowić średnie wartości reprezentatywne dla zasobu budynków, którego dotyczy środek z dziedziny polityki (np. przy wykorzystaniu zakładanych oszczędności).

Państwa członkowskie powinny również uwzględnić informacje dotyczące każdej kategorii produktów, przedstawione na stronie internetowej Komisji ⁽¹⁾.

Załącznik V pkt 2 lit. a) odnosi się do dodatkowych czynników, które należy uwzględnić w wariantcie bazowym, takich jak:

- zmiany zachowań konsumentów wraz z upływem czasu,
- postęp technologiczny, oraz
- skutki innych środków z dziedziny polityki krajowej, które zostały już wdrożone i nadal mają wpływ na zużycie energii, w tym ewentualne nakładanie się innych strategii politycznych zgłoszonych na mocy art. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

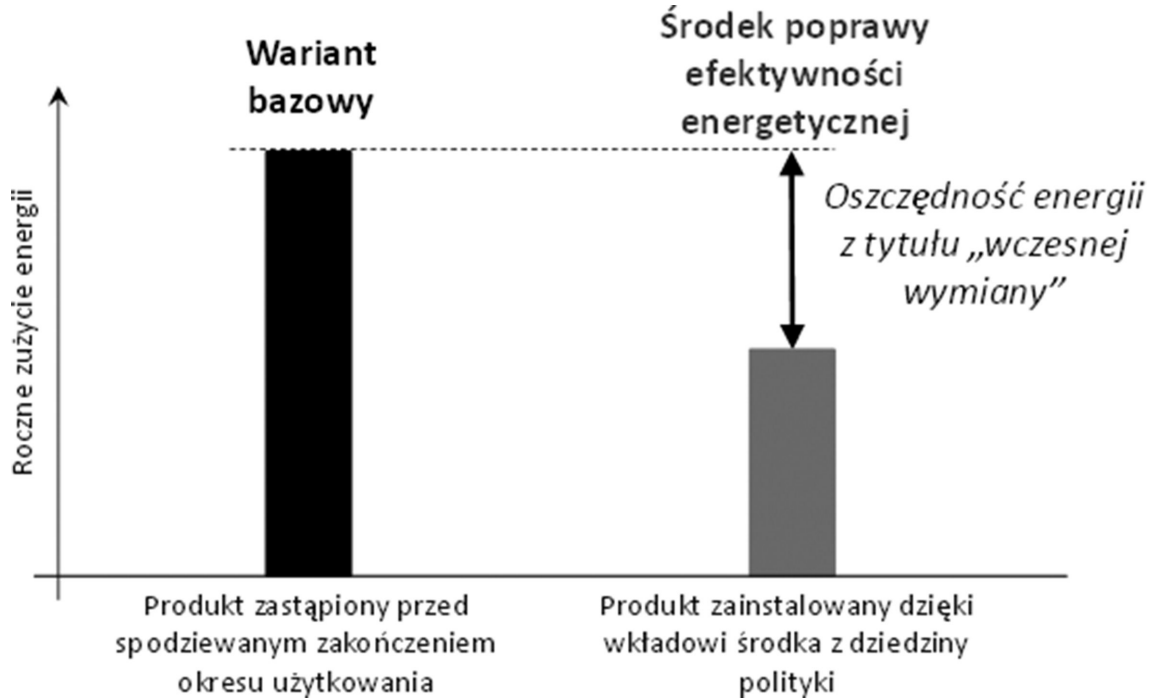
Aby uniknąć podwójnego liczenia, art. 7 ust. 12 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej stanowi, że państwa członkowskie wykazują, że w przypadkach gdy ma miejsce nakładanie się oddziaływania różnych środków z dziedziny polityki lub indywidualnych działań, oszczędność energii nie jest zaliczana podwójnie.

Mówiąc ogólniej, wariant bazowy powinien uwzględniać, jeżeli to możliwe, założenia (wskaźnik renowacji bez zastosowania środka z dziedziny polityki, zmiana średniego wieku parku samochodowego, okres użytkowania istniejących kotłów itp.) zgodnie z krajową strategią na rzecz efektywności energetycznej lub podobnymi ramami politycznymi. Podobnie, przy zgłaszaniu szeregu środków z dziedziny polityki państwa członkowskie powinny zapewnić spójność założeń przyjętych do określenia wariantów bazowych.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/energy-efficient-products_en

W pkt 2 lit. f) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej omówiono konkretny przypadek środków z dziedziny polityki, które przyspieszają upowszechnianie się bardziej efektywnych energetycznie produktów i pojazdów. W tym kontekście, w przypadku gdy można wykazać wczesną wymianę produktu lub pojazdu, wariantem bazowym może być zużycie energii przez zastąpiony produkt lub pojazd (zob. rys. poniżej):

Wariant podstawowy dla szczególnego przypadku wczesnej wymiany

Ten konkretny przypadek dotyczy jedynie „okresu wczesnej wymiany”, tj. między instalacją nowego sprzętu a końcem średniego okresu użytkowania wymienianego sprzętu.

W odniesieniu do pozostałego okresu użytkowania nowego sprzętu należy zastosować wariant bazowy w celu obliczenia dodatkowej oszczędności energii. Prowadzi to do wariantu bazowego podzielonego na etapy, jak pokazano poniżej:

Etapy wariantu bazowego dla szczególnego przypadku wczesnej wymiany

W tym przykładzie istniejący sprzęt wymieniono trzy lata przed zakończeniem oczekiwanego cyklu życia. Te trzy lata odpowiadają wczesnemu okresowi wymiany. Przewidywany cykl życia nowego sprzętu wynosi osiem lat. W związku z tym, dla pozostałych pięciu lat wariant bazowy w odniesieniu do obliczania dodatkowej oszczędności energii ustala się w sposób objaśniony powyżej.

Alternatywą dla wariantu bazowego podzielonego na etapy mogłoby być obliczenie ważonej oszczędności energii zastosowanej do całego okresu obowiązywania działania. Nie może to prowadzić do zgłaszania oszczędności energii przekraczających wariant bazowy podzielony na etapy. Należy również wyjaśnić sposób obliczania ważonej oszczędności energii.

W przypadku odstępstwa od wymogu dodatkowości w odniesieniu do istniejących budynków (pkt 2 lit. b) załącznika V do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej) za wariant bazowy można przyjąć sytuację sprzed renowacji budynku. Państwa członkowskie mogą korzystać z:

- danych szczegółowych dotyczących budynku (np. z rachunków za energię, świadectw charakterystyki energetycznej lub audytów energetycznych), lub
- średnich wartości reprezentatywnych dla zasobów budynków, których dotyczy środek z dziedziny polityki (np. przy wykorzystaniu zakładanych oszczędności).

Dodatkowość można następnie ocenić, uwzględniając prace remontowe, które i tak by się odbyły. Na przykład, w zależności od kontekstu krajowego, zachęty finansowe na rzecz wymiany okien mogą wywołać znaczący efekt „gapowicza”, np. w przypadku uczestników którzy korzystają z zachęt finansowych, gdy i tak planowali wymianę okien (z powodów innych niż efektywność energetyczna, np. ochrona przed hałasem, względy estetyczne).

W niektórych sytuacjach proces ustanawiania wariantu bazowego jest bardziej złożony. Przykłady takich sytuacji przedstawiono w tabeli poniżej, wraz z propozycjami ich rozwiązania:

Sytuacja	Zagadnienia	Wytyczne
Strategie polityczne realizowane już od wielu lat	Trudność w określeniu sytuacji w przypadku braku polityki. Obecne tendencje (np. w średniej rynkowej) mogą częściowo wynikać ze skutków transformacji rynkowej polityki w poprzednich latach.	Określenie wariantu bazowego na podstawie minimalnych poziomów wskazanych w przepisach UE. W przeciwnym razie należy przyjąć te same założenia, co w oficjalnym krajowym „dotychczasowym scenariuszu postępowania”, wykorzystywanym jako podstawa krajowej strategii na rzecz efektywności energetycznej lub podobnych ram polityki.
Lokalna polityka transportowa promująca zmiany środka transportu, zarządzanie mobilnością itp. (może to dotyczyć również innych strategii politycznych, które mogą zmniejszyć zużycie energii w jednym obszarze, ale zwiększyć je w innym)	Trudności w monitorowaniu poszczególnych zmian. Trudności w uwzględnieniu skutków ubocznych (np. nowy środek transportu publicznego na jednej trasie może powodować zagęszczenie ruchu na innej trasie).	Wykorzystanie modelowania transportu lokalnego w celu porównania scenariuszy bez strategii politycznych lub ze strategiami politycznymi (z modelami skalibrowanymi na podstawie badań transportowych).

Sytuacja	Zagadnienia	Wytyczne
Złożone procesy przemysłowe bez jasno zdefiniowanego rynku	Średnie rynkowe są trudne do ustalenia dla złożonych procesów systemowych zaprojektowanych indywidualnie dla danego zakładu przemysłowego (brak rzeczywistego rynku).	Inwestycja referencyjna może być skonstruowana jako wariant bazowy. Podejście powinno opierać się na systemie technologicznym o najniższych kosztach inwestycyjnych i wydajności porównywalnej z opcją energooszczędną.

Mówiąc bardziej ogólnie, przy ocenie oszczędności netto lub dodatkowych oszczędności można rozważyć następujące metody ⁽¹⁾:

- badania randomizowane z grupą kontrolną (RCT) i opcje dotyczące podejść randomizowanych ⁽²⁾,
- projekty quasi-eksperymentalne, w tym dopasowanie ⁽³⁾,
- podejścia oparte na badaniach,
- analizy danych dotyczących sprzedaży rynkowej,
- ustrukturyzowane podejścia oparte na osądzie ekspertów,
- uznane lub przewidziane wskaźniki „netto/brutto”,
- metoda śledzenia historii (lub studium przypadku),
- podejścia bazowe oparte na wspólnej praktyce,
- oceny odgórne (lub modele makroekonomiczne).

⁽¹⁾ Więcej informacji na ten temat można znaleźć na przykład w publikacji: Voswinkel, F., Broc, J.S., Breitschopf, B., & Schlomann, B. *Evaluating net energy savings – a topical case study of the EPATEE project*, 2018, studium przypadku finansowane w ramach programu „Horyzont 2020”;

https://epatee.eu/sites/default/files/files/epatee_topical_case_study_evaluating_net_energy_savings.pdf

⁽²⁾ Zob. również dodatek VI.

⁽³⁾ Zob. również dodatek VI.

DODATEK XII

MONITOROWANIE I WERYFIKACJA

1. Weryfikacja działań i oszczędność energii

Przy wprowadzaniu systemu monitorowania i weryfikacji przydatne może być rozróżnienie między, z jednej strony, weryfikacją działań, a, z drugiej strony, oszczędzaniem energii. Nie oznacza to, że te dwa elementy muszą być weryfikowane przez różne podmioty. Rozróżnienie to ma na celu zapewnienie rozwiązania problemów typowych dla każdego rodzaju weryfikacji.

Działania poddaje się weryfikacji w celu zagwarantowania, że zostały one rozpoczęte lub wdrożone zgodnie z wymogami dotyczącymi jakości, wydajności lub innymi wymogami w ramach danego środka z dziedziny polityki.

Zgłaszane oszczędności energii weryfikuje się w celu zapewnienia ich zgodności z zasadami obliczania i metodologią danego środka z dziedziny polityki.

W zależności od kontekstu krajowego i rodzaju środka z dziedziny polityki, procesy monitorowania i weryfikacji mogą obejmować różne strony, z różnymi punktami widzenia. Poniższa tabela przedstawia rolę każdego rodzaju stron, uwzględniając specyfikę każdego środka:

	Wykonujący organ publiczny	Strony uczestniczące lub uprawnione/wykonawcy/ strony zobowiązane
Działania lub projekty do zatwierdzenia/ odrzucenia	<p>Cel: zapewnienie jakości działań i projektów (zgodność z wcześniej określonymi wymogami)</p> <p>+ dostarczanie kluczowych danych do celów zarządzania polityką i jej oceny</p>	<p>Cel: zapewnienie, aby działania/projekty kwalifikowały się do programu (np. w celu zapewnienia zachęty finansowej lub kredytów oszczędności energii)</p> <p>+ zapewnienie satysfakcji odbiorcy (w odniesieniu do wykonawców lub stron zobowiązanych) lub oszczędności energii (w odniesieniu do użytkowników końcowych)</p>
	<p>Role:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ustanowienie wymogów i zasad dotyczących sprawozdawczości/dokumentowania; 2) zatwierdzanie/odrzucając przedłożonych działań lub projektów; 3) przeprowadzanie lub zlecanie weryfikacji <i>ex post</i> (dokumentacji lub weryfikacji na miejscu) oraz nakładanie kar/sankcji. 	<p>Role:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dostarczanie informacji wymaganych przez organy publiczne; 2) przechowywanie dokumentacji potrzebnej do weryfikacji <i>ex post</i>; 3) wdrażanie procesów jakościowych
Oszczędność energii, która ma zostać rozliczona (lub zapisana)/ anulowana	<p>Cel: zapewnienie jakości oceny i sprawozdawczości w zakresie oszczędności energii (zgodność z wcześniej określonymi zasadami obliczania lub wymogami oceny), tak aby monitorowane oszczędności energii odzwierciedlały skutki polityczne zgodnie z celami polityki i wymogami dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej</p> <p>+ dostarczanie kluczowych danych do celów zarządzania polityką i jej oceny</p>	<p>Cel: zapewnienie, aby oszczędność energii kwalifikowała się do programu (np. w celu zabezpieczenia kredytów oszczędności energii)</p> <p>+ zapewnienie satysfakcji odbiorcy (w odniesieniu do wykonawców lub stron zobowiązanych) lub oszczędności energii (w odniesieniu do użytkowników końcowych)</p>

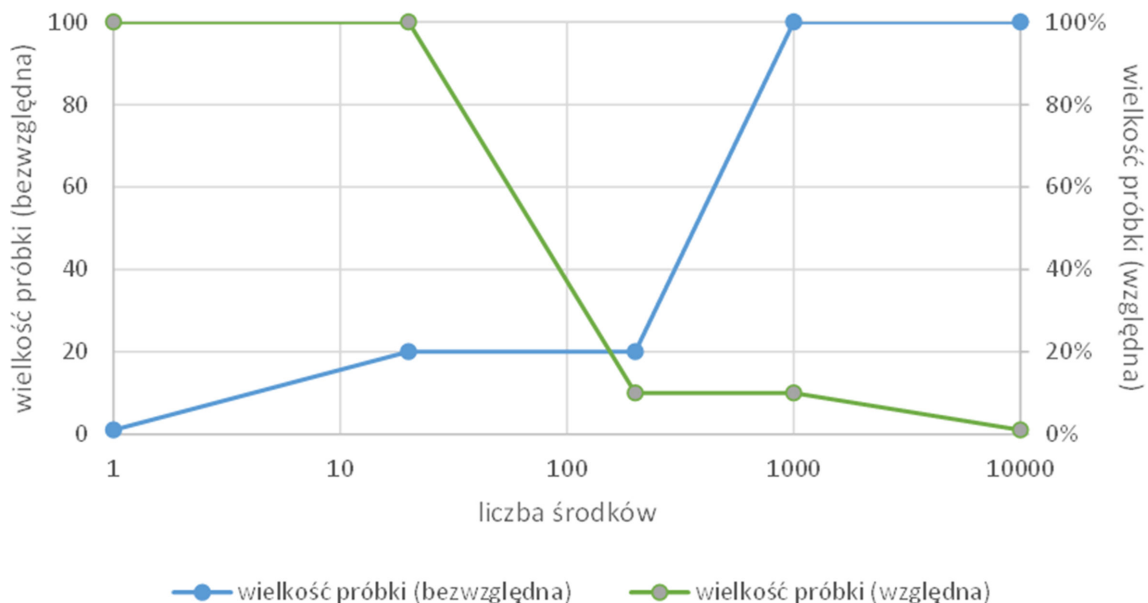
	Wykonujący organ publiczny	Strony uczestniczące lub uprawnione/wykonawcy/ strony zobowiązane
	Role: 1) ustanowienie zasad obliczania lub wymogów oceny; 2) zatwierdzanie/odrzucanie zgłoszonych oszczędności energii (lub obliczanie oszczędności energii, w zależności od rodzaju środków z dziedziny polityki i dotyczących ich zasad); 3) przeprowadzanie weryfikacji <i>ex post</i> (dokumentacji lub weryfikacji na miejscu) oraz nakładanie kar/sankcji.	Role: 1) dostarczanie informacji wymaganych przez organy publiczne; 2) przechowywanie dokumentacji potrzebnej do weryfikacji <i>ex post</i> ; 3) obliczanie oszczędności energii; 4) wdrażanie procesów jakościowych;

2. Statystycznie istotna i reprezentatywna próba

Zgodnie z art. 7a ust. 5 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (w odniesieniu do systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej) oraz art. 7b ust. 2 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (w odniesieniu do środków alternatywnych) państwa członkowskie ustanawiają systemy pomiaru, kontroli i weryfikacji, w ramach których udokumentowanej weryfikacji poddaje się przynajmniej statystycznie istotną i reprezentatywną próbę środków poprawy efektywności energetycznej wdrożonych przez strony zobowiązane.

Celem tego wymogu jest sprawdzenie, czy oszczędność energii została rzeczywiście osiągnięta zgodnie ze sprawozdaniem. Dlatego tak ważne jest wybranie statystycznie reprezentatywnej próby, która reprezentuje cechy całej populacji (tj. środki w zakresie efektywności energetycznej) z wystarczającą dokładnością.

To co jest „statystycznie reprezentatywne” zależy w dużej mierze od liczby rozważanych środków i innych warunków ramowych poszczególnych środków, które są wdrażane. W związku z tym nie jest możliwe podanie ogólnie obowiązującej definicji, np. wartości procentowych lub liczby przypadków. Poniższe założenia mają charakter wyłącznie orientacyjny i nie mogą zastępować analizy właściwości statystycznych środka w poszczególnych przypadkach:

Państwa członkowskie mogą uznać poniższą niewyczerpującą, orientacyjną listę za pomocną przy rozważaniu, co mogłoby stanowić znaczną część statystyczną i próbę reprezentatywną:

- pełne badanie dla małej liczby przypadków ($n < 20$),
- przy średniej liczbie przypadków właściwa może być próba 10 % populacji, ale co najmniej $n = 20$,

- w przypadku prób dużych próbę ~100 można uznać za wystarczającą dla zapewnienia 1-procentowego prawdopodobieństwa błędu w przypadku 5 % fałszywych sprawozdań (tj. 5 % sprawozdań z podjętych działań jest prawdopodobnie fałszywych). W przypadku prób o wyższym odsetku fałszywych sprawozdań mniejsza próba jest wystarczająca (zob. tabela):

Odsetek fałszywych sprawozdań	Prawdopodobieństwo błędu		
	10 %	5 %	1 %
5 %	31	51	103
10 %	15	24	49
20 %	7	11	22
50 %	2	3	5

Uwaga: Zakres prawdopodobieństwa błędu wynoszący 1–10 % ma charakter orientacyjny. Prawdopodobieństwo błędu może być wyższe, w zależności od rodzaju środka z dziedziny polityki, działań indywidualnych oraz tego, czy procesy jakości i kary lub sankcje są egzekwowane.

Przy ustalaniu próby reprezentatywnej należy uwzględnić inne aspekty. Na przykład konieczne może być pobranie próby warstwowej, jeżeli ten sam rodzaj działania indywidualnego (określony w art. 2 pkt 19) można wdrożyć w odniesieniu do różnych rodzajów budynków. Takie podejście zapewniłoby proporcjonalność liczby budynków objętych próbą w każdej kategorii do liczby budynków w tej kategorii (w populacji działań zgłoszonych w odniesieniu do ocenianego środka). Jeżeli istnieje powód, aby założyć, że działania mogłyby przynieść szeroki zakres oszczędności energii w różnego rodzaju budynkach, właściwe może być dobranie próby dla każdej kategorii oddzielnie.

Wielkość próby odnosi się do weryfikacji, a nie do pomiaru. Różnorodne działania indywidualne (określone w art. 2 pkt 19) mogą być realizowane w ramach tego samego środka z dziedziny polityki, lecz sensowny pomiar wymaga jednorodności. Pierwszym etapem procesu kontroli weryfikacyjnej powinno być zatem ustalenie, jakie czynniki lub kryteria należy wziąć pod uwagę w celu zidentyfikowania jednorodnych grup (działań lub uczestników), w odniesieniu do których możliwe jest ekstrapolowanie wyników pomiarów na reprezentatywną próbę (na grupę).

W zależności od rodzaju środka z dziedziny polityki, na tym etapie mogą być potrzebne inne kryteria. Na przykład w odniesieniu do systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej strony zobowiązane lub strony trzecie, które mogą promować działania indywidualne wśród użytkowników końcowych, mogą stosować bardzo różne strategie oraz gromadzić dane i obliczać oszczędności na różne sposoby. W związku z tym należy pobrać próby od każdej ze stron.

3. Ilustracje przedstawiające sposób ustanowienia systemu monitorowania i weryfikacji

Poniższe orientacyjne przykłady obejmują podstawowe informacje o tym jak zapewnić, aby:

- kontrole i weryfikacje były przeprowadzane w sposób niezależny od stron zobowiązanych, uczestniczących lub uprawnionych, oraz
- weryfikacji poddawano przynajmniej statystycznie istotną i reprezentatywną próbę środków poprawy efektywności energetycznej.

3.1. System zobowiązujący do efektywności energetycznej (uznane oszczędności)

Aspekty weryfikacji działań w ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej obejmują co następuje:

- strony zobowiązane mogą zostać zobowiązane do zlecenia niezależnym stronom trzecim weryfikacji prób działań. Weryfikacja taka mogłaby mieć miejsce w trakcie wizyt na miejscu w celu sprawdzenia, czy działania są zgodne z wymogami systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej oraz czy działania i warunki ich rozpoczęcia/wdrożenia (w tym, w stosownych przypadkach, porównanie sytuacji przez rozpoczęciem/wdrożeniem) są spójne z danymi zgłoszonymi przez strony zobowiązane do celów obliczania oszczędności energii,

- niezależne strony trzecie mogłyby zostać zobowiązane do zarejestrowania się w organie publicznym i uiszczenia opłat rejestracyjnych. Mogłyby zostać poproszone o przedstawienie wyników swojej weryfikacji zarówno organowi publicznemu, jak i stronie zobowiązanej,
- organ publiczny mógłby sporządzić protokoły weryfikacji (np. listę kontrolną dla każdego rodzaju działania w celu ujednoczenia praktyk weryfikacyjnych wśród stron trzecich;
- organ publiczny wraz z jednostkami akredytującymi mógłby ustanowić kryteria, które strony trzecie muszą spełnić, aby zostać zarejestrowane przez organ publiczny; oraz
- jednostki akredytujące mogłyby prowadzić regularne kontrole stron trzecich (w celu zapewnienia niezależnego działania, zgodnie z protokołami weryfikacji). Mogłyby one być finansowane z opłat rejestracyjnych uiszczanych przez osoby trzecie. Jednostki akredytujące przekazywałyby następnie swoje wyniki organowi publicznemu.

Aby zagwarantować, że weryfikacje są prowadzone niezależnie, stronami trzecimi powinny być organizacje, które nie są częściowo lub w całości własnością strony zobowiązanej lub jej holdingu. Powinno to zostać sprawdzone przez jednostkę akredytującą.

Ustalenia te mają na celu zminimalizowanie kosztów i obciążeń administracyjnych dla organu publicznego; w szczególności:

- weryfikacje mogłyby być organizowane i opłacane przez strony zobowiązane, oraz
- kontrole mogłyby być organizowane przez jednostki akredytujące i opłacane przez strony trzecie.

Rola organu publicznego powinna zatem polegać na:

- ustanowieniu zasad kontroli wyrywkowej, kryteriów dla stron trzecich, protokołów weryfikacji itp.,
- przeglądzie ustaleń zawartych w sprawozdaniach jednostek akredytujących, oraz
- na podstawie swojego przeglądu:
  - zobowiązaniu stron zobowiązanych do podjęcia działań w celu usunięcia wszelkich niezgodności,
  - anulowaniu, w części lub w całości, oszczędności energii zgłoszonych w badanych przypadkach, oraz
  - egzekwowaniu sankcji lub kar.

Kontrola wyrywkowa weryfikacji działań mogłaby opierać się na kryteriach statystycznych (dotyczących reprezentatywności) lub na podejściu opartym na analizie ryzyka, ponieważ weryfikacje wykorzystuje się również do zapewnienia ochrony konsumentów i zwalczania nadużyć finansowych.

Organ publiczny powinien zweryfikować oszczędności energii w ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej niezależnie od stron zobowiązanych. W tym kontekście organ publiczny:

- powinien ustanowić:
  - zasady obliczania oszczędności energii,
  - wymogi dotyczące danych, oraz
- (ewentualnie) internetową platformę danych ułatwiającą gromadzenie danych.

Strony zobowiązane mogłyby zostać zobowiązane do korzystania z platformy w celu przekazywania minimalnego zestawu informacji dotyczących obliczeń i przechowywania dowodów (w tym informacji uzupełniających). Platforma umożliwiłaby systematyczne i zautomatyzowane kontrole wiarygodności zgłoszonych wartości. W przypadku wykrycia wartości oddalonych organ publiczny sprawdziłby odpowiednie dane i obliczenia,

- może weryfikować dane i obliczenia na podstawie statystycznie istotnej i reprezentatywnej próby⁽⁴⁾ zgłoszonych działań poprzez weryfikacje komputerowe, w przypadku których strony zobowiązane muszą dostarczyć odpowiednie dowody,
- na podstawie wyników powyższych kroków mogłby następnie przeprowadzić kontrole na miejscu w celu dalszej weryfikacji.

Internetowa platforma danych stanowi początkowy koszt dla systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej, ale następnie ułatwia gromadzenie i przetwarzanie danych i prawdopodobnie zminimalizuje obciążenia administracyjne zarówno dla stron zobowiązanych, jak i organu publicznego.

Na podstawie wyników z różnych etapów weryfikacji organ publiczny mogłby:

- wymagać od stron zobowiązanych przedstawienia dalszych wyjaśnień lub uzasadnień,
- anulować, częściowo lub w całości, oszczędność energii zgłoszoną w badanych przypadkach, oraz
- egzekwować sankcje lub kary.

3.2. Dobrowolne umowy (oszczędności skalowane)

Zawierając dobrowolną umowę strony uczestniczące powinny zobowiązać się do ustanowienia planu działania i celu w zakresie oszczędności energii w oparciu o solidną metodologię np. audyt energetyczny. W planie działania należy określić działania, które mają zostać wdrożone w rozsądnym terminie (w zależności od specyfiki każdego porozumienia) i być regularnie aktualizowane w rozsądnym terminie.

W związku z tym, że strony uczestniczące odnoszą bezpośrednie korzyści z podejmowanych przez siebie działań (ponieważ są one również użytkownikami końcowymi), mogłyby one same zweryfikować jakość działań. Organ publiczny powinien jednak zapewnić jasne wytyczne dotyczące sprawdzania jakości najbardziej powszechnych rodzajów działań. W tym przypadku nacisk kładzie się na kontrolę wdrożonych działań. Aby zapewnić pełną zgodność, organ monitorujący powinien jednak weryfikować działania i oszczędność energii, niezależnie od sygnatariuszy umowy (organ publiczny i strony uczestniczące).

Kontrola wrywkowa weryfikacji oszczędności powinna opierać się na rozsądnym podejściu statystycznym w celu zapewnienia reprezentatywności, tak aby wyniki mogły być ekstrapolowane na cały system.

Poniżej przedstawiono orientacyjne aspekty weryfikacji działań i oszczędności energii w ramach dobrowolnych umów:

- organ publiczny (ministerstwo podpisujące porozumienie) mogłby wyznaczyć niezależny organ monitorujący (np. krajową agencję energetyczną), z którym mogłby ustanowić:
  - wymogi dotyczące danych (tj. minimalne dane podlegające zgłoszeniu oraz minimalna dokumentacja przechowywana przez strony uczestniczące), oraz
  - wytyczne dotyczące obliczania oszczędności energii,
- organ monitorujący mogłby stworzyć internetową platformę danych umożliwiającą systematyczną i zautomatyzowaną kontrolę wiarygodności zgłaszanych danych. W przypadku wykrycia wartości oddalonych organ monitorujący powinien zweryfikować odpowiednie dane i obliczenia,
- strony uczestniczące powinny być zobowiązane do regularnego przekazywania danych na temat wdrażanych działań za pośrednictwem platformy internetowej oraz do przechowywania odpowiednich dowodów (np. faktur),
- organ monitorujący powinien zweryfikować statystycznie istotną i reprezentatywną próbę zgłoszonych działań np. poprzez weryfikacje komputerowe zgłoszonych danych i obliczeń. Powinien on domagać się od stron uczestniczących dostarczenia odpowiednich dowodów,
- na podstawie wyników powyższych działań organ monitorujący mogłby następnie przeprowadzić kontrole na miejscu w celu dalszej weryfikacji,

⁽⁴⁾ Kontrola wrywkowa weryfikacji oszczędności energii powinna opierać się na podejściu statystycznym w celu zapewnienia reprezentatywności, tak aby wyniki mogły być ekstrapolowane na cały system.

- na podstawie wyników swoich weryfikacji organ monitorujący powinien wymagać od stron uczestniczących podjęcia działań w celu rozwiązania wszelkich zidentyfikowanych problemów lub anulowania zgłoszonej oszczędności energii. W stosownych przypadkach organ publiczny mógłby nałożyć sankcje (np. wykluczenie z porozumienia) lub grzywny, oraz
- organ monitorujący powinien przygotować roczne sprawozdania z wyników porozumienia oraz przeprowadzonych weryfikacji i kontroli. Sprawozdania te należy opublikować.

3.3. Program dotacji (mierzone oszczędności)

Program dotacji mógłby odnosić się do renowacji domów do pewnego poziomu wydajności. Działania i oszczędność energii powinny być weryfikowane niezależnie od strony uprawnionej, tj. przez innego wykonawcę.

Kontrola wyrzykowa weryfikacji jakości działań powinna opierać się na:

- podejściu opartym na analizie ryzyka, w celu wykrycia ewentualnych nadużyć finansowych, oraz
- podejściu statystycznym w celu zapewnienia reprezentatywności, tak aby wyniki mogły być ekstrapolowane na cały system.

Poniżej przedstawiono orientacyjne aspekty weryfikacji oszczędności energii i działań w ramach programu dotacji:

- fachowcy budowlani wykonujący roboty budowlane powinni posiadać określone kwalifikacje i być zarejestrowani przez organ publiczny,
- przy ubieganiu się o dotacje gospodarstwa domowe powinny być zobowiązane (z zastrzeżeniem odpowiednich przepisów dotyczących ochrony konsumentów i danych) do udzielenia dostępu do swoich rachunków za energię elektryczną i udzielenia odpowiedzi na zapytania (jeżeli zostały dołączone do próby kontrolnej), oraz
- poziom wydajności osiągnięty po remoncie powinien zostać potwierdzony świadectwem charakterystyki energetycznej wydanym przez certyfikowanego oceniającego.

Programem mogłaby zarządzać strona uprawniona.

Weryfikacja realizacji projektów renowacyjnych oraz osiągniętego poziomu efektywności lub oszczędności energii mogłaby być zarządzana w następujący sposób:

- organ uprawniony mógłby prowadzić bazę danych zawierającą szczegółowe informacje na temat zatwierdzonych projektów renowacyjnych, co umożliwiłoby stworzenie statystycznie istotnej i reprezentatywnej próby projektów renowacyjnych,
- organ publiczny mógłby zlecić zadania wykonawcy monitorującemu, który miałby dostęp do takiej bazy danych lub wszelkich innych niezbędnych danych lub baz danych (np. bazy danych świadectw charakterystyki energetycznej). Na podstawie pierwszego etapu weryfikacji wykonawca powinien wybrać próbę cząstkową do kontroli na miejscu, oraz
- weryfikacja oszczędności energii lub osiągniętego poziomu wydajności powinna zostać w sposób przejrzysty potwierdzona świadectwem charakterystyki energetycznej wydanym przez certyfikowanego oceniającego lub za pomocą jakiegokolwiek innej przejrzystej i odpowiedniej metody (zob. dodatek III, sekcja 1.1).

Wykonawca monitorujący powinien zebrać wszystkie niezbędne dane, w zależności od metody zastosowanej wobec statystycznie wiarygodnej próby (świadectwa charakterystyki energetycznej, rachunki za energię itp.) i przeprowadzić dalszą analizę, aby ustalić:

- szacowane lub mierzone oszczędności, lub
- poprawę charakterystyki energetycznej.

4. Wytyczne oraz przykłady systemów monitorowania i weryfikacji

Zachęca się państwa członkowskie, aby uwzględniły dalsze źródła np.:

- projekt multEE (program „Horyzont 2020”) ⁽⁵⁾,
- prezentacje systemów monitorowania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej ⁽⁶⁾, oraz
- studium przypadku dotyczące EPATEE, które obejmuje przykłady systemów monitorowania wykorzystywanych do oceny oszczędności energii ⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ <https://multee.eu/>

⁽⁶⁾ http://atee.fr/sites/default/files/part_3-monitoring_verification_and_evaluation.zip

⁽⁷⁾ https://epatee.eu/sites/default/files/files/epatee_topical_case_study_linkage_between__and_evaluation.pdf